

BUDDHO

Buddhist Teachings, Scriptures, Practices, and Integrations

<https://so13.tci-haijo.org/index.php/Buddho>

ISSN: 3057-1200 (Online)

(Peer-Reviewed and Open Access Journal)

ปีที่ 5 ฉบับที่ 1 มกราคม-มีนาคม พ.ศ. 2569 : Vol. 5 Issue 1 January-March 2026

Original Photoshoot by # Buddho

Buddho Journal

<https://so13.tci-thaijo.org/index.php/Buddho>

ISSN: 3057-1200 (ONLINE)

Editor-in-Chief:

พระครูปลัด ชาติพัฒน์ อาจารย์สุโก, ผศ.ดร.

Asst. Prof. Dr. Phrakhrupalat Chotiphat Acharasupho

โทร. +66 646946539

Email: chotipath.the@gmail.com

เจ้าของวารสาร:

โครงการวารสารพุทธโฆ กองงานพัฒนาวารสารวิชาการทางพระพุทธศาสนา

เลขที่ 288 วัดจินติตวิหาร แขวงทรายกองดิน เขตคลองสามวา กรุงเทพมหานคร

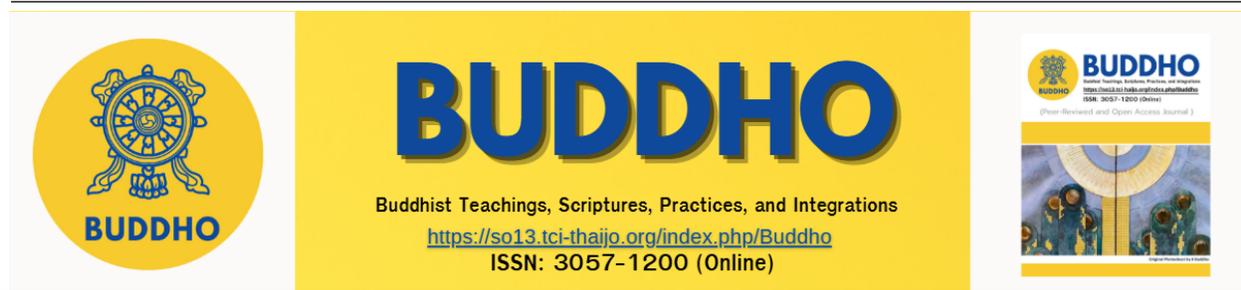
10510 โทร. +66 646946539

Email: buddhist.inn.man@gmail.com

สำนักพิมพ์ โนเบล เอ็ดดูเคชั่น จำกัด

99/642 หมู่ที่ 1 ตำบลศรีษะจรเข้ชั้นน้อย อำเภอบางเสาธง จังหวัดสมุทรปราการ

10540 โทร. +66 980502649

ยินดีต้อนรับสู่ **พุทธโธ** ซึ่งเป็นวารสารสหวิทยาการ บนพื้นฐานองค์ความรู้เชิงลึกทางพุทธศาสนา เป็นการผสมผสานระหว่างขอบเขตของมนุษยศาสตร์มาบรรจบกับความเชื่อมโยงของสังคมศาสตร์ วารสารของเราทำหน้าที่เป็นแหล่งหลอมรวมแนวคิด การวิจัย แนวทางการนำไปใช้ การปฏิบัติ ในมิติทางสังคมสู่โลกปัจจุบันผ่านคำสอนทางพุทธศาสนา ที่กระตุ้นความคิดและการวิจัยที่ก้าวล้ำในสาขาวิชาที่หลากหลายเหล่านี้

พุทธโธ เป็นแพลตฟอร์มแบบไดนามิกของการวิจัยแบบสหวิทยาการ โดยทำหน้าที่เป็นวารสารทางวิชาการที่ให้นักวิจัย นักวิชาการ นิสิต นักศึกษา ได้นำเสนอผลงานที่สำคัญด้วยการบรรจบกันของหลักทฤษฎีทางพุทธศึกษา กับการความคิดสร้างสรรค์ นวัตกรรม ศิลปะและมนุษยศาสตร์ วัฒนธรรม ปรัชญา ความเข้าใจทางสังคม ความเฉียบแหลมทางธุรกิจ ความเฉียบแหลมในการจัดการ การศึกษาหลายสาขาเกี่ยวกับการบริหารการศึกษา และมุมมองทางจิตวิทยา

ข้อมูล

ชื่อวารสาร: พุทธโธ / Buddho

ประเภทสิ่งพิมพ์: วารสารทางวิชาการ

ISSN: 3057-1200 (ออนไลน์)

เจ้าของวารสาร: โครงการวารสารพุทธโธ กองงานพัฒนาวารสารวิชาการทางพระพุทธศาสนา วัดจินติติวหาร กรุงเทพมหานคร

สำนักพิมพ์ : โนเบิล เอ็ดดูเคชั่น

ประเทศ: ประเทศไทย

รหัสหัวเรื่อง: รหัสหัวเรื่อง: พุทธศาสนศึกษา; ศิลปศาสตร์และมนุษยศาสตร์; สังคมศาสตร์

ปีที่เริ่มต้น: 2565

ภาษา: อังกฤษ และ ไทย

เว็บไซต์: <https://so13.tci-thaijo.org/index.php/Buddho/index>

ขอบเขตของวารสาร:

พุทธโธเป็นแพลตฟอร์มสหวิทยาการที่นำภูมิปัญญาของพุทธศาสนามาผสมผสานกับความคิดร่วมสมัย พันธกิจของเราคือการเชื่อมโยงระหว่างมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ โดยเปิดพื้นที่สำหรับการสำรวจทางปัญญา การวิจัยทางวิชาการ และการประยุกต์ใช้ในทางปฏิบัติที่ได้รับแรงบันดาลใจจากหลักธรรมของพุทธศาสนา ที่ Buddho เราสนับสนุนการสนทนาที่สร้างสรรค์ซึ่งก้าวข้ามขอบเขตแบบเดิมๆ วารสารนี้ทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางสำหรับการค้นคว้าเชิงวิพากษ์วิจารณ์ ความคิดสร้างสรรค์ และแนวคิดที่เปลี่ยนแปลงชีวิต โดยผสมผสานการศึกษาด้านพุทธศาสนาเข้ากับปรัชญา การวิเคราะห์ทางวัฒนธรรม จิตวิทยา การศึกษา ธุรกิจ การจัดการ และอื่นๆ เราสำรวจมิติทางสังคมของสังคมสมัยใหม่ผ่านมุมมองของคำสอนของพุทธศาสนา จุดประกายมุมมองใหม่ๆ และส่งเสริมการวิจัยที่ก้าวล้ำทันสมัย

จุดมุ่งหมายและวัตถุประสงค์ของวารสาร:

พุทธโธมุ่งหวังที่จะเป็นพื้นที่สำหรับนักวิชาการ นักวิจัย และนักวิชาการในการเผยแพร่ผลงาน แบ่งปันความรู้ และมีส่วนช่วยให้เกิดความเข้าใจในหัวข้อต่างๆ ทั่วโลก

วัตถุประสงค์หลักของวารสารคือ:

การส่งเสริมการวิจัยแบบสหวิทยาการ **Bhodho** ส่งเสริมการทำงานร่วมกันระหว่างสาขาวิชาการที่แตกต่างกัน ส่งเสริมสภาพแวดล้อมที่นักวิจัยสามารถสำรวจจุดตัดกันของวิชาต่างๆ และสร้างข้อมูลเชิงลึกใหม่ๆ

การเชื่อมโยงการแบ่งแยกทางวัฒนธรรมและจิตวิญญาณ:

วารสารนี้มุ่งหวังที่จะอำนวยความสะดวกในการสนทนาและความเข้าใจระหว่างวัฒนธรรม ประเพณีทางจิตวิญญาณและศาสนาที่แตกต่างกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งมุ่งเน้นไปที่พุทธศาสนาศึกษา มีจุดมุ่งหมายเพื่อสร้างพื้นที่ที่สามารถสำรวจและอภิปรายโลกทัศน์ที่หลากหลายได้

การเผยแพร่ความรู้:

พุทธโธ เรายินดีรับบทความเชิงลึกและเชิงวิชาการในหัวข้อต่างๆ ของพระพุทธศาสนา ไม่ว่าคุณจะเป็นนักวิจัย นักปฏิบัติธรรม หรือผู้ที่หลงใหลในพระพุทธศาสนา เราขอเชิญคุณมาแบ่งปันความรู้และมุมมองของคุณกับชุมชนของเรา แพลตฟอร์มของเราเปิดรับการตีความ แนวคิด และการศึกษาเปรียบเทียบที่หลากหลายที่สำรวจประเพณีอันล้ำค่าของพระพุทธศาสนา

ขอบเขตบทความที่รับพิจารณา ต้องมีความเกี่ยวข้องกับหัวข้อดังต่อไปนี้ :

1. พระพุทธศาสนาเถรวาท

- รากฐานมาจากพระไตรปิฎกบาลี ซึ่งเป็นคัมภีร์พระพุทธศาสนายุคแรกๆ
- พระพุทธศาสนาในทุกมุมของโลก เช่นเอเชียตะวันออกเฉียงใต้และศรีลังกา พระพุทธศาสนาในอเมริกา ฝั่งโลกตะวันตก และตะวันออก
- เน้นที่การบรรลุอรหัตต์ ซึ่งเป็นการหลุดพ้นจากสังสารวัฏในที่สุด
- เน้นที่ชีวิตสงฆ์ที่อุทิศเพื่อการสิ้นสุดของการเกิดใหม่ในอนาคต
- พระพุทธศาสนาในประเทศไทย ศรีลังกา เมียนมาร์ ลอส กัมพูชา อินเดีย มาเลเซีย อินโดนีเซีย

2. พระพุทธศาสนาเถรวาท

- รากฐานมาจากอากามา คัมภีร์พระพุทธศาสนาเถรวาททั้งหมด
- รวมข้อความ คำสอน และการเปิดเผยใหม่ๆ ไว้ด้วยกัน
- ส่งเสริมให้สรรพสัตว์ทั้งหมดบรรลุพระพุทธานุภาพ
- สนับสนุนความเมตตากรุณาเป็นหนทางหลักสู่พระนิพพาน
- สำนักคิดเถรวาทยุคแรกๆ ได้แก่ มัตถยมกะ โยคจารย์ และ
- ธรรมชาติของพระพุทธเจ้า (ตถาคตตรรก)
- พระพุทธศาสนาในจีน เกาหลี ญี่ปุ่น เวียดนาม ไต้หวัน มองโกเลีย

3. พุทธศาสนาอื่น ๆ

- วัชรยาน ซึ่งรู้จักกันในชื่อมนตรายาน พุทธศาสนานิกายตันตระ หรือพุทธศาสนานิกายลี้ลับ เช่น (ชาน): สำนักสมาธิในนิกายมหายาน
- ดินแดนบริสุทธ์: สำนักมหายานที่เน้นการปฏิบัติธรรมในนิกายอมิตาภ
- เราสนับสนุนการค้นคว้า เรียงความ และการไตร่ตรองเกี่ยวกับนิกายเหล่านี้และนิกายอื่นๆ ของพุทธศาสนา หากคุณมีมุมมองที่เป็นเอกลักษณ์หรือข้อมูลเชิงลึกที่ลึกซึ้งที่จะแบ่งปัน เรายินดีที่จะนำเสนอผลงานของคุณ

*****การปฏิเสธบทความ เมื่อบทความของท่านไม่มีความเกี่ยวข้องกับพระพุทธศาสนาเลย**

วิธีการส่งผลงาน

เราขอรับบทความ เรียงความ และบทความที่ค้นคว้ามาอย่างดีซึ่งมีส่วนสนับสนุนความเข้าใจในปรัชญา ประวัติศาสตร์ และการปฏิบัติของพุทธศาสนา ผลงานที่ส่งมาควรเป็นผลงานต้นฉบับ น่าสนใจ และเข้าถึงได้ทั้ง นักวิชาการและผู้อ่านทั่วไปพุทธโอเปิดรับผลงานในสาขาพระพุทธศาสนาและการบูรณาการพระพุทธศาสนากับ สาขาการศึกษาที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ การนำหลักธรรมของพุทธศาสนามาประยุกต์ใช้หรือมีแนวปฏิบัติหรือแนวปฏิบัติ ที่ยึดถือหลักธรรม วินัย ศีลธรรม วัฒนธรรม ประเพณี และขนบธรรมเนียม เช่น สาขาต่างๆ รวมถึงแต่ไม่จำกัด เฉพาะที่เกี่ยวข้องกับการนำพุทธศาสนามาประยุกต์ใช้และแนวทางบูรณาการกับสังคมสมัยใหม่ เช่น

แนวทางการส่งผลงาน:

ผู้เขียนที่สนใจส่งผลงานมายังพุทธโอ ควรปฏิบัติตามแนวทางการส่งผลงานเฉพาะของวารสาร รวมถึงการจัดรูปแบบต้นฉบับ รูปแบบการอ้างอิง และกระบวนการพิจารณาโดยผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งสามารถพบได้บนเว็บไซต์ของวารสาร

ประเภทบทความที่วารสารรับเพื่อการตีพิมพ์:

1. **บทความวิจัยต้นฉบับ:** บทความเหล่านี้นำเสนอผลการวิจัยทางวิทยาศาสตร์ต้นฉบับ โดยทั่วไปจะเป็นไปตามรูปแบบที่มีโครงสร้างซึ่งรวมถึงส่วนต่างๆ เช่น การแนะนำ วิธีการ ผลลัพธ์ และการอภิปราย พวกเขาให้ความรู้ใหม่แก่สาขาใดสาขาหนึ่งโดยเฉพาะ

2. **บทความทบทวนทางวิชาการ:** บทความทบทวนให้ภาพรวมที่ครอบคลุมและการวิเคราะห์งานวิจัยที่มีอยู่ในหัวข้อ สาขาวิชา หรือสาขาวิชาเฉพาะ พวกเขาสังเคราะห์และหารือเกี่ยวกับวรรณกรรมที่มีอยู่เพื่อให้มีมุมมองที่กว้าง

3. **กรณีศึกษา:** กรณีศึกษาจะอธิบายกรณีเฉพาะหรือตัวอย่างโดยละเอียดเพื่อแสดงปรากฏการณ์ ปัญหา หรือแนวทางเฉพาะ มักใช้ในด้านต่างๆ เช่น จิตวิทยา ธุรกิจ และการศึกษา

4. **บทวิจารณ์หนังสือ:** บทความเหล่านี้ให้การประเมินเชิงวิพากษ์เกี่ยวกับหนังสือที่เกี่ยวข้องกับหัวข้อของวารสาร การวิจารณ์หนังสือช่วยให้ผู้อ่านตัดสินใจว่าหนังสือเล่มใดน่าอ่านหรือไม่

กระบวนการตรวจสอบโดยผู้ทรงคุณวุฒิ:

การส่งผลงานทั้งหมดมายังวารสารพุทธโธ ผ่านกระบวนการตรวจสอบโดยผู้ทรงคุณวุฒิอย่างเข้มงวดร่วมกับผู้เชี่ยวชาญ 3 คน เพื่อให้มั่นใจในคุณภาพและความถูกต้องของการวิจัย กองบรรณาธิการของวารสารประกอบด้วยผู้เชี่ยวชาญจากหลากหลายสาขา เพื่อให้มั่นใจว่ามีการประเมินที่ยุติธรรมและครอบคลุมสำหรับการส่งบทความแต่ละครั้ง

พุทธโธมุ่งมั่นที่จะพัฒนาบทความทางวิชาการและส่งเสริมความเข้าใจและการทำงานร่วมกันข้ามวัฒนธรรม เราขอเชิญผู้เชี่ยวชาญจากภูมิหลังที่หลากหลายมาสนับสนุนการวิจัยและข้อมูลเชิงลึกลงในวารสารของเรา และเป็นส่วนหนึ่งของภารกิจของเราในการส่งเสริมการแลกเปลี่ยนความรู้และการสำรวจโลกทัศน์ โดยเน้นเป็นพิเศษในด้านพุทธศึกษาและนวัตกรรมที่เกี่ยวข้อง

หากต้องการข้อมูลเพิ่มเติม แนวปฏิบัติในการส่งผลงาน และสำรวจสิ่งตีพิมพ์ก่อนหน้านี้ กรุณาเยี่ยมชมเว็บไซต์วารสารโพธิ์ที่ <https://so13.tci-thaijo.org/index.php/Buddho/index>

ความถี่ในการตีพิมพ์:

กำหนดให้เผยแพร่ปีละ 4 ฉบับ (ทุก 3 เดือน)

ฉบับที่ 1 มกราคม - มีนาคม

ฉบับที่ 2 เมษายน - มิถุนายน

ฉบับที่ 3 กรกฎาคม - กันยายน

ฉบับที่ 4 ตุลาคม - ธันวาคม

การชำระค่าตีพิมพ์:

บทความภาษาไทย 4,000 บาท

บทความภาษาอังกฤษ 6,000 บาท

ชำระเท่าอัตราเงินไทยอัตราแลกเปลี่ยนในวันที่ชำระค่าตีพิมพ์ในกรณีเป็นชาวต่างชาติและชำระเป็นสกุลเงินดอลลาร์เท่านั้น

การชำระค่าตีพิมพ์: ธนาคารกรุงไทย สาขาสุวินทวงศ์

เลขที่บัญชี: 663-3-04577-8

ชื่อบัญชี: วัดจินติติวหาร

การชำระเงินจะแจ้งให้ทราบภายหลังการยืนยันจากทีมงานบรรณาธิการเท่านั้น หลังจากผ่านกระบวนการพิจารณาจากผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่าน เมื่อชำระแล้ว ให้ส่งหลักฐานการโอนเงิน (สลิปการโอนเงิน) แนบมาในช่องระบุที่สนทนาในระบบวารสารออนไลน์ เพื่อเป็นหลักฐานในการดำเนินการต่อไป

ชนิดของบทความที่รับตีพิมพ์

บทความวิจัย

บทความเหล่านี้นำเสนอผลลัพธ์ของการวิจัยทางวิทยาศาสตร์ดั้งเดิม โดยปกติแล้วจะมีรูปแบบที่เป็นโครงสร้างซึ่งประกอบด้วยส่วนต่างๆ เช่น บทนำ วิธีการ ผลลัพธ์ และการอภิปราย บทความเหล่านี้มีส่วนสนับสนุนความรู้ใหม่ให้กับสาขาใดสาขาหนึ่งโดยเฉพาะ

โดยกำหนดองค์ประกอบของการเขียนบทความดังนี้

1. **บทคัดย่อ:** บทคัดย่อควรกระชับและครอบคลุมถึงแนวคิดหรือปัญหา/วัตถุประสงค์ของการวิจัย วิธีการวิจัย ประชากรที่ศึกษาและกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือวิจัย การวิเคราะห์ และผลการวิจัย โดยต้องมีความยาวไม่เกิน 200-300 คำ
คำสำคัญ : ส่วนสำคัญในการเขียนเพื่อให้ผู้อ่านค้นพบบทความของคุณเมื่อทำการวิจัย 3-5 คำ
2. **บทนำ:** ส่วนนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่ออธิบายภูมิหลังและความสำคัญของปัญหาที่นำไปสู่การวิจัย ควรเน้นย้ำถึงช่องว่างในการวิจัยเพื่อเน้นย้ำถึงความจำเป็นของการศึกษาวิจัย
3. **การทบทวนวรรณกรรมและกรอบทฤษฎี:** ซึ่งเกี่ยวข้องกับการทบทวนวรรณกรรมและการวิจัยที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนการกำหนดกรอบทฤษฎีสำหรับการศึกษาวิจัย
4. **วัตถุประสงค์:** นำเสนอวัตถุประสงค์และสมมติฐานของการวิจัย
5. **วิธีการวิจัย:** อธิบายส่วนประกอบต่างๆ เช่น ประเภทของการวิจัย ประชากรที่ศึกษา กลุ่มตัวอย่าง เทคนิคการเลือก เครื่องมือวิจัย ขั้นตอนการวิจัย การรวบรวมข้อมูล และวิธีการวิเคราะห์
6. **ผลการวิจัย:** การนำเสนอผลการวิจัย จัดแนวทางการนำเสนอผลการวิจัยให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์หรือสมมติฐานของการวิจัย
7. **การอภิปราย:** อภิปรายผลลัพธ์ตามวัตถุประสงค์ โดยอ้างอิงงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อสนับสนุนประเด็นและเนื้อหาที่อภิปราย
8. **บทสรุป:** สรุปผลการวิจัยโดยให้แน่ใจว่าสอดคล้องกับวัตถุประสงค์และเน้นย้ำถึงความสำคัญของการวิจัย
9. **ข้อเสนอแนะ:** ให้ข้อเสนอแนะหรือความรู้ใหม่ที่ได้รับจากการศึกษา

องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย: เสนอคำแนะนำสำหรับสาธารณชน และเสนอแนวคิดสำหรับการวิจัยในอนาคต

อนาคต

10. **เอกสารอ้างอิง:** ตรวจสอบให้แน่ใจว่าการอ้างอิงภายในบทความและในตอนท้ายเป็นไปตามรูปแบบ APA6 และรักษาความเหมาะสมของภาษา

บทความวิจารณ์ทางวิชาการ

บทความวิจารณ์จะให้ภาพรวมและการวิเคราะห์ที่ครอบคลุมเกี่ยวกับการวิจัยที่มีอยู่เกี่ยวกับหัวข้อ สาขา หรือพื้นที่วิชาเฉพาะ บทความเหล่านี้จะสรุปและอภิปรายวรรณกรรมที่มีอยู่เพื่อให้มีมุมมองที่กว้าง โดยกำหนดองค์ประกอบของการเขียนบทความดังนี้

1. **บทคัดย่อ** : ระบุความสำคัญ ผลการศึกษา และความรู้ที่ได้จากการศึกษา โดยให้มีความยาวไม่เกิน 200-300 คำ

คำสำคัญ : ส่วนสำคัญในการเขียนเพื่อให้ผู้อ่านค้นพบบทความของคุณเมื่อทำการวิจัย 3-5 คำ

2. **บทนำ** : อธิบายความเป็นมาและความสำคัญของประเด็นและแนวคิดที่จะนำเสนอ
3. **เนื้อหา** : ประกอบด้วยการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

- 1) นำเสนอรายละเอียดที่สนับสนุนประเด็นและแนวคิดหลัก
- 2) นำเสนอแนวคิดอย่างชัดเจน ถูกต้อง และเหมาะสม
- 3) เนื้อหาถูกต้อง ครบถ้วน เชื่อมโยง และจัดระบบได้อย่างสมบูรณ์

4. **บทสรุป** : ครอบคลุมและสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ เป็นประโยชน์

5. **ข้อเสนอแนะ**: ให้ข้อเสนอแนะหรือความรู้ใหม่ที่ได้รับจากการศึกษา

องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย: เสนอคำแนะนำสำหรับสาธารณชน และเสนอแนวคิดสำหรับการวิจัยในอนาคต

6. **เอกสารอ้างอิง**: ตรวจสอบให้แน่ใจว่าการอ้างอิงภายในบทความและในตอนท้ายเป็นไปตามรูปแบบ APA และรักษาความเหมาะสมของภาษา
7. **ความเหมาะสมของการใช้ภาษาอังกฤษ**

กรณีศึกษา

กรณีศึกษาอธิบายตัวอย่างเฉพาะเจาะจงโดยละเอียดเพื่ออธิบายปรากฏการณ์ ปัญหา หรือแนวทางเฉพาะ มักใช้ในหลากหลายสาขา เช่น จิตวิทยา ศาสนา ธุรกิจ และการศึกษา

โดยกำหนดองค์ประกอบของการเขียนบทความดังนี้

1. **บทคัดย่อ**: สรุปกรณีศึกษาทั้งหมดโดยย่อ อาจเขียนเป็นเรื่องเล่า (เล่าแบบเรื่องสั้น) หรือแบบมีโครงสร้าง (มีหัวข้อย่อย) บทคัดย่อแบบมีโครงสร้างจะดีที่สุดเพื่อความชัดเจนและสอดคล้องกัน โดยมีความยาวไม่เกิน 200-300 คำ

คำสำคัญ: ส่วนสำคัญในการเขียนเพื่อให้ผู้อ่านค้นพบบทความของคุณเมื่อทำการวิจัย 3-5 คำ

2. **บทนำ:** ให้ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับกรณีศึกษาและความสำคัญของกรณีศึกษา วางการศึกษาไว้ในบริบททางประวัติศาสตร์ สังคม หรือทางการแพทย์ กล่าวถึงกรณีที่เกี่ยวข้องในอดีต
3. **การนำเสนอกรณีศึกษา:** อธิบายอาการป่วย ประวัติ และข้อมูลที่เกี่ยวข้องของผู้ป่วย นำเสนอผลการตรวจ ผลการทดสอบ และความประทับใจในการวินิจฉัย ใช้รูปแบบการบรรยายเพื่อความชัดเจนและหลีกเลี่ยงรายละเอียดที่ไม่จำเป็น
4. **ผลลัพธ์:** การจัดการและผลลัพธ์ที่กล่าวถึงจะสรุปแผนการรักษาและการดูแลจริงที่ให้ไว้ รวมถึงระยะเวลาและความถี่ในการดูแล รายงานการตอบสนองและผลลัพธ์ของผู้ป่วยโดยใช้มาตรการที่เป็นรูปธรรมหากเป็นไปได้
5. **การอภิปราย:** วิเคราะห์ประเด็นสำคัญของกรณีศึกษา รวมถึงความท้าทายและบทเรียนที่ได้รับ สํารวจคำอธิบายที่เป็นไปได้โดยไม่ต้องมีการพิสูจน์ทางวิทยาศาสตร์อย่างสมบูรณ์
6. **บทสรุป:** สรุปและสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ มีประโยชน์
7. **ข้อเสนอแนะ:** ให้ข้อเสนอแนะหรือความรู้ใหม่ที่ได้รับจากการศึกษา
องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย: เสนอคำแนะนำสำหรับสาธารณสุข และเสนอแนวคิดสำหรับการวิจัยในอนาคต
8. **เอกสารอ้างอิง:** ตรวจสอบให้แน่ใจว่าการอ้างอิงภายในบทความและในตอนท้ายเป็นไปตามรูปแบบ APA และรักษาความเหมาะสมของภาษา
9. **ความเหมาะสมของการใช้ภาษาอังกฤษ**

บทวิจารณ์หนังสือ

บทความเหล่านี้ให้การประเมินเชิงวิพากษ์วิจารณ์หนังสือที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาของวารสาร บทวิจารณ์หนังสือช่วยให้ผู้อ่านตัดสินใจได้ว่าหนังสือเล่มใดเล่มหนึ่งคุ้มค่าแก่การอ่านหรือไม่ โดยกำหนดองค์ประกอบของการเขียนบทความดังนี้

1. **บทคัดย่อ:** สรุปสั้นๆ ของกรณีศึกษาทั้งหมด อาจเป็นเรื่องเล่า (เล่าแบบเรื่องสั้น) หรือแบบมีโครงสร้าง (มีหัวข้อย่อย) บทคัดย่อแบบมีโครงสร้างจะดีที่สุดเพื่อความชัดเจนและความสอดคล้องกัน โดยมีความยาวระหว่าง 200-300 คำ
คำสำคัญ: ส่วนสำคัญในการเขียนเพื่อให้ผู้อ่านค้นพบบทความของคุณเมื่อทำการวิจัย 3-5 คำ
2. **บทนำ:** ให้ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับกรณีศึกษาและความสำคัญของกรณีศึกษา วางการศึกษาไว้ในบริบททางประวัติศาสตร์ สังคม หรือทางการแพทย์ กล่าวถึงหนังสือที่คล้ายกันเล่มก่อนๆ

3. **บทวิจารณ์หนังสือ:** เสนอการประเมินเชิงวิจารณ์ของหนังสือที่เกี่ยวข้องกับประเด็นสำคัญของวารสาร
สรุป: ประเด็นสำคัญ จุดแข็งและจุดอ่อน อภิปราย: ความเกี่ยวข้องและประโยชน์สำหรับผู้อ่าน
4. **บทสรุป:** ครอบคลุมและสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ มีประโยชน์
5. **ข้อเสนอแนะ:** ให้ข้อเสนอแนะหรือความรู้ใหม่ที่ได้รับจากการศึกษา
องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย: เสนอคำแนะนำสำหรับสาธารณชน และเสนอแนวคิดสำหรับการวิจัยในอนาคต

อนาคต

6. **เอกสารอ้างอิง:** ตรวจสอบให้แน่ใจว่าการอ้างอิงภายในบทความและในตอนท้ายเป็นไปตามรูปแบบ APA และรักษาความเหมาะสมของภาษา
7. **ความเหมาะสมของการใช้ภาษาอังกฤษ**

Welcome to **Buddho Journal**, a pioneering interdisciplinary platform where Buddhist wisdom meets contemporary thought. Our mission is to bridge the humanities and social sciences, offering a space for intellectual exploration, scholarly research, and practical applications inspired by Buddhist principles.

At **Buddho**, we foster innovative dialogues that transcend conventional boundaries. The journal serves as a hub for critical inquiry, creativity, and transformative ideas—integrating Buddhist studies with philosophy, cultural analysis, psychology, education, business, management, and beyond. We explore the social dimensions of modern society through the lens of Buddhist teachings, igniting fresh perspectives and fostering groundbreaking research.

Join us in this scholarly journey as we navigate the evolving intersections of tradition and modernity, insight and innovation, contemplation and action.

Information

Journal Title: BUDDHO

Source Type: Journal

ISSN: 3057-1200 (Online)

Owner: BUDDHO Journal Project, Academic Journal Development Division in Buddhist Studies, Wat Chindit Vihara, Bangkok.

Publisher: Noble Education Publisher

Country: Thailand

Subject Codes: Buddhist Studies; Arts and Humanities; Social Sciences

Start Year: 2022

Language: English and Thai

Website: <https://so13.tci-thaijo.org/index.php/Buddho/index>

Editor in Chief:

Asst. Prof. Dr. Phrakhrupalat Chotiphat Acharasupho

Tel: +66 64 694 6539

Email: chotipath.the@gmail.com

Journal Email: buddhist.inn.man@gmail.com

Scope of the Journal:

Buddho Journal, a pioneering interdisciplinary platform where Buddhist wisdom meets contemporary thought. Our mission is to bridge the humanities and social sciences, offering a space for intellectual exploration, scholarly research, and practical applications inspired by Buddhist principles.

At **Buddho**, we foster innovative dialogues that transcend conventional boundaries. The journal serves as a hub for critical inquiry, creativity, and transformative ideas—integrating Buddhist studies with philosophy, cultural analysis, psychology, education, business, management, and beyond. We explore the social dimensions of modern society through the lens of Buddhist teachings, igniting fresh perspectives and fostering groundbreaking research.

Journal Aims and Objectives:

Buddho aims to provide a platform for scholars, researchers, and academicians to publish their work, share their knowledge, and contribute to the global understanding of various subjects. The primary objectives of the journal are:

1. **Promoting Interdisciplinary Research:** **Buddho** encourages collaboration between different academic disciplines, fostering an environment where researchers can explore the intersections of subjects and generate fresh insights.
2. **Bridging Cultural and Spiritual Divides:** The journal seeks to facilitate dialogue and understanding among different cultures, spiritual and religious traditions, particularly focusing on Buddhist Studies. It aims to create a space where diverse worldviews can be explored and discussed.
3. **Disseminating Knowledge:** **Buddho** is committed to sharing high-quality research, providing authors with a platform to disseminate their findings and contributing to the body of knowledge in various fields.

Submit Your Work to Buddho

At **Buddho**, we welcome insightful and scholarly submissions across a broad spectrum of Buddhist studies. Whether you are a researcher, practitioner, or writer passionate about Buddhism, we invite you to share your knowledge and perspectives with our community. Our platform is open to diverse interpretations, schools of thought, and comparative studies that explore the rich traditions of Buddhism.

Key Areas of Interest and Papers acceptance:

1. Theravāda Buddhism

- Rooted in the Pāli Canon, the earliest Buddhist scriptures
- Southern and Western Buddhism
- Predominant in Southeast Asia and Sri Lanka
- Focuses on achieving Arhatship, the ultimate liberation from Samsara
- Emphasizes a monastic life dedicated to the cessation of future rebirths
- Buddhism in Thailand, Sri Lanka, Myanmar, Laos, Cambodia, India, Malay, Indonesia

2. Mahāyāna Buddhism

- Root to Akāmā
- Incorporates newer texts, teachings, and revelations
- Encourages all beings to attain Buddhahood
- Advocates compassion as a primary path to Nirvana
- Early Mahayana schools of thought included the Mādhyamaka, Yogācāra, and Buddha-nature (Tathāgatagarbha)
- Buddhism in Chinese, Korea, Japan, Vietnam, Taiwan, Mongolia

3. Other Buddhist Traditions

- Vajrayāna: Known as Mantrayāna, Tantric Buddhism, or Esoteric Buddhism
- Zen (Chan): A meditative school within Mahāyāna Buddhism
- Pure Land: A devotional Mahāyāna school focusing on Amitābha Buddha

We encourage original research, essays, and reflections on these and other Buddhist traditions. If you have a unique perspective or deep insights to share, we would love to feature your work.

How to Submit

We accept well-researched articles, essays, and opinion pieces that contribute to the understanding of Buddhist philosophy, history, and practice. Submissions should be original, engaging, and accessible to both scholars and general readers.

Submission Guidelines: Authors interested in submitting their work to **Buddho** should follow the journal's specific submission guidelines, including manuscript formatting, citation style, and peer-review process, which can be found on the journal's website.

Types of journal articles accepted for publishing:

1. **Original Research Articles:** These articles present the results of original scientific research, typically following a structured format that includes sections such as introduction, methods, results, and discussion. They contribute new knowledge to a particular field.

2. **Academic Review Articles:** Review articles provide a comprehensive overview and analysis of existing research on a particular topic, field, or subject area. They synthesize and discuss existing literature to provide a broad perspective.

3. **Case Studies:** Case studies describe specific instances or examples in detail to illustrate a particular phenomenon, problem, or approach. They are often used in various fields, including psychology, business, and education.

4. **Book Reviews:** These articles provide critical evaluations of books related to the subject matter of the journal. Book reviews help readers decide whether a particular book is worth reading.

Peer Review Process: All submissions to **Buddho** undergo a rigorous peer-review process with 3 specialists to ensure the quality and validity of the research. The journal's editorial board consists of experts from various fields, ensuring a fair and comprehensive evaluation of each submission.

Buddho is committed to advancing scholarly discourse and promoting cross-cultural understanding and collaboration. We invite authors from diverse backgrounds to contribute their research and insights to our journal and be a part of our mission to foster knowledge exchange and exploration of worldviews, with a particular emphasis on Buddhist Studies and relevant innovations.

For more information, submission guidelines, and to explore previous publications, please visit the **Buddho** journal website at <https://so13.tci-thaijo.org/index.php/Buddho/index>

Publication Frequency

Scheduled to publish 4 issues per year (every 3 months).

Issue 1 January-March

Issue 2 April-June

Issue 3 July-September

Issue 4 October-December

Payment of publication fees:

Thai Article 4,000 Bath

English Article 6,000 Bath

Pay at Thai currency or Equal to the exchange rate on the day of paying USD only.

Bank Account: Krungthai - Branch Suwinthawong

Account No.: 663-3-04577-8

Name : WAT CHINDITH VIHARA

Payment will be informed after confirmation by the editor team after the process of reviewing by 3 experts. After making the payment, kindly submit your payment receipt or invoice to the Buddho system. As the editor of Buddho, this documentation is necessary for record-keeping and verification purposes.

Types of Articles to Accept for Publishing

Original Research Articles

These articles present the results of original scientific research, typically following a structured format that includes sections such as introduction, methods, results, and discussion. They contribute new knowledge to a particular field.

Make a new submission to the [Original Research Articles](#) section.

- 1 **Abstract:** The abstract should be concise and encompass the research idea or problem/objectives, research methodology, study population and sample groups, research tools, analysis, and research findings, within a range of 200-300 words.
- 2 **Introduction:** This section aims to describe the background and significance of the problem leading to the research. It should highlight research gaps to underscore the necessity of the study.
- 3 **Literature Review and Theoretical Framework:** This involves reviewing relevant literature and research, as well as establishing the theoretical framework for the study.
- 4 **Objectives:** Present the research objectives and hypotheses.
- 5 **Research Methodology:** Outline the components such as research type, study population, sample groups, selection techniques, research tools, research procedures, data collection, and analysis methods.
- 6 **Results:** Presentation of Research Findings, Align the presentation of findings with the research objectives or hypotheses.
- 7 **Discussion:** Discuss the results in accordance with the objectives, citing relevant research to support the discussed issues and content.
- 8 **Conclusion:** Summarize the findings, ensuring they align with the objectives and emphasize the significance of the research.
- 9 **Suggestions and Implementations:** Provide suggestions or new knowledge gained from the study, or implementations
10. **Body of Knowledge:** from the research, present recommendations for the public, and propose ideas for future research.
10. **References:** Ensure that citations within the article and at the end follow the APA6 format and maintain language appropriateness.

Academic Review Articles

Review articles provide a comprehensive overview and analysis of existing research on a particular topic, field, or subject area. They synthesize and discuss existing literature to provide a broad perspective.

Make a new submission to the [Academic Review Articles](#) section.

1. **Abstract:** State the significance, results of the study, and knowledge gained from the study, within a range of 200-300 words.
1. **Keywords:** Essential part of producing for readers to discover your article when conducting research 3-5 words.
2. **Introduction:** Explain the background and significance of the issues and concepts to be presented.
Content: Consist of a study of relevant documents and related theories.
 - 1) Presenting details supporting the main issues and concepts.
 - 2) Presenting secondary ideas clearly, correctly, and appropriately.
 - 3) Complete accuracy, linkage, and organization of content.
4. **Conclusion:** Comprehensive and consistent with the objectives, useful.
Suggestions and Implementations: Provide suggestions or new knowledge gained from the study, or implementations
5. **Body of Knowledge:** from the research, present recommendations for the public, and propose ideas for future research.
6. **References:** Ensure that citations within the article and references of the article are correct according to APA format.
7. Appropriateness of English language use.

Case Studies

Case studies describe specific instances or examples in detail to illustrate a particular phenomenon, problem, or approach. They are often used in various fields, including psychology, religion, business, and education.

Make a new submission to the [Case Studies](#) section.

1. **Abstract:** A brief summary of the entire case study. Can be narrative (flows as a short story) or structured (with subheadings). A structured abstract is preferred for clarity and consistency, within a range of 200-300 words.
2. **Keywords:** Essential part of producing for readers to discover your article when conducting research 3-5 words.
3. **Introduction:** Provides background on the case and its significance. Places the study in historical, social, or medical context. Mentions any previous similar cases.
4. **Case Presentation:** Describes the patient's complaint, history, and relevant information. Presents examination findings, test results, and diagnostic impressions. Uses a narrative format for clarity and avoids unnecessary details.
5. **Result:** Management and Outcome that mentions outlines the treatment plan and actual care provided. Includes duration and frequency of care. Reports the patient's response and outcome, using objective measures if possible.
6. **Discussion:** Analyzes key aspects of the case, including challenges and lessons learned. Explores possible explanations without needing full scientific justification.
7. **Conclusion:** Comprehensive and consistent with the objectives, useful. **Suggestions and Implementations:** Provide suggestions or new knowledge gained from the study, or implementations
8. **Body of Knowledge:** from the research, present recommendations for the public, and propose ideas for future research.
9. **References:** Ensure that citations within the article and references of the article are correct according to APA format.
9. Appropriateness of English language use.

Book Reviews

These articles provide critical evaluations of books related to the subject matter of the journal. Book reviews help readers decide whether a particular book is worth reading.

1. **Abstract:** A brief summary of the entire case study. Can be narrative (flows as a short story) or structured (with subheadings). A structured abstract is preferred for clarity and consistency, within a range of 200-300 words.
Keywords: Essential part of producing for readers to discover your article when conducting research 3-5 words.
2. **Introduction:** Provides background on the case and its significance. Places the study in historical, social, or medical context. Mentions any previous similar Books.
Book Reviews: Offer a critical evaluation of a book related to the journal's focus.
3. **Summarize:** key points, strengths, and weaknesses.
Discuss: its relevance and usefulness for readers.
4. **Conclusion:** Comprehensive and consistent with the objectives, useful.
Suggestions and Implementations: Provide suggestions or new knowledge gained from the study, or implementations
5. **Body of Knowledge:** from the research, present recommendations for the public, and propose ideas for future research.
6. **References:** Ensure that citations within the article and references of the article are correct according to APA format.
7. Appropriateness of English language use.

Editorial Team

บรรณาธิการบริหาร:

พระครูปลัด โชติพัฒน์ อาจารย์สุโภ, ผศ.ดร.

Asst. Prof. Dr. Phrakhrupalat Chotiphat Acharasupho

โทร. +66 646946539 Email: chotipath.the@gmail.com

บรรณาธิการ:

ดร.พนัชพงษ์พรรณ โพธิสถิรวรางกูร

Dr. Panatphongpan Bodhisathirawarangkul

โทร. +66 980502649 Email: buddhist.inn.man@gmail.com

ผู้ช่วยบรรณาธิการ:

สมศักดิ์ อุ่นไพรวงศ์

Somsak Ounphaiwong

โทร. +66 834859267 Email: inounephaivong@gmail.com

บรรณาธิการฝ่ายผลิต :

นิศาชล สมรักษ์

Nisachon Somrak

สำนักพิมพ์ โนเบิล เอ็ดดูเคชั่น – ดีพิมพ์ และ เผยแพร่

โทร. +66 942951417 Email: nisaaohncholly@gmail.com

Arts and Humanities Editor:

Prof.Dr.Challapalli Swaroopa Rani

Principal of College of Arts, Commerce and Law, Acharya Nagarjuna University, Andhra Pradesh, India.

Email: challapalliswaroopa2012@gmail.com

Psychology Editor:

Asst.Prof.Dr.Phramaha Phuen Kittisobhano

Department of Psychology, Faculty of Humanities, Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Ayutthaya, Thailand.

Email: phuen.cha@mcu.ac.th

Social Innovation Editor:

Assist.Prof.Dr.Chatwarun Angasinha

Leadership in Society, Business and Politics, College of Social Innovation, Rangsit University, Thailand.

Email: chattrsu@gmail.com

Buddhist Studies Editor:

Dr.Meechi Netnapha Sutthirat

School of Buddhist and Philosophy, Faculty of Religion and Philosophy, Mahamakut Buddhist University, Salaya, Nakhon Phathom, Thailand.

Email: nethnapha.sut@mbu.ac.th

Managing Director:

Dr.Jakkapong Thipsungnoen

Noble Education Co., Ltd.

Email: pumjakkapong@gmail.com

Editorial Team:

A dynamic ensemble of researchers, writers, and thinkers dedicated to curating the best content:

Prof.Dr.Chenna G.Reddy

Head Department of English, College of Arts, Commerce and Law, Acharya Nagarjuna University, Andhra Pradesh, India.

Email: crguju27@gmail.com

Assoc.Prof.Dr.Kesineee Chiwpreecha

Educational Administration and Change Leadership, Graduate School, Eastern Asia University, Thailand.

Email: kesinee@eau.ac.th

Dr.Ven.Thich Nguyen The

Binh Thuan School of Buddhist Studies, Binh Thuan Province, Vietnam.

Email: thichnguyenthe@gmail.com

Dr.Van.Thich Quang Chan

Department of Vietnamese Buddhist, Vietnam Buddhist University, Ho Chi Minh City, Vietnam.

Email: thichquangchan1977@gmail.com

Dr.Ven.Vilasagga

Sitagu International Buddhist Academy, Sagaing, Myanmar.

Email: vilasagga.thesitagu@gmail.com

Dr.Ven.Chandhima

Faculty of Buddhist Studies, Ramannyarathta Buddhist University, Mon State, Myanmar.

Email: naicandimar@gmail.com

Dr.Ven.Thich Tam Vuong

Buddha An Temple and Academy, Una-Antioch Pike, Nashville, Tennessee, USA.

Email: thichtamvuong90@gmail.com

Dr.Ven.Thich Giac Chinh

Sakyamuni Buddhist Sangha of the United States Organization, University Ave, Suite H, San Diego, California, USA.

Email: dharmameditationtemple@gmail.com

Dr.Nguyen Thanh Trung

Department of Linguistics and Literature, Ho Chi Minh City University of Education, Vietnam.

Email: trungnt@hcmue.edu.vn

Dr.Surachai Pudchu

School of Philosophy Religion and Culture, Faculty of Religion and Philosophy, Mahamakut Buddhist University, Salaya, Nakhon Phathom, Thailand.

Email: sura_chai_1981@hotmail.com

Dr.Chompoonuch Changcharoen

Graduate School, Mahamakut Buddhist University, Salaya, Nakhon Phathom, Thailand.

Email: chompoonuch.mbu@gmail.com

Dr.Nadnapang Phophichit

Director of Master of Arts in Peace Studies Program (International Program), Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Ayutthaya, Thailand.

Email: nadnapang@ibsc.mcu.ac.th

Dr.Phanthad Srithiphan

Research and Statistics in Cognitive Science, School of Education Administration, Mahamakut Buddhist University, Thailand.

Email: phanthad@gmail.com

Dr.Rattiya Nueaamnat

*Research and Academic, Graduate School, Nakhon Sawan Campus
Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Nakhon Sawan Province, Thailand.*

Email: rattitik.prom@gamil.com

Dr.Sayan Bhramanin

Department of English Studies, St. Maria Chon Daen School, Phetchabun Province, Thailand.

Email: suwatchano@hotmail.com

BUDDHO

Buddhist Teachings, Scriptures, Practices, and Integrations

<https://so13.tci-thaijo.org/index.php/Buddho>

ISSN: 3057-1200 (Online)

(Peer-Reviewed and Open Access Journal)

CONTENTS

Risk Management Models based on Buddhist Principles	1-15
Phra Somyos Thantamano ¹ , & Phra Supawat Sukkhawattano*	
A Contemporary Synthesis of Theravāda Buddhist Ethics	16-29
Thich Nguyen The*	
Religion, Philosophy and Science Living together in the era of progress	30-40
Wongsatorn Kachana*	
Analyzing the Relationship Between Factors Influencing Smoking Cessation and the Monastic Discipline of Monks and Novices	41-55
Phramaha Somjai Pannadipo ¹ , Phramaha Chuan Chavanapanyo ² , & Phra Chansing Santamano*	
The Transmission of Buddhism in the Era of Globalization	56-64
Kalyan Ramkhumar*	

INTERNATIONAL
STANDARD
SERIAL
NUMBER
THAILAND

PKP
PUBLIC
KNOWLEDGE
PROJECT

OJS
OPEN
JOURNAL
SYSTEMS

Buddho Journal

<https://so13.tci-thaijo.org/index.php/Buddho>

ISSN: 3057-1200 (ONLINE)

Risk Management Models based on Buddhist Principles

รูปแบบการบริหารความเสี่ยงตามหลักพุทธธรรม

Author & Corresponding Author*

1. พระสมยศ ทนตมโน

Phra Somyos Thantamano

2. พระศุภวัฒน์ สุขวาทมโน*

Phra Supawat Sukkhawattano*

Affiliation:

1. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand.

Email: somyoskhanmani@gmail.com

2. มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

Mahamakut Buddhist University, Thailand.

Email: supawat.ket@mbu.ac.th

Article history:

Received: 22/10/2025 Revised: 15/12/2025

Accepted: 26/12/2025 Available online: 29/01/2026

How to Cite:

Thantamano, P.S. & Sukkhawattano, P.S. (2026). Risk Management Models based on Buddhist Principles. *Buddho*, 5(1), 1-15.

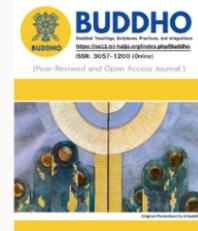

BUDDHO

Buddhist Teachings, Scriptures, Practices, and Integrations

<https://so13.tci-thaijo.org/index.php/Buddho>

ISSN: 3057-1200 (Online)

Academic Review Articles

Risk Management Models based on Buddhist Principles

รูปแบบการบริหารความเสี่ยงตามหลักพุทธธรรม

Phra Somyos Thantamano and Phra Supawat Sukkhawattano*

Abstract

This paper explores risk management models grounded in Buddhist principles. Risk management is essential for sustainable decision-making in both individual and organizational contexts. From a Buddhist perspective, risk is not merely potential loss but is conceptually linked to dukkha (suffering) and the path to its cessation as taught in the Four Noble Truths and supported by other canonical principles such as yoniso manasikāra (systematic attention). This study develops a risk management framework incorporating: (1) risk recognition; (2) risk analysis and assessment; (3) response planning; and (4) monitoring and adjustment. By integrating Buddhist ethical and cognitive guidelines, the proposed framework fosters conscientious, reflective, and morally grounded decision-making. Findings indicate that Buddhist teachings provide effective guidelines for reducing undesirable outcomes and enhancing sustainable practices in risk management. The study argues that Buddhist thought can enrich contemporary risk management with ethical and mindful perspectives, improving resilience and adaptive capacities.

Keywords: Risk Management Model, Buddhist Principles

บทคัดย่อ

การบริหารความเสี่ยงเป็นกระบวนการสำคัญในการสร้างความยั่งยืนและการตัดสินใจที่มีประสิทธิภาพทั้งในระดับปัจเจกและองค์กร ในบริบทพุทธธรรม ความเสี่ยงมิได้หมายถึงเพียง “สิ่งที่อาจเกิดความสูญเสีย” เท่านั้น แต่ยังสัมพันธ์กับ ทุกข์ (dukkha) และวิธีการดำรงชีวิตให้พ้นทุกข์ตามพุทธธรรมอันเป็นหลักในการตระหนักรู้เหตุและผลของธรรมชาติอันแท้จริง งานวิจัยนี้นำเสนอรูปแบบการบริหารความเสี่ยงโดยอาศัยการตีความหลักธรรมสำคัญในพระไตรปิฎก ได้แก่ อริยสัจ 4 (ทุกข์-สมุทัย-นิโรธ-มรรค) และหลักการประกอบการตัดสินใจเชิงพุทธ เช่น โยนิโสมนสิการ ซึ่งสามารถบูรณาการในกระบวนการบริหารความเสี่ยงสมัยใหม่ได้อย่างมีระบบและยั่งยืน โดยเสนอรูปแบบที่ประกอบด้วย 1) การตระหนักรู้ความเสี่ยง 2) การวิเคราะห์และประเมิน 3) การบริหารเลือกมาตรการตอบสนอง และ 4) การเฝ้าติดตามและปรับตัวตามหลักพุทธธรรมเพื่อลดความทุกข์ของทั้งบุคคลและองค์กร ผลการศึกษาพบว่าแนวคิดพุทธธรรมสามารถส่งเสริมการบริหารความเสี่ยงให้มีความยั่งยืนและส่งเสริมศีลธรรมในการตัดสินใจของผู้บริหาร โดยเน้นการมีสติ ปัญญา และความไม่ประมาทอย่างต่อเนื่อง

คำสำคัญ: รูปแบบการบริหารความเสี่ยง, หลักพุทธธรรม

บทนำ

การบริหารความเสี่ยง (Risk Management) ในบริบทสมัยใหม่ถูกนิยามว่าเป็นกระบวนการเชิงระบบที่มุ่งระบุ วิเคราะห์ ประเมิน และตอบสนองต่อความไม่แน่นอนซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อการบรรลุวัตถุประสงค์ขององค์กร โดยมีเป้าหมายเพื่อลดผลกระทบเชิงลบและเพิ่มโอกาสเชิงบวกในการดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน (International Organization for Standardization [ISO], 2018) แนวคิดดังกล่าวได้รับการนำไปประยุกต์ใช้อย่างกว้างขวางในบริบทของการบริหารองค์กร ภาครัฐ ภาคธุรกิจ และสถาบันการศึกษา เพื่อเสริมสร้างความโปร่งใส ความรับผิดชอบ และความสามารถในการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมที่ซับซ้อนและไม่แน่นอน ในมิติของพระพุทธศาสนา ความเสี่ยงสามารถตีความในเชิงธรรมะว่าเป็นส่วนหนึ่งของสภาวะทุกข์ (dukkha) ซึ่งเกิดจากความไม่เที่ยง (anicca) และความเป็นเหตุปัจจัยของสรรพสิ่ง แนวคิดนี้สะท้อนความจริงของชีวิตที่ไม่อาจหลีกเลี่ยงความไม่แน่นอนและความเปลี่ยนแปลงได้ (พระไตรปิฎก, 2539) หลักธรรมสำคัญอย่าง อริยสัจ 4 ได้แก่ ทุกข์ สมุทัย นิโรธ และมรรค ทำหน้าที่เป็นกรอบการอธิบายปัญหา วิเคราะห์สาเหตุ กำหนดเป้าหมายในการแก้ไข และเสนอแนวทางปฏิบัติอย่างเป็นระบบ ซึ่งสามารถประยุกต์ใช้เป็นโครงสร้างเชิงแนวคิดในการบริหารความเสี่ยงทั้งในระดับปัจเจกและระดับองค์กรได้อย่างมีนัยสำคัญ

นอกจากนี้ หลัก โยนิโสมนสิการ ซึ่งหมายถึงการพิจารณาโดยแยกคายตามเหตุและผล เป็นกระบวนการทางปัญญาที่ช่วยส่งเสริมการตัดสินใจอย่างรอบคอบ มีสติ และไม่ประมาท อันเป็นหัวใจสำคัญของการบริหารความ

เสียงที่มีคุณภาพในบริบทการบริหารจัดการสมัยใหม่ (พระไตรปิฎก, 2539) งานวิชาการในฐานะข้อมูล TCI ยิ่งชี้ให้เห็นว่า การบูรณาการหลักพุทธธรรมเข้ากับกระบวนการบริหารจัดการสามารถช่วยเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม และความยั่งยืนในการดำเนินงานขององค์กร โดยเฉพาะในบริบทของการบริหารสถานศึกษาและหน่วยงานภาครัฐ (สุพัตรา, 2562; พระครูปฐมภวนาจารย์ & กมลาค ภูวนาธิพงศ์, 2563)

ด้วยเหตุนี้ บทความฉบับนี้จึงมุ่งนำเสนอ รูปแบบการบริหารความเสี่ยงตามหลักพุทธธรรม ที่เชื่อมโยงระหว่างกรอบแนวคิดการบริหารความเสี่ยงสมัยใหม่กับหลักธรรมในพระพุทธศาสนา เพื่อสนับสนุนการตัดสินใจที่มี สติ ปัญญา และความรับผิดชอบต่อสังคม อันนำไปสู่การพัฒนาองค์กรและสังคมอย่างยั่งยืนในบริบทโลกยุค ปัจจุบัน

วัตถุประสงค์

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษารูปแบบการบริหารความเสี่ยงตามหลักพุทธธรรม

แนวคิดการบริหารความเสี่ยงในบริบทสมัยใหม่

แนวคิดการบริหารความเสี่ยงในศาสตร์การจัดการร่วมสมัยมีพัฒนาการอย่างมีนัยสำคัญ จากกรอบความคิดดั้งเดิมที่มุ่งเน้นการควบคุมความสูญเสียและการลดผลกระทบเชิงลบในลักษณะเชิงกลไก (control-oriented approach) ไปสู่กรอบการบริหารความเสี่ยงเชิงระบบที่เน้นความเป็นองค์รวมและความต่อเนื่องของการดำเนินงานในทุกระดับขององค์กร (holistic and integrated approach) การเปลี่ยนผ่านดังกล่าวสะท้อนให้เห็นถึงการขยายบทบาทของการบริหารความเสี่ยง จากเครื่องมือเชิงปฏิบัติการไปสู่กลไกเชิงกลยุทธ์ที่เชื่อมโยงกับการกำหนดทิศทางและความยั่งยืนขององค์กรในระยะยาว (Hopkin, 2018)

เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบกับแนวคิดการบริหารความเสี่ยงแบบดั้งเดิม ซึ่งมักมองความเสี่ยงในฐานะ “ภัยคุกคาม” ที่ต้องหลีกเลี่ยงหรือควบคุม แนวคิดตามมาตรฐาน ISO 31000 ได้เสนอกรอบการมองความเสี่ยงในฐานะ “ความไม่แน่นอนที่มีทั้งด้านลบและด้านบวก” อันสามารถแปรเปลี่ยนเป็นโอกาสในการสร้างคุณค่าเชิงกลยุทธ์ได้ (ISO, 2018) มุมมองนี้สอดคล้องกับงานของ Hopkin (2018) ที่ชี้ให้เห็นว่าการบริหารความเสี่ยงสมัยใหม่ มิได้จำกัดอยู่เพียงการป้องกันความเสียหาย หากแต่เป็นเครื่องมือสนับสนุนการสร้างนวัตกรรมและความได้เปรียบในการแข่งขันขององค์กร

ในเชิงโครงสร้าง แม้กระบวนการบริหารความเสี่ยงสมัยใหม่จะยังคงประกอบด้วยขั้นตอนหลัก ได้แก่ การระบุความเสี่ยง การวิเคราะห์และประเมินความเสี่ยง การกำหนดมาตรการตอบสนอง และการติดตามทบทวน แต่ความแตกต่างที่สำคัญจากแนวคิดเดิมอยู่ที่ลักษณะของการบูรณาการกระบวนการเหล่านี้เข้ากับระบบบริหารจัดการองค์กรโดยรวม โดยเฉพาะการเชื่อมโยงการประเมินความเสี่ยงกับการตัดสินใจเชิงกลยุทธ์ การกำกับดูแล

กิจการ และหลักธรรมาภิบาล เช่น ความโปร่งใส ความรับผิดชอบ และการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (ISO, 2018) ซึ่งสะท้อนการยับยั้งจากการบริหารความเสี่ยงเชิงเทคนิคไปสู่การบริหารความเสี่ยงเชิงคุณค่า (value-based risk management)

ในมิติทางแนวคิด งานของ Aven (2015) เสนอว่า การบริหารความเสี่ยงสมัยใหม่ควรตั้งอยู่บนฐานของการตัดสินใจเชิงประจักษ์และกรอบความคิดเชิงระบบ โดยมององค์กรเป็นองค์รวมที่องค์ประกอบต่าง ๆ มีความสัมพันธ์เชิงเหตุและผลซึ่งกันและกัน เมื่อเปรียบเทียบกับกรวิเคราะห์ความเสี่ยงแบบแยกส่วน (fragmented analysis) แนวคิดเชิงระบบช่วยให้การประเมินความเสี่ยงสามารถครอบคลุมผลกระทบในหลายมิติ ทั้งเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม และจริยธรรม รวมถึงผลกระทบในระยะสั้นและระยะยาวได้อย่างรอบด้านมากยิ่งขึ้น

เมื่อเชื่อมโยงกรอบแนวคิดดังกล่าวกับหลักพุทธธรรม พบว่าหลักโยนิโสมนสิการมีความสอดคล้องเชิงแนวคิดกับการคิดเชิงเหตุปัจจัยและการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของปัจจัยเสี่ยงในบริบทสมัยใหม่อย่างมีนัยสำคัญ โยนิโสมนสิการเน้นการพิจารณาอย่างแยกคายตามความเป็นจริงของเหตุและผล ซึ่งสามารถทำหน้าที่เป็นกรอบเชิงจริยธรรมและเชิงปัญญาที่ช่วยเสริมคุณภาพของการตัดสินใจด้านการบริหารความเสี่ยง โดยเฉพาะในสถานการณ์ที่มีความซับซ้อนและไม่แน่นอนสูง (พระไตรปิฎก, 2539) เมื่อเปรียบเทียบกับแนวคิดการบริหารความเสี่ยงที่เน้นเพียงการคำนวณความน่าจะเป็นและผลกระทบเชิงปริมาณ การบูรณาการหลักโยนิโสมนสิการช่วยขยายขอบเขตการตัดสินใจไปสู่การคำนึงถึงผลลัพธ์เชิงคุณค่าและจริยธรรมในระยะยาว

ในบริบทขององค์กรภาครัฐและสถาบันการศึกษา งานศึกษาหลายชิ้นชี้ให้เห็นว่า ข้อจำกัดสำคัญของการบริหารความเสี่ยงมิได้อยู่ที่การขาดกรอบมาตรฐานหรือเครื่องมือเชิงเทคนิค หากแต่อยู่ที่วัฒนธรรมองค์กรและจริยธรรมในการดำเนินงาน โดยเฉพาะประเด็นความโปร่งใส ความรับผิดชอบ และการมีส่วนร่วมของบุคลากร (พระครูปฐมภวนาจารย์ & กมลาค ภูวนาธิพงศ์, 2563) เมื่อเปรียบเทียบองค์กรที่ให้ความสำคัญกับเพียงการปฏิบัติตามระเบียบ กับองค์กรที่บูรณาการคุณธรรมและจริยธรรมเข้าเป็นส่วนหนึ่งของระบบบริหารความเสี่ยง พบว่าแนวทางหลังมีแนวโน้มสร้างผลลัพธ์เชิงปฏิบัติที่ยั่งยืนกว่า

การบูรณาการหลักพุทธธรรม เช่น หลักสติและโยนิโสมนสิการ เข้ากับกระบวนการบริหารความเสี่ยง จึงมิได้เป็นเพียงการเสริมมิติทางจริยธรรม แต่ยังช่วยยกระดับคุณภาพของกระบวนการตัดสินใจในเชิงการจัดการ หลักสติช่วยลดอคติและการตัดสินใจภายใต้แรงกดดัน ขณะที่โยนิโสมนสิการสนับสนุนการคิดเชิงวิเคราะห์และการพิจารณาทางเลือกอย่างรอบคอบ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในกระบวนการบริหารความเสี่ยงสมัยใหม่ และแนวคิดประโยชน์เพื่อส่วนรวม (bahujana hitāya) ในพระพุทธศาสนา (พระไตรปิฎก, 2539)

ในเชิงยุทธศาสตร์ การบริหารความเสี่ยงสมัยใหม่จึงทำหน้าที่เป็นกลไกสำคัญในการเชื่อมโยงการประเมินความไม่แน่นอนเข้ากับการวางแผนระยะยาวขององค์กร การบูรณาการความเสี่ยงเข้ากับกระบวนการกำหนดยุทธศาสตร์ช่วยให้องค์กรสามารถคาดการณ์แนวโน้มการเปลี่ยนแปลงและเตรียมความพร้อมต่อความเสี่ยงในมิติเศรษฐกิจ สังคม เทคโนโลยี และสิ่งแวดล้อมได้อย่างเป็นระบบมากขึ้น (Aven, 2015)

โดยสรุป แนวคิดการบริหารความเสี่ยงในบริบทสมัยใหม่สะท้อนการเปลี่ยนผ่านจากการมองความเสี่ยงในเชิงควบคุมไปสู่การมองความเสี่ยงในฐานะกลไกการเรียนรู้และการพัฒนาองค์กรอย่างยั่งยืน การบูรณาการหลักพุทธธรรม โดยเฉพาะโยนิโสมนสิการและหลักสติ เข้ากับกรอบการบริหารความเสี่ยงสมัยใหม่ ช่วยยกระดับกระบวนการตัดสินใจให้มีทั้งคุณภาพเชิงการจัดการและคุณค่าเชิงจริยธรรม อันนำไปสู่การสร้างสมดุลระหว่างประสิทธิภาพองค์กร ความรับผิดชอบต่อสังคม และการพัฒนาอย่างยั่งยืนในบริบทโลกปัจจุบัน

หลักพุทธธรรมที่เกี่ยวข้องกับการบริหารความเสี่ยง

การบริหารความเสี่ยงในบริบทสมัยใหม่ไม่ได้เป็นเพียงกระบวนการเชิงเทคนิคที่มุ่งเน้นการใช้เครื่องมือการวิเคราะห์เชิงปริมาณ หรือการกำหนดมาตรการควบคุมตามมาตรฐานสากลเท่านั้น หากแต่เป็นกระบวนการที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับการตัดสินใจของมนุษย์ ซึ่งมีรากฐานอยู่บนระบบคุณค่า จริยธรรม และวิถีคิดต่อความไม่แน่นอนของชีวิตและการดำเนินงาน ในมิติของพระพุทธศาสนา ความไม่แน่นอนและความเปลี่ยนแปลงของสรรพสิ่งถูกอธิบายผ่านหลักธรรมว่าด้วยไตรลักษณ์ ได้แก่ อนิจจัง ทุกขัง และอนัตตา ซึ่งสะท้อนความจริงพื้นฐานของโลกและชีวิต การตระหนักรู้ในความจริงดังกล่าวมีบทบาทสำคัญในการพัฒนากรอบความคิดของผู้บริหารและบุคลากรให้มีความรอบคอบ ไม่ประมาท และตัดสินใจอย่างมีสติในสถานการณ์ที่มีความเสี่ยงสูง (พระไตรปิฎก, 2539)

ในเชิงแนวคิด การบูรณาการหลักพุทธธรรมเข้ากับกระบวนการบริหารความเสี่ยงช่วยขยายขอบเขตของการจัดการจากมิติของประสิทธิภาพและผลลัพธ์เชิงปริมาณไปสู่มิติของคุณค่าและความหมายเชิงจริยธรรม การตัดสินใจจึงมิได้มุ่งเพียงการลดต้นทุนหรือเพิ่มผลตอบแทน หากแต่คำนึงถึงผลกระทบต่อบุคคล องค์กร และสังคมในระยะยาว อันสอดคล้องกับแนวคิดการพัฒนาอย่างยั่งยืนและความรับผิดชอบต่อสังคมในโลกยุคปัจจุบัน

อริยสัจ 4 กับการวิเคราะห์ความเสี่ยง

อริยสัจ 4 ประกอบด้วย (1) ทุกข์ (dukkha) (2) สมุทัย (samudaya) (3) นิโรธ (nirodha) และ (4) มรรค (magga) ซึ่งถือเป็นแก่นของพระพุทธธรรมในการอธิบายความเป็นจริงของชีวิตและหนทางสู่การดับทุกข์ หลักธรรมดังกล่าวสามารถประยุกต์เป็นกรอบวิเคราะห์เชิงระบบในกระบวนการบริหารความเสี่ยงได้อย่างมี

นัยสำคัญ โดยเฉพาะในมิติของการทำความเข้าใจปัญหาอย่างเป็นเหตุเป็นผลและการกำหนดแนวทางแก้ไขอย่างเป็นขั้นตอน (พระไตรปิฎก, 2539) ในกระบวนการบริหารความเสี่ยง ตามหลักอริยสัจ 4 มีดังนี้

“ทุกข์” สามารถเปรียบได้กับสภาพปัญหา หรือเหตุการณ์ที่อาจก่อให้เกิดความเสียหายต่อการบรรลุวัตถุประสงค์ขององค์กร เช่น ความล้มเหลวของโครงการ การขาดแคลนทรัพยากร หรือความเสื่อมเสียต่อชื่อเสียงขององค์กร การระบุทุกข์ในบริบทนี้จึงสอดคล้องกับขั้นตอนการระบุความเสี่ยง (risk identification) ซึ่งเป็นจุดเริ่มต้นของกระบวนการบริหารความเสี่ยงเชิงระบบ

“สมุทัย” หมายถึงการวิเคราะห์สาเหตุหรือปัจจัยที่ทำให้ความเสี่ยงเกิดขึ้น ในทางการจัดการสามารถเทียบได้กับการวิเคราะห์ปัจจัยภายในและภายนอกองค์กร เช่น โครงสร้างการบริหาร กระบวนการทำงาน วัฒนธรรมองค์กร สภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจและสังคม หรือข้อจำกัดด้านกฎหมายและนโยบาย การทำความเข้าใจสมุทัยในเชิงลึกช่วยให้ผู้บริหารสามารถระบุจุดอ่อนและจุดเสี่ยงของระบบได้อย่างชัดเจน และหลีกเลี่ยงการแก้ปัญหาที่ปลายเหตุโดยไม่แตะต้องรากเหง้าของปัญหา

“นิโรธ” ในบริบทของการบริหารความเสี่ยงหมายถึงการกำหนดเป้าหมายในการลดหรือขจัดผลกระทบของความเสี่ยง ซึ่งสอดคล้องกับการกำหนดระดับความเสี่ยงที่ยอมรับได้ (risk appetite) และเป้าหมายเชิงยุทธศาสตร์ขององค์กร การตั้งเป้าหมายเชิงนิโรธช่วยให้การดำเนินงานมีทิศทางที่ชัดเจน ไม่หลงไปกับการแก้ปัญหาเฉพาะหน้าโดยขาดวิสัยทัศน์ในระยะยาว

“มรรค” คือการกำหนดแนวทางหรือมาตรการในการจัดการความเสี่ยงอย่างเป็นระบบ ไม่ว่าจะเป็นการหลีกเลี่ยง การลด การถ่ายโอน หรือการยอมรับความเสี่ยงภายใต้เงื่อนไขที่เหมาะสม ในมิติของพุทธธรรม มรรคมิได้เป็นเพียงวิธีการเชิงเทคนิค หากแต่เป็นกระบวนการพัฒนาปัญญาและคุณธรรมของผู้ปฏิบัติให้สามารถดำเนินชีวิตและการทำงานอย่างถูกต้องเหมาะสม

การประยุกต์อริยสัจ 4 เป็นกรอบการวิเคราะห์ความเสี่ยงช่วยให้กระบวนการตัดสินใจมีได้มุ่งเพียงผลลัพธ์เชิงประสิทธิภาพและความคุ้มค่า หากแต่คำนึงถึงผลกระทบต่อมนุษย์และสังคมในมิติทางจริยธรรมและคุณค่า ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดธรรมาภิบาลและความรับผิดชอบต่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในบริบทการบริหารองค์กรสมัยใหม่

โยนิโสมนสิการกับการตัดสินใจเชิงรอบคอบ

โยนิโสมนสิการ หมายถึงการพิจารณาโดยแยกคายและเป็นระบบตามเหตุและผล เป็นกระบวนการทางปัญญาที่เน้นการใคร่ครวญสถานการณ์อย่างรอบด้านก่อนตัดสินใจ ในบริบทของการบริหารความเสี่ยง หลักโยนิโสมนสิการสามารถเทียบได้กับการใช้ข้อมูลเชิงประจักษ์ การวิเคราะห์สถานการณ์ และการประเมินทางเลือกอย่างเป็นระบบ เพื่อหลีกเลี่ยงการตัดสินใจที่เกิดจากอารมณ์ ความเร่งรีบ หรืออคติส่วนบุคคล (พระไตรปิฎก, 2539)

กระบวนการตัดสินใจเชิงรอบคอบในระบบบริหารความเสี่ยงสมัยใหม่มักอาศัยเครื่องมือและเทคนิคต่าง ๆ เช่น การวิเคราะห์สถานการณ์ (scenario analysis) การประเมินความเสี่ยงเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ หรือการใช้แบบจำลองการคาดการณ์ผลลัพธ์ แนวทางเหล่านี้มีจุดมุ่งหมายเดียวกับโยนิโสมนสิการ คือการทำให้ผู้ตัดสินใจมองเห็นความสัมพันธ์เชิงเหตุและผลระหว่างการกระทำและผลลัพธ์ที่อาจเกิดขึ้นในมิติต่าง ๆ การส่งเสริมกระบวนการคิดเชิงโยนิโสมนสิการในผู้บริหารและบุคลากรสามารถช่วยลดความผิดพลาดเชิงนโยบาย เพิ่มคุณภาพการตัดสินใจ และเสริมสร้างความโปร่งใสในการดำเนินงานขององค์กรอย่างมีนัยสำคัญ (สุพัตรา, 2562) การฝึกฝนการคิดอย่างเป็นระบบและการใคร่ครวญผลกระทบในระยะยาวยังช่วยให้บุคลากรมีความตระหนักต่อความรับผิดชอบต่อสังคมและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ซึ่งเป็นองค์ประกอบสำคัญของการบริหารความเสี่ยงในบริบทของการพัฒนาอย่างยั่งยืน

ในมิติของวัฒนธรรมองค์กร การนำหลักโยนิโสมนสิการมาใช้สามารถช่วยสร้างบรรยากาศของการเรียนรู้ร่วมกันและการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นอย่างมีเหตุผล บุคลากรจะไม่มองความเสี่ยงเป็นเพียงภัยคุกคามที่ต้องหลีกเลี่ยง หากแต่มองเป็นโอกาสในการพัฒนาและปรับปรุงกระบวนการทำงานอย่างต่อเนื่อง ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดการจัดการความรู้และการพัฒนาองค์กรในระยะยาว

หลักไตรสิกขากับการควบคุมความเสี่ยง

หลักไตรสิกขา ได้แก่ ศีล สมาธิ และปัญญา ถือเป็นกรอบการพัฒนาตนในพระพุทธศาสนาที่ครอบคลุมทั้งมิติของพฤติกรรม จิตใจ และความรู้ความเข้าใจ เมื่อประยุกต์ใช้ในบริบทของการบริหารความเสี่ยง หลักไตรสิกขาสสามารถทำหน้าที่เป็นระบบควบคุมภายในเชิงจริยธรรมที่ช่วยลดความเสี่ยงเชิงพฤติกรรมและเสริมสร้างความยั่งยืนขององค์กร

ศีล ทำหน้าที่เป็นกรอบจริยธรรมและกติกาในการดำเนินงานของบุคลากรและผู้บริหาร เปรียบได้กับนโยบาย ระเบียบ และจรรยาบรรณขององค์กรที่กำหนดขอบเขตของพฤติกรรมที่เหมาะสมและไม่เหมาะสม การมีกรอบศีลธรรมที่ชัดเจนช่วยลดความเสี่ยงด้านการทุจริต การใช้อำนาจในทางที่ผิด และความขัดแย้งทางผลประโยชน์ ซึ่งเป็นความเสี่ยงเชิงระบบที่ส่งผลกระทบต่อความน่าเชื่อถือและความยั่งยืนขององค์กรในระยะยาว

สมาธิ ในบริบทของการบริหารความเสี่ยงหมายถึงการเสริมสร้างความมีสติ ความตั้งมั่น และความไม่ประมาทในการทำงาน บุคลากรที่มีสมาธิและสติจะสามารถรับรู้สัญญาณเตือนของความเสี่ยงได้อย่างรวดเร็ว และตอบสนองต่อสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงได้อย่างเหมาะสม ลดโอกาสของความผิดพลาดที่เกิดจากความเร่งรีบหรือความประมาท

ปัญญา ทำหน้าที่สนับสนุนการตัดสินใจเชิงวิเคราะห์และการมองภาพรวมอย่างลึกซึ้ง ช่วยให้ผู้บริหารสามารถเชื่อมโยงข้อมูลจากแหล่งต่าง ๆ และประเมินผลกระทบในมิติที่หลากหลาย การมีปัญญาในที่นี้มิได้

หมายถึงความรู้เชิงเทคนิคเพียงอย่างเดียว หากแต่รวมถึงความเข้าใจในบริบททางสังคม วัฒนธรรม และจริยธรรมที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานขององค์กร

การบูรณาการหลักไตรสิกขาในกระบวนการบริหารความเสี่ยงช่วยลดความเสี่ยงเชิงพฤติกรรม เช่น การตัดสินใจโดยขาดข้อมูลที่เพียงพอ การละเลยต่อผลกระทบทางสังคม หรือการกระทำที่ขัดต่อจริยธรรม งานวิจัยทางพุทธศาสตร์และการจัดการชี้ให้เห็นว่า องค์กรที่ส่งเสริมการพัฒนาคุณธรรมและปัญญาของบุคลากรมีแนวโน้มที่จะมีระบบบริหารความเสี่ยงที่มีประสิทธิภาพและยั่งยืนมากกว่าองค์กรที่มุ่งเน้นเพียงเครื่องมือและมาตรการเชิงเทคนิค (พระมหาธีรศักดิ์, 2561) กล่าวโดยสรุป หลักพุทธธรรมที่เกี่ยวข้องกับการบริหารความเสี่ยง ไม่ว่าจะเป็น อริยสัจ 4 โยนิโสมนสิการ หรือไตรสิกขา ล้วนทำหน้าที่เป็นกรอบเชิงจริยธรรมและเชิงปัญญาที่ช่วยยกระดับกระบวนการตัดสินใจจากมิติของประสิทธิภาพและความคุ้มค่าไปสู่มิติของคุณค่าและความรับผิดชอบต่อสังคม การบูรณาการหลักธรรมเหล่านี้เข้ากับระบบบริหารความเสี่ยงสมัยใหม่จึงมีศักยภาพในการสร้างสมดุลระหว่างความสำเร็จขององค์กรกับความเป็นอยู่ที่ดีของมนุษย์และสังคมในระยะยาว

รูปแบบการบริหารความเสี่ยงตามหลักพุทธธรรม

การบริหารความเสี่ยงตามหลักพุทธธรรมเป็นแนวทางเชิงบูรณาการที่มุ่งผสานกระบวนการจัดการสมัยใหม่เข้ากับกรอบคุณค่าและจริยธรรมทางพระพุทธศาสนา โดยมีเป้าหมายเพื่อพัฒนาระบบการตัดสินใจและการดำเนินงานขององค์กรให้มีทั้งประสิทธิภาพ ความโปร่งใส และความยั่งยืนในระยะยาว แนวคิดนี้ตั้งอยู่บนสมมติฐานสำคัญว่า ความเสี่ยงมิได้เป็นเพียงปรากฏการณ์เชิงเทคนิคหรือเชิงสถิติ หากแต่เป็นผลลัพธ์ของการกระทำและการตัดสินใจของมนุษย์ ซึ่งมีรากฐานอยู่ในโครงสร้างความคิด คุณค่า และสภาวะทางจิตใจของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง (พระไตรปิฎก, 2539) ในเชิงโครงสร้าง รูปแบบการบริหารความเสี่ยงตามหลักพุทธธรรมสามารถอธิบายได้ในลักษณะของกระบวนการเชิงระบบที่ประกอบด้วย 4 ระยะเวลาสำคัญ ได้แก่ (1) การตระหนักรู้และการระบุความเสี่ยงเชิงคุณค่า (2) การวิเคราะห์เหตุปัจจัยและผลกระทบเชิงจริยธรรม (3) การกำหนดแนวทางจัดการและควบคุมความเสี่ยงเชิงบูรณาการ และ (4) การติดตาม ประเมินผล และพัฒนาอย่างต่อเนื่องผ่านกระบวนการเรียนรู้ร่วมกัน โดยแต่ละระยะได้รับการสนับสนุนจากหลักพุทธธรรมที่แตกต่างกันแต่เชื่อมโยงเป็นหนึ่งเดียว

การตระหนักรู้และการระบุความเสี่ยงเชิงคุณค่า

ระยะเริ่มต้นของรูปแบบนี้เน้นการพัฒนาความตระหนักรู้ (awareness) ของผู้บริหารและบุคลากรต่อความไม่แน่นอนและผลกระทบของการดำเนินงานในมิติต่าง ๆ ไม่เพียงแต่ในด้านการเงินหรือประสิทธิภาพเชิงเทคนิคเท่านั้น หากแต่รวมถึงมิติทางสังคม จริยธรรม และคุณค่าของมนุษย์ หลักธรรมที่มีบทบาทสำคัญในระยะนี้คือ สติ (sati) และ โยนิโสมนสิการ ซึ่งช่วยให้บุคลากรสามารถมองเห็นสัญญาณของความเสี่ยงที่อาจถูกมองข้ามในระบบ

การจัดการแบบเดิม การฝึกสติในบริบทองค์กรช่วยให้บุคลากรมีความตื่นรู้ต่อพฤติกรรมของตนเองและผู้อื่น ลดแนวโน้มของความประมาทและการตัดสินใจโดยอคติส่วนบุคคล ขณะเดียวกัน โยนิโสมนสิการช่วยส่งเสริมการคิดเชิงเหตุและผล ทำให้การระบุความเสี่ยงมีความครอบคลุมทั้งในระดับโครงสร้างองค์กรและระดับปัจเจกบุคคล งานวิจัยในฐาน TCI ชี้ให้เห็นว่า องค์กรที่ส่งเสริมวัฒนธรรมการใคร่ครวญและการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นอย่างมีเหตุผลมีแนวโน้มที่จะสามารถระบุความเสี่ยงเชิงระบบได้รวดเร็วและแม่นยำมากกว่าองค์กรที่เน้นเพียงการรายงานตามขั้นตอนเชิงเอกสาร (สุพัตรา, 2562) ในมุมมองเชิงพุทธ การตระหนักรู้ดังกล่าวยังสัมพันธ์กับความเข้าใจในหลักไตรลักษณ์ ซึ่งช่วยให้ผู้บริหารยอมรับความเปลี่ยนแปลงและความไม่แน่นอนเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการดำเนินงาน ไม่มองความเสี่ยงเป็นเพียงสิ่งที่ต้องหลีกเลี่ยง หากแต่มองเป็นเงื่อนไขของการเรียนรู้และการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

การวิเคราะห์เหตุปัจจัยและผลกระทบเชิงจริยธรรม

ระยะที่สองของรูปแบบมุ่งเน้นการวิเคราะห์ความเสี่ยงในเชิงลึก โดยอาศัยกรอบของ อริยสัจ 4 เป็นเครื่องมือทางปัญญาในการทำความเข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างปัญหา สาเหตุ และแนวทางแก้ไข ความเสี่ยงในบริบทนี้ถูกมองว่าเป็น “ทุกข์” ที่เกิดจาก “สมุทัย” หรือเหตุปัจจัยทั้งภายในและภายนอกองค์กร การวิเคราะห์จึงต้องครอบคลุมทั้งปัจจัยเชิงโครงสร้าง เช่น นโยบายและระบบการบริหาร และปัจจัยเชิงพฤติกรรม เช่น ค่านิยม วัฒนธรรมองค์กร และแรงจูงใจของบุคลากร

การประยุกต์อริยสัจ 4 ช่วยให้การวิเคราะห์ความเสี่ยงมิได้หยุดอยู่ที่การจัดลำดับความรุนแรงหรือความถี่ของเหตุการณ์เท่านั้น หากแต่ขยายไปสู่การพิจารณาผลกระทบเชิงจริยธรรมและสังคม เช่น ผลต่อความไว้วางใจของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ความเป็นธรรมในการจัดสรรทรัพยากร หรือผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตของชุมชนโดยรอบ องค์กร แนวทางนี้สอดคล้องกับแนวคิดธรรมาภิบาลและความรับผิดชอบต่อสังคมที่ได้รับการเน้นย้ำในงานวิจัยด้านการจัดการและการบริหารภาครัฐในประเทศไทย (พระครูปฐมภวนาจารย์ & กมลลาศ ภูวนาธิพงษ์, 2563) นอกจากนี้ การวิเคราะห์เชิงจริยธรรมยังช่วยลดความเสี่ยงระยะยาวที่มักไม่ปรากฏในตัวชี้วัดเชิงปริมาณ เช่น ความเสื่อมศรัทธาของสาธารณชนหรือการเสื่อมถอยของวัฒนธรรมองค์กร ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญต่อความยั่งยืนขององค์กรในบริบทสังคมไทยที่ให้ความสำคัญกับคุณธรรมและความสัมพันธ์เชิงชุมชน

การกำหนดแนวทางจัดการและควบคุมความเสี่ยงเชิงบูรณาการ

ระยะที่สามเป็นการแปลงผลการวิเคราะห์ไปสู่การกำหนดมาตรการและแนวทางปฏิบัติ โดยอาศัยกรอบของไตรสิกขา ได้แก่ ศีล สมาธิ และปัญญา เป็นโครงสร้างหลักในการออกแบบระบบควบคุมความเสี่ยงเชิงบูรณาการ

ในมิติของ ศิล องค์กรควรกำหนดนโยบายและจรรยาบรรณที่ชัดเจนเกี่ยวกับพฤติกรรมที่คาดหวังและไม่คาดหวัง เช่น แนวปฏิบัติด้านความโปร่งใส การจัดการผลประโยชน์ทับซ้อน และความรับผิดชอบต่อสังคม กรอบศีลธรรมดังกล่าวทำหน้าที่เป็นระบบควบคุมภายในเชิงจริยธรรมที่ช่วยลดความเสี่ยงด้านการทุจริตและการใช้อำนาจในทางที่ผิด

ในมิติของ สมภาติ องค์กรสามารถส่งเสริมกิจกรรมและกระบวนการที่ช่วยพัฒนาความมีสติและความตั้งมั่นของบุคลากร เช่น การฝึกอบรมด้านการจัดการความเครียด การสร้างพื้นที่สำหรับการสะท้อนผลการทำงาน (reflection) และการประชุมเชิงใคร่ครวญ การมีบุคลากรที่มีสมาธิและสติช่วยเพิ่มคุณภาพของการเฝ้าระวังและการตอบสนองต่อความเสี่ยงในสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว

ในมิติของ ปัญญา องค์กรควรลงทุนในการพัฒนาความรู้และทักษะของบุคลากร ทั้งในด้านเทคนิคการบริหารความเสี่ยงและความเข้าใจในบริบททางสังคมและจริยธรรม การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ภายในองค์กรและการสร้างเครือข่ายกับสถาบันวิชาการช่วยเสริมสร้างฐานความรู้ที่สนับสนุนการตัดสินใจเชิงวิเคราะห์อย่างรอบด้าน (พระมหาธีรศักดิ์, 2561)

การบูรณาการไตรสิกขาในระดับนโยบายและการปฏิบัติช่วยให้ระบบบริหารความเสี่ยงมีความสมดุลระหว่างการควบคุมเชิงโครงสร้างและการพัฒนามนุษย์ ซึ่งเป็นจุดแข็งของแนวทางเชิงพุทธเมื่อเทียบกับรูปแบบการจัดการที่เน้นเพียงเครื่องมือและมาตรการเชิงเทคนิค

การติดตาม ประเมินผล และการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

ระยะสุดท้ายของรูปแบบมุ่งเน้นการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง โดยใช้หลักของ อัปปมาทะ (ความไม่ประมาท) และ ปัญญา เป็นฐานคิดสำคัญ การติดตามมิได้เป็นเพียงการตรวจสอบความสอดคล้องกับนโยบายหรือแผนงานเท่านั้น หากแต่เป็นกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันขององค์กรในการปรับปรุงและพัฒนากระบวนการบริหารความเสี่ยงให้สอดคล้องกับบริบทที่เปลี่ยนแปลง

การประเมินผลเชิงพุทธบูรณาการให้ความสำคัญกับทั้งตัวชี้วัดเชิงปริมาณ เช่น ระดับความสูญเสียหรือจำนวนเหตุการณ์ความเสี่ยง และตัวชี้วัดเชิงคุณภาพ เช่น ระดับความไว้วางใจของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย คุณภาพของความสัมพันธ์ภายในองค์กร และการรับรู้ถึงความเป็นธรรมและความโปร่งใสในกระบวนการตัดสินใจ แนวทางนี้ช่วยให้้องค์กรสามารถมองเห็นภาพรวมของผลกระทบในมิติที่กว้างขึ้น และปรับกลยุทธ์การบริหารความเสี่ยงให้สอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาอย่างยั่งยืน

โดยสรุป รูปแบบการบริหารความเสี่ยงตามหลักพุทธธรรมเป็นกรอบเชิงบูรณาการที่เชื่อมโยงกระบวนการจัดการสมัยใหม่เข้ากับการพัฒนาคุณธรรมและปัญญาของมนุษย์ ตั้งแต่การตระหนักรู้ การวิเคราะห์ การกำหนดมาตรการ ไปจนถึงการติดตามและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง แนวทางนี้มีศักยภาพในการสร้างระบบบริหารความเสี่ยงที่

ไม่เพียงแต่ลดความสูญเสียและเพิ่มประสิทธิภาพขององค์กร หากแต่ยังเสริมสร้างความไว้วางใจ ความโปร่งใส และความยั่งยืนในระดับสังคมอย่างแท้จริง

สรุป

การศึกษารูปแบบการบริหารความเสี่ยงตามหลักพุทธธรรมสะท้อนให้เห็นว่า ความเสี่ยงมิได้เป็นเพียงประเด็นเชิงเทคนิคที่เกี่ยวข้องกับความสูญเสียหรือความไม่แน่นอนทางการบริหารเท่านั้น หากแต่เป็นปรากฏการณ์ที่มีความเชื่อมโยงอย่างลึกซึ้งกับมิติทางจิตใจ คุณค่า และจริยธรรมของมนุษย์ งานวิจัยนี้ได้นำกรอบแนวคิดการบริหารความเสี่ยงสมัยใหม่มาบูรณาการเข้ากับหลักธรรมสำคัญในพระพุทธศาสนา ได้แก่ อริยสัจ 4 โยนิโสมนสิการ และไตรสิกขา เพื่อพัฒนาเป็นรูปแบบเชิงระบบที่ครอบคลุมทั้งมิติของกระบวนการจัดการและการพัฒนามนุษย์ในองค์กร

ผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่า การประยุกต์หลักอริยสัจ 4 ช่วยยกระดับการวิเคราะห์ความเสี่ยงจากการมองปัญหาในเชิงเหตุการณ์เฉพาะหน้า ไปสู่การทำความเข้าใจสาเหตุเชิงโครงสร้างและเชิงพฤติกรรม ตลอดจนการกำหนดเป้าหมายและแนวทางแก้ไขอย่างเป็นระบบ ขณะเดียวกัน หลักโยนิโสมนสิการมีบทบาทสำคัญในการเสริมสร้างกระบวนการตัดสินใจที่รอบคอบ มีเหตุมีผล และไม่ประมาท ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดการบริหารความเสี่ยงที่เน้นการใช้ข้อมูลและการวิเคราะห์เชิงระบบ ส่วนหลักไตรสิกขาทำหน้าที่เป็นกรอบการควบคุมความเสี่ยงเชิงจริยธรรมที่ช่วยลดความเสี่ยงเชิงพฤติกรรม และส่งเสริมวัฒนธรรมองค์กรที่ตั้งอยู่บนความโปร่งใส ความรับผิดชอบ และการมีสติในการดำเนินงาน

โดยภาพรวม รูปแบบการบริหารความเสี่ยงตามหลักพุทธธรรมที่พัฒนาขึ้นในงานวิจัยนี้แสดงให้เห็นถึงศักยภาพในการสร้างสมดุลระหว่างประสิทธิภาพเชิงการจัดการกับคุณค่าเชิงจริยธรรม แนวทางดังกล่าวช่วยให้องค์กรสามารถรับมือกับความไม่แน่นอนในบริบทสังคม เศรษฐกิจ และเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วได้อย่างมีสติและปัญญา อันนำไปสู่การพัฒนาองค์กรและสังคมอย่างยั่งยืนในระยะยาว

ข้อเสนอแนะ

1. ในเชิงนโยบาย องค์กรควรบูรณาการรูปแบบการบริหารความเสี่ยงตามหลักพุทธธรรมไว้ในแผนยุทธศาสตร์และแผนพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ โดยกำหนดให้การพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม และสติเป็นส่วนหนึ่งของระบบบริหารจัดการควบคู่ไปกับการพัฒนาทักษะเชิงเทคนิคด้านการวิเคราะห์และการจัดการความเสี่ยง การกำหนดนโยบายที่ชัดเจนในประเด็นจรรยาบรรณ ความโปร่งใส และความรับผิดชอบต่อสังคมจะช่วยเสริมสร้างกรอบศีลธรรมที่เป็นรากฐานของระบบควบคุมความเสี่ยงเชิงพฤติกรรม

2. ในเชิงการบริหาร องค์กรควรส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ร่วมกัน เช่น การประชุมเชิงไคร์ครวญ การแลกเปลี่ยนประสบการณ์เกี่ยวกับกรณีความเสี่ยง และการสะท้อนผลการตัดสินใจในอดีต เพื่อพัฒนาทักษะการคิดเชิงโยนิโสมนสิการในบุคลากรทุกระดับ แนวทางดังกล่าวจะช่วยสร้างวัฒนธรรมองค์กรที่เปิดกว้างต่อการเรียนรู้จากความผิดพลาดและการปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง

3. ในเชิงการปฏิบัติ ควรพัฒนาเครื่องมือหรือแนวทางปฏิบัติที่สามารถเชื่อมโยงหลักพุทธธรรมเข้ากับขั้นตอนการบริหารความเสี่ยงอย่างเป็นรูปธรรม เช่น การจัดทำคู่มือการวิเคราะห์ความเสี่ยงโดยใช้กรอบบริยาสัจ 4 หรือการออกแบบตัวชี้วัดด้านคุณธรรมและจริยธรรมควบคู่กับตัวชี้วัดด้านประสิทธิภาพและผลสัมฤทธิ์ของงาน เครื่องมือเหล่านี้จะช่วยให้การบูรณาการหลักธรรมมิได้หยุดอยู่ในระดับแนวคิด หากแต่สามารถนำไปใช้ในกระบวนการทำงานจริงได้อย่างเป็นระบบ

สำหรับการวิจัยในอนาคต ควรมีการศึกษาภาคสนามในองค์กรประเภทต่าง ๆ เช่น สถาบันการศึกษา หน่วยงานภาครัฐ และองค์กรธุรกิจ เพื่อประเมินผลของการนำรูปแบบการบริหารความเสี่ยงตามหลักพุทธธรรมไปใช้ในทางปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม รวมถึงการเปรียบเทียบผลลัพธ์กับรูปแบบการบริหารความเสี่ยงตามแนวทางสากล เพื่อพัฒนาโมเดลที่มีความเหมาะสมกับบริบททางวัฒนธรรมและสังคมที่หลากหลายยิ่งขึ้น

องค์ความรู้ใหม่จากการศึกษา

องค์ความรู้ใหม่ที่ได้จากการศึกษานี้คือการเสนอกรอบแนวคิดเชิงบูรณาการที่เชื่อมโยงหลักการบริหารความเสี่ยงสมัยใหม่เข้ากับหลักพุทธธรรมในระดับโครงสร้าง กระบวนการ และคุณค่าของมนุษย์ โดยมองความเสี่ยงมิใช่เพียงตัวแปรเชิงเทคนิคหรือเชิงสถิติ หากแต่เป็นปรากฏการณ์ทางจริยธรรมและจิตสำนึกที่สะท้อนรูปแบบการคิดและการตัดสินใจของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ประการสำคัญคือการพัฒนา “แบบจำลองสี่ระยะเชิงพุทธบูรณาการ” ซึ่งประกอบด้วย การตระหนักรู้เชิงคุณค่า การวิเคราะห์เหตุปัจจัยและผลกระทบเชิงจริยธรรม การกำหนดมาตรการควบคุมเชิงไตรสิกขา และการติดตามประเมินผลบนฐานของความไม่ประมาทและการเรียนรู้ร่วมกัน แบบจำลองนี้ช่วยขยายขอบเขตของการบริหารความเสี่ยงจากกรอบการจัดการเชิงกลไกไปสู่กรอบการพัฒนามนุษย์และวัฒนธรรมองค์กร นอกจากนี้ งานวิจัยยังเสนอแนวคิดว่าหลักโยนิโสมนสิการสามารถทำหน้าที่เป็น “กลไกเชิงปัญญา” ในระบบบริหารความเสี่ยง โดยเชื่อมโยงกระบวนการใช้ข้อมูลและการวิเคราะห์เชิงระบบเข้ากับการพิจารณาผลกระทบเชิงคุณค่าและจริยธรรม ซึ่งช่วยยกระดับการตัดสินใจจากการมุ่งเน้นประสิทธิภาพระยะสั้นไปสู่การคำนึงถึงความยั่งยืนในระยะยาว

องค์ความรู้ดังกล่าวมีนัยสำคัญต่อการพัฒนาทฤษฎีและการปฏิบัติด้านการบริหารความเสี่ยงในบริบทสังคมที่ให้ความสำคัญกับมิติทางวัฒนธรรมและจริยธรรม โดยเฉพาะในสังคมพหุวัฒนธรรมที่การจัดการมิได้อาศัยเพียงมาตรฐานสากล หากแต่ต้องคำนึงถึงคุณค่า ความเชื่อ และวิถีชีวิตของผู้คนในสังคมนั้น ๆ งานวิจัยนี้จึงมีส่วนช่วย

เปิดพื้นที่ทางวิชาการสำหรับการพัฒนารูปแบบการบริหารความเสี่ยงที่มีรากฐานจากภูมิปัญญาทางศาสนาและวัฒนธรรม ควบคู่ไปกับความก้าวหน้าทางศาสตร์การจัดการสมัยใหม่อย่างเป็นระบบและยั่งยืน

แผนภาพที่ 1 รูปแบบการบริหารความเสี่ยงตามหลักพุทธธรรม

เอกสารอ้างอิง

- พระครูปฐมภวนาจารย์, & กมลาค ภูวนาธิพงค์. (2563). การบริหารองค์กรตามหลักพุทธธรรมในบริบทสังคมไทย. *วารสารการจัดการสมัยใหม่*, 18(2), 45–60.
- พระไตรปิฎก. (2539). *พระไตรปิฎก ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย*. มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระมหาธีรศักดิ์. (2561). การประยุกต์หลักไตรสิกขากับการบริหารจัดการองค์กร. *วารสารพุทธศาสตร์ศึกษา*, 9(1), 1–15.
- สุพัตรา. (2562). โยนิโสมนสิการกับกระบวนการตัดสินใจของผู้บริหารสถานศึกษา. *วารสารศึกษาศาสตร์*, 14(2), 67–82.
- Aven, T. (2015). *Risk analysis* (2nd ed.). Wiley.
- Hopkin, P. (2018). *Fundamentals of risk management: Understanding, evaluating and implementing effective risk management* (4th ed.). Kogan Page.
- International Organization for Standardization. (2018). *ISO 31000: Risk management—Guidelines*. ISO.

Buddho Journal

<https://so13.tci-thaijo.org/index.php/Buddho>

ISSN: 3057-1200 (ONLINE)

A Contemporary Synthesis of Theravāda Buddhist Ethics

Author & Corresponding Author*

1. Thich Nguyen The*

Affiliation:

1. Vietnam Buddhist University, Ho Chi Min, Vietnam.

Email: thichnguyenthe@gmail.com

Article history:

Received: 08/09/2025 Revised: 30/10/2025

Accepted: 25/11/2025 Available online: 28/01/2026

How to Cite:

The, T. N. (2026). A Contemporary Synthesis of Theravāda Buddhist Ethics. *Buddho*, 5(1), 16-29.

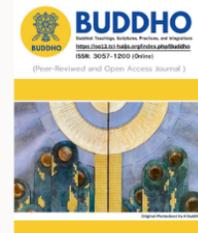

BUDDHO

Buddhist Teachings, Scriptures, Practices, and Integrations

<https://so13.tci-thaijo.org/index.php/Buddho>

ISSN: 3057-1200 (Online)

Original Research Articles

A Contemporary Synthesis of Theravāda Buddhist Ethics

Thich Nguyen The*

Abstract

This study aims to synthesize core principles of Theravāda Buddhist ethics with contemporary ethical challenges in modern society. The research addresses the problem of ethical fragmentation in contemporary life, where rapid technological, economic, and social changes often outpace traditional moral frameworks. The objectives of the study are: (1) to analyze foundational ethical principles in Theravāda Buddhism, particularly *sīla* (moral conduct), *paññā* (wisdom), and *karuṇā* (compassion); (2) to examine how these principles can be reinterpreted and applied to contemporary social contexts; and (3) to propose an integrative ethical framework that bridges classical Buddhist teachings and modern ethical discourse. This research adopts a qualitative research design, employing documentary research and textual analysis of primary sources from the Pāli Canon and secondary academic literature. The study population consists of canonical texts and selected contemporary scholarly works, with purposive sampling used to select key texts relevant to Buddhist ethics. Research tools include content analysis matrices and thematic coding techniques. Data were analyzed using interpretive and comparative analysis. The findings reveal that Theravāda Buddhist ethics offer a coherent and flexible moral system grounded in intentionality (*cetanā*), non-harm (*ahiṃsā*), and interdependence (*paṭiccasamuppāda*). When contextualized for contemporary society, these principles can effectively inform ethical decision-making in areas such as social responsibility, environmental ethics, and personal development. The study concludes that a contemporary synthesis of Theravāda Buddhist ethics provides both theoretical depth and practical relevance, contributing to sustainable ethical development in modern societies.

Keywords: Contemporary, Synthesis, Theravāda, Buddhist Ethics

Introduction

In the contemporary world, ethical challenges have become increasingly complex as a result of globalization, rapid technological advancement, and profound socio-economic transformation. These changes have intensified moral dilemmas related to environmental degradation, social inequality, consumerism, and the erosion of shared moral values, often leading to ethical uncertainty and relativism in both personal and collective life (Bauman, 2013; Giddens, 1991). Many traditional moral systems struggle to respond adequately to such challenges, particularly when ethical issues extend beyond local or cultural boundaries and involve global interdependence (Singer, 2011).

Within this context, Buddhism especially the Theravāda tradition offers an ethical system grounded in the integrated cultivation of moral discipline (*sīla*), mental cultivation (*samādhi*), and wisdom (*paññā*), collectively known as the Threefold Training (Rahula, 1974; Harvey, 2000). Theravāda Buddhist ethics emphasize intentionality (*cetanā*) as the foundation of moral action, highlighting personal responsibility, non-harming (*ahiṃsā*), compassion (*karuṇā*), and mindfulness as guiding principles for ethical conduct (Keown, 2005). These principles form a coherent moral framework aimed not only at individual liberation but also at harmonious social coexistence.

However, despite its rich ethical and philosophical heritage, Theravāda Buddhist ethics are often perceived as predominantly monastic, ascetic, or inwardly focused, leading to their limited application in contemporary social, political, and environmental contexts (Queen & King, 1996; Payutto, 1995). Such perceptions contribute to a gap between classical doctrinal teachings and modern ethical discourse, where Buddhism is sometimes viewed as insufficiently engaged with systemic social problems.

This gap highlights the need for a systematic and contemporary synthesis that reinterprets classical Theravāda ethical principles in ways that respond meaningfully to present-day concerns. By situating traditional Buddhist ethics within modern socio-cultural realities, it becomes possible to demonstrate their relevance to issues such as sustainable development, social responsibility, and ethical decision-making in complex societies. Therefore, this study seeks to bridge this gap by constructing a contemporary synthesis of Theravāda Buddhist ethics that is both doctrinally grounded and socially relevant, contributing to ongoing discussions in applied ethics, Buddhist studies, and moral philosophy.

Literature Review and Theoretical Framework**Literature Review**

This study investigates the ethical system of Theravāda Buddhism with the aim of articulating its foundational principles, evaluating their relevance to contemporary ethical challenges, and developing a synthesized ethical framework applicable to modern social contexts. The research is guided by the hypothesis that Theravāda Buddhist ethical principles, when contextually interpreted, can provide a coherent and practically applicable ethical

framework for contemporary society. To achieve this aim, the literature review examines classical and contemporary scholarly interpretations of Buddhist ethics, situates them within comparative ethical discourse, and identifies existing gaps that justify the present study.

Foundational Principles of Theravāda Buddhist Ethics

Scholarly discussions on Buddhist ethics consistently identify moral conduct (*sīla*) as the foundational dimension of ethical life within the Noble Eightfold Path, forming the practical basis upon which mental cultivation (*samādhi*) and wisdom (*paññā*) are developed (Harvey, 2000; Keown, 2005). In Theravāda Buddhism, *sīla* is not an isolated moral code but an integrated discipline shaping both individual character and social interaction. Ethical precepts function as training rules (*sikkhāpada*), intended to cultivate restraint, mindfulness, and moral sensitivity rather than mere legalistic obedience. A defining feature of Theravāda ethical theory is its emphasis on intentionality (*cetanā*). Moral evaluation is grounded primarily in the volitional quality of an action, reflecting the canonical assertion that “it is intention that I call kamma.” This intentional framework distinguishes Buddhist ethics from strict deontological systems, which prioritize rule adherence regardless of motivation, and aligns it more closely with intention-based and virtue-oriented ethical traditions. Ethical responsibility in Theravāda thought thus involves continuous self-reflection on mental states such as greed (*lobha*), hatred (*dosa*), and delusion (*moha*), as well as their wholesome counterparts.

Comparative Perspectives in Buddhist Ethical Scholarship

Comparative ethical studies have situated Buddhist ethics in dialogue with major Western moral traditions, including virtue ethics, consequentialism, and care ethics. Keown (2005) argues that Buddhist ethics share strong affinities with virtue ethics due to their focus on character formation, habitual moral cultivation, and the development of wholesome dispositions such as compassion, generosity, and equanimity. Ethical practice in Buddhism is therefore understood as a gradual process of moral becoming rather than the application of abstract moral principles.

At the same time, the doctrinal centrality of kamma and its results (*vipāka*) has led some scholars to interpret Buddhist ethics through a qualified consequentialist lens. Harvey (2000) notes that while consequences matter, they are ethically significant insofar as they arise from intentional mental states. This distinguishes Buddhist ethics from utilitarian models that prioritize aggregate outcomes, as Buddhist moral reasoning remains grounded in the transformation of consciousness rather than outcome maximization alone. Additionally, scholars have drawn parallels between Buddhist compassion (*karuṇā*) and contemporary care ethics, particularly in contexts emphasizing relational responsibility, empathy, and interdependence (Queen & King, 1996). This relational dimension challenges atomistic conceptions of moral agency and highlights the ethical significance of social and environmental interconnectedness, a theme increasingly relevant in global ethical discourse.

Theoretical Framework

To address this gap, the present study adopts a theoretical framework grounded in core Theravāda doctrinal principles: the Threefold Training (*sīla, samādhi, paññā*), the law of kamma, and dependent origination (*paṭiccasamuppāda*). These principles serve as interconnected analytical lenses for understanding ethical behavior as a dynamic and holistic process.

The Threefold Training provides the primary structural framework of the study. *Sīla* represents ethical restraint and social harmony, *samādhi* refers to mental discipline and mindful awareness, and *paññā* denotes insight into the nature of reality. Together, these dimensions illustrate that ethical conduct in Theravāda Buddhism is inseparable from mental development and wisdom, suggesting that sustainable ethical behavior arises from inner transformation rather than external regulation alone (Rahula, 1974).

The law of kamma further informs the framework by emphasizing moral causality, where intentional actions lead to corresponding results. This principle supports an ethical understanding grounded in responsibility, accountability, and long-term consequences, extending ethical consideration beyond immediate outcomes to include personal, social, and intergenerational effects (Harvey, 2000). Dependent origination complements this view by highlighting the interconnected nature of existence, reinforcing the idea that ethical actions are embedded within complex social and environmental systems rather than isolated individual choices.

By integrating these doctrinal principles, the theoretical framework conceptualizes Theravāda Buddhist ethics as an adaptable and context-sensitive ethical system. This framework directly supports the study's objectives by enabling: (1) systematic analysis of foundational ethical principles; (2) critical examination of their relevance to contemporary ethical issues; and (3) development of a synthesized ethical model that bridges classical Theravāda teachings with modern social realities. The study is guided by the hypothesis that, when contextually interpreted, Theravāda Buddhist ethical principles can offer a coherent, practical, and socially engaged ethical framework suitable for addressing contemporary moral challenges.

Objectives

1. To analyze the foundational principles of Theravāda Buddhist ethics.
2. To examine the relevance of these principles to contemporary ethical issues.
3. To develop a synthesized ethical framework integrating Theravāda Buddhist ethics with modern social contexts.

The study is guided by the hypothesis that Theravāda Buddhist ethical principles, when contextually interpreted, can provide a coherent and applicable ethical framework for contemporary society.

Research Methodology

Data Sources

This study employed documentary research as its primary methodological approach. The data sources consisted of both primary and secondary textual materials relevant to Theravāda Buddhist ethics.

Primary data sources included canonical texts from the Pāli Canon, particularly selections from the Sutta Piṭaka and Vinaya Piṭaka that explicitly address ethical principles such as *sīla* (moral conduct), *cetanā* (intentionality), *ahiṃsā* (non-harming), *karuṇā* (compassion), and *paṭiccasamuppāda* (dependent origination). Authoritative English translations by established scholars were used to ensure accuracy and consistency in interpretation.

Secondary data sources comprised peer-reviewed academic books, journal articles, and scholarly commentaries focusing on Buddhist ethics, applied ethics, and contemporary moral philosophy. These sources were selected to support interpretive analysis and to situate Theravāda ethical principles within modern ethical discourse. Purposive sampling was employed to select texts that were theoretically relevant, frequently cited, and directly aligned with the objectives of the study.

Research Instruments and Tools

The primary research instruments consisted of content analysis matrices and thematic coding frameworks developed by the researcher. These instruments were designed to systematically extract, categorize, and interpret ethical concepts from the selected texts.

The content analysis matrix was used to map core Theravāda ethical principles against contemporary ethical issues, such as social responsibility, environmental ethics, and personal moral development. The thematic coding framework enabled the identification of recurring ethical themes, doctrinal patterns, and conceptual relationships across canonical and contemporary texts. These tools enhanced analytical rigor by ensuring consistency, transparency, and traceability in the interpretive process.

Data Collection Method

Data collection was conducted through a structured and iterative process of textual selection, close reading, and documentation. Canonical passages and scholarly interpretations relevant to the research objectives were systematically reviewed and recorded. Key ethical concepts, doctrinal explanations, and interpretive arguments were extracted and organized according to predefined analytical categories derived from the theoretical framework.

The process involved repeated engagement with the texts to ensure depth of understanding and to minimize misinterpretation. Reflexive note-taking was employed throughout the data collection phase to document emerging insights, conceptual linkages, and interpretive reflections.

Method of Data Analysis

The study utilized qualitative interpretive analysis combined with comparative textual analysis. Interpretive analysis was applied to examine the meanings and ethical implications of core Theravāda concepts within their doctrinal context. Comparative analysis was then used to explore how these principles can be reinterpreted and aligned with contemporary ethical concerns. The analytical process followed four stages:

1. Textual familiarization through repeated reading of selected sources;
2. Thematic coding of key ethical concepts and principles;
3. Conceptual comparison between classical Theravāda ethics and modern ethical challenges; and
4. Synthesis, resulting in the construction of an integrative ethical framework.

This approach allowed for both doctrinal fidelity and contextual flexibility, ensuring that the synthesis remained grounded in classical teachings while addressing modern ethical realities.

Scope and Limitations

The scope of this study is confined to Theravāda Buddhist ethics, with primary emphasis on canonical Pāli texts and selected contemporary scholarly interpretations. The study focuses on ethical principles rather than ritual, metaphysical, or purely soteriological aspects of Buddhism.

Several limitations should be acknowledged. First, as a qualitative documentary study, the findings are interpretive in nature and do not involve empirical validation through fieldwork or participant-based research. Second, the reliance on translated texts may introduce interpretive bias, despite the use of authoritative sources. Finally, while the study proposes a contemporary ethical synthesis, it does not claim universal applicability across all cultural or religious contexts.

Research Significance

This study contributes to the fields of Buddhist studies, applied ethics, and moral philosophy by offering a systematic and contemporary synthesis of Theravāda Buddhist ethics. Theoretically, it advances scholarly understanding by demonstrating how classical ethical principles can be coherently integrated with modern ethical discourse. Practically, the study provides an ethical framework that can inform moral decision-making in areas such as social responsibility, environmental sustainability, and personal development.

By bridging the gap between doctrinal tradition and contemporary application, the research highlights the ongoing relevance of Theravāda Buddhist ethics as a flexible and context-sensitive moral system capable of addressing complex ethical challenges in modern society.

Results

The findings of this qualitative documentary study are presented in accordance with the three research objectives. Through interpretive and comparative textual analysis of canonical Theravāda sources and contemporary scholarly literature, the study reveals coherent patterns of ethical thought and their applicability to modern contexts.

Foundational Principles of Theravāda Buddhist Ethics

The analysis of primary canonical texts and authoritative commentaries reveals that Theravāda Buddhist ethics are structured around an integrated moral system grounded in intentionality (*cetanā*), moral discipline (*sīla*), wisdom (*paññā*), and compassion (*karuṇā*).

First, intentionality (*cetanā*) emerged as the central ethical determinant in Theravāda ethics. Canonical sources consistently emphasize that moral value is rooted not merely in external action but in the quality of volition motivating that action. Ethical conduct is therefore evaluated based on mental intention rather than outcome alone, establishing responsibility as an internal and reflective process.

Second, moral conduct (*sīla*) was identified as the foundational practical dimension of ethical life. The Five Precepts and related disciplinary principles function not only as prohibitive rules but as training guidelines aimed at cultivating non-harm (*ahiṃsā*), self-restraint, and social harmony. The findings indicate that *sīla* operates both at the individual level—shaping character and habits—and at the communal level—supporting ethical coexistence.

Third, wisdom (*paññā*) was found to play a crucial role in ethical discernment. Textual analysis shows that ethical behavior in Theravāda Buddhism is inseparable from insight into impermanence (*anicca*), non-self (*anattā*), and suffering (*dukkha*). Wisdom enables individuals to move beyond rigid moralism toward context-sensitive ethical judgment.

Finally, compassion (*karuṇā*) emerged as a key relational ethic embedded within the broader framework of loving-kindness (*mettā*) and non-harming. Rather than functioning as mere sentiment, compassion is grounded in insight into interdependence and shared vulnerability, reinforcing ethical responsibility toward others.

Overall, the findings confirm that Theravāda Buddhist ethics constitute a holistic moral system integrating conduct, intention, mental cultivation, and insight, rather than a rule-based or purely ascetic ethical model.

Relevance of Theravāda Ethical Principles to Contemporary Ethical Issues

The comparative analysis demonstrates that foundational Theravāda ethical principles can be meaningfully reinterpreted to address contemporary ethical challenges arising from social, environmental, and personal domains.

In relation to social responsibility, the principle of intentionality (*cetanā*) supports ethical accountability in institutional and professional contexts. Ethical action is understood not merely as legal compliance but as responsibility grounded in motivation, awareness, and long-term

consequences. This interpretation aligns Theravāda ethics with contemporary concerns regarding integrity, transparency, and ethical leadership.

Regarding environmental ethics, the findings show that dependent origination (*paṭiccasamuppāda*) provides a strong conceptual basis for ecological responsibility. The recognition of interdependence challenges anthropocentric moral frameworks and supports ethical awareness of human–nature relationships. Non-harming (*ahiṃsā*) extends beyond interpersonal ethics to include responsibility toward ecosystems and future generations.

In the context of personal development, Theravāda ethics offer a framework for ethical self-cultivation amid modern pressures such as consumerism, digital dependency, and psychological stress. The integration of mindfulness, ethical restraint, and wisdom supports sustainable moral agency, emphasizing inner transformation rather than external moral enforcement.

Importantly, the findings indicate that Theravāda ethics do not conflict with modern ethical discourse but rather complement and enrich contemporary approaches, particularly in areas emphasizing virtue, care, responsibility, and systemic awareness.

A Synthesized Ethical Framework Integrating Theravāda Buddhism and Modern Contexts

Based on the analytical findings, the study develops a contemporary synthesized ethical framework that bridges classical Theravāda teachings with modern ethical concerns.

This framework is structured around three interrelated dimensions:

1. Intentional Ethics – Ethical decision-making grounded in conscious intention (*cetanā*), emphasizing responsibility, awareness, and moral reflection.
2. Relational Ethics – Ethical responsibility informed by compassion (*karuṇā*), non-harming (*ahiṃsā*), and interdependence (*paṭiccasamuppāda*), extending moral concern beyond the individual to social and environmental systems.
3. Transformative Ethics – Ethical sustainability achieved through wisdom (*paññā*) and inner cultivation, enabling adaptive and context-sensitive moral responses rather than rigid moral absolutism.

The synthesis demonstrates that Theravāda Buddhist ethics function as a flexible and dynamic moral system capable of responding to contemporary ethical fragmentation. Rather than being limited to monastic or individual concerns, the ethical framework supports socially engaged, environmentally conscious, and psychologically grounded moral action.

The results thus confirm the study's guiding hypothesis that, when contextually interpreted, Theravāda Buddhist ethical principles provide a coherent, applicable, and socially relevant ethical framework for contemporary society.

Discussion

The discussion of findings is structured in accordance with the stated research objectives and situates the results within existing scholarly discourse on Buddhist ethics and contemporary moral theory.

First, with regard to the analysis of foundational ethical principles in Theravāda Buddhism, the findings reaffirm that *sīla*, *paññā*, and *karuṇā* function as an integrated ethical triad rather than isolated virtues. Consistent with classical interpretations in the Pāli Canon, *sīla* operates as the practical foundation of ethical life, regulating bodily and verbal conduct through precepts grounded in non-harm (*ahiṃsā*) (Keown, 2005; Gethin, 1998). Scholars such as Harvey (2000) and Gethin (2004) have emphasized that *sīla* is not merely a rule-based morality but is inseparable from mental cultivation and wisdom. This study's findings support that position by demonstrating how moral conduct in Theravāda ethics is fundamentally intention-centered (*cetanā*), aligning with canonical assertions that ethical value is determined primarily by volition rather than external action alone (Harvey, 2000; Keown, 2018).

Paññā, as revealed in the analysis, provides the cognitive and reflective dimension of ethics, enabling moral agents to discern the impermanent (*anicca*), unsatisfactory (*dukkha*), and non-self (*anattā*) nature of phenomena. This insight-based wisdom prevents ethical rigidity and dogmatism, a point also highlighted in contemporary Buddhist ethical scholarship, which characterizes Buddhist morality as context-sensitive and pragmatically oriented rather than absolutist (Gowans, 2015; Goodman, 2009). Meanwhile, *karuṇā* emerges as the affective and relational dimension of ethics, motivating moral action toward the alleviation of suffering and reinforcing the social applicability of Theravāda ethical thought (Harvey, 2013).

Second, in examining how these principles can be reinterpreted and applied to contemporary social contexts, the findings indicate that Theravāda Buddhist ethics possess a notable degree of adaptability. The principle of *paṭiccasamuppāda* (dependent origination) provides a conceptual framework for understanding complex modern systems characterized by interdependence, such as globalized economies, ecological networks, and digital societies. This interpretation aligns with modern ethical theories that emphasize relationality and systemic responsibility, including care ethics and environmental ethics (Queen & King, 1996; Loy, 2003).

The study's findings resonate with arguments made by engaged Buddhist scholars such as Buddhādāsa Bhikkhu (1994) and Thich Nhat Hanh (1987), who contend that Buddhist ethical principles can and should be extended beyond monastic or personal contexts to address collective and structural forms of suffering. In areas such as environmental ethics, the emphasis on non-harm and interdependence supports sustainable practices and challenges anthropocentric moral assumptions (Kaza, 2000; Harris, 2015). Similarly, in social responsibility and personal development, the cultivation of mindful intentionality offers an ethical counterbalance to the alienation and moral fragmentation often associated with rapid technological and economic change (Loy, 2013).

Third, in proposing an integrative ethical framework that bridges classical Buddhist teachings and modern ethical discourse, the findings suggest that Theravāda Buddhist ethics can contribute both normative guidance and methodological insight. Rather than positioning

Buddhist ethics as an alternative or oppositional system to contemporary moral philosophy, the study demonstrates its potential as a complementary framework that enriches existing ethical debates (Keown, 2005; Goodman, 2009). The emphasis on inner transformation, intentionality, and compassion addresses gaps in many modern ethical models that focus predominantly on external rules, consequences, or rights.

At the same time, the interpretive and flexible nature of Buddhist ethical reasoning allows for dialogue with pluralistic moral systems without sacrificing doctrinal integrity. This supports scholarly views that Buddhist ethics function less as a codified moral law and more as a praxis-oriented path aimed at reducing suffering at both individual and societal levels (Gethin, 1998; Harvey, 2013).

Overall, the discussion highlights that the coherence and adaptability of Theravāda Buddhist ethics directly respond to the problem of ethical fragmentation identified in contemporary society. By grounding ethical action in wisdom, compassion, and an understanding of interdependence, the synthesized framework offers a morally robust yet context-sensitive approach to modern ethical challenges. The findings thus contribute to academic discussions on applied ethics, religious ethics, and cross-cultural moral philosophy, demonstrating that classical Theravāda teachings remain a viable and valuable resource for sustainable ethical development in the modern world.

Conclusion

This study set out to construct a contemporary synthesis of Theravāda Buddhist ethics by analyzing its foundational principles, examining their relevance to modern ethical challenges, and developing an integrative ethical framework that bridges classical teachings with contemporary social contexts. Through qualitative documentary research and interpretive textual analysis of canonical sources and contemporary scholarship, the study demonstrates that Theravāda Buddhist ethics constitute a coherent, dynamic, and context-sensitive moral system.

The findings confirm that core ethical principles—particularly *sīla* (moral conduct), *cetanā* (intentionality), *paññā* (wisdom), *karuṇā* (compassion), and *paṭiccasamuppāda* (dependent origination)—are not confined to monastic or individual practice but possess significant applicability to contemporary ethical concerns. When interpreted within present-day socio-cultural realities, these principles offer meaningful guidance for ethical decision-making in areas such as social responsibility, environmental sustainability, and personal moral development. Rather than functioning as rigid moral prescriptions, Theravāda ethics emphasize intentional awareness, relational responsibility, and inner transformation as the foundations of ethical life.

By synthesizing doctrinal insights with modern ethical discourse, this study contributes a structured ethical framework that integrates intentional, relational, and transformative dimensions of moral action. This framework demonstrates how classical Theravāda teachings can engage constructively with contemporary ethical fragmentation, offering an alternative to purely rule-based or outcome-driven ethical models. In doing so, the study advances scholarly understanding of Buddhist ethics as an applied and socially engaged moral tradition.

Theoretically, this research enriches the fields of Buddhist studies and moral philosophy by clarifying the ethical coherence and adaptability of Theravāda Buddhism. Practically, it provides a conceptual foundation for applying Buddhist ethical principles in modern contexts, including education, leadership, environmental policy, and personal ethical cultivation. While the study is limited by its documentary and interpretive scope, it opens avenues for future research, particularly empirical studies examining how this synthesized ethical framework may be implemented and evaluated in real-world settings.

In conclusion, a contemporary synthesis of Theravāda Buddhist ethics offers both philosophical depth and practical relevance. By reaffirming the ethical vitality of classical Buddhist principles in addressing modern moral challenges, this study underscores the enduring significance of Theravāda Buddhism as a sustainable and integrative ethical system for contemporary society.

Recommendations

Body of Knowledge and Future Directions

This study makes several significant contributions to the existing body of knowledge in Buddhist studies, applied ethics, and moral philosophy.

First, the study contributes theoretical clarification by demonstrating that Theravāda Buddhist ethics constitute a coherent and integrated moral system grounded in intentionality, moral discipline, wisdom, and interdependence. By systematically synthesizing canonical doctrines with contemporary ethical discourse, the research challenges reductive interpretations of Theravāda ethics as purely monastic, ascetic, or individualistic.

Second, the study advances conceptual innovation through the development of a contemporary synthesized ethical framework that integrates intentional, relational, and transformative dimensions of moral action. This framework provides a structured model for understanding how classical Theravāda principles can function as applied ethics within modern social contexts.

Third, the research enriches applied ethical discourse by positioning Theravāda Buddhist ethics as a viable alternative to rule-based, relativistic, or purely consequentialist moral models. The emphasis on inner transformation, contextual awareness, and relational responsibility contributes a distinctive ethical perspective relevant to contemporary moral challenges.

Fourth, the study fills an identified research gap by moving beyond purely comparative or doctrinal analysis toward an integrative and application-oriented interpretation of Theravāda ethics. This approach strengthens the relevance of Buddhist ethical studies within interdisciplinary conversations on sustainability, social responsibility, and ethical leadership.

Finally, this research establishes a conceptual foundation for future interdisciplinary inquiry, offering scholars, educators, and practitioners a theoretically grounded and adaptable ethical framework. By bridging classical Theravāda teachings with contemporary ethical needs, the study affirms the enduring relevance of Buddhist ethics as a living moral tradition capable of contributing meaningfully to modern ethical development.

For future research

1. Future research should extend this conceptual framework through empirical investigation. Qualitative field studies, surveys, or mixed-method research could examine how the synthesized Theravāda ethical framework is understood, practiced, and evaluated in real-world contexts such as education, organizational leadership, environmental activism, and community development. Empirical validation would strengthen the applicability and operational clarity of the proposed framework.

2. Further comparative studies are recommended to explore the dialogue between Theravāda Buddhist ethics and other ethical traditions, including Mahāyāna Buddhism, Western virtue ethics, care ethics, and environmental ethics. Such comparative work could enhance intercultural ethical understanding and contribute to the development of global ethical frameworks grounded in pluralistic moral reasoning.

3. The integration of Theravāda ethical principles into educational curricula is recommended, particularly in ethics education, moral development programs, and mindfulness-based learning. Emphasizing intentionality (*cetanā*), compassion (*karuṇā*), and interdependence (*paṭiccasamuppāda*) may support ethical awareness, emotional intelligence, and responsible citizenship among learners in both secular and religious settings.

4. Policymakers and practitioners concerned with social and environmental sustainability may consider adopting this ethical synthesis as a reflective tool for ethical decision-making. The emphasis on non-harming, relational responsibility, and long-term consequences provides a moral lens for addressing systemic challenges such as environmental degradation, social inequality, and technological impact.

Finally, scholars of Buddhist studies are encouraged to further develop applied Theravāda ethics, moving beyond textual analysis toward context-sensitive ethical engagement. Such efforts would contribute to correcting the perception of Theravāda Buddhism as ethically inward or socially disengaged.

References

- Bauman, Z. (2013). *Liquid modernity*. Polity Press.
- Buddhadāsa Bhikkhu. (1994). *Dhammic socialism*. Suan Mokkh.
- Gethin, R. (1998). *The foundations of Buddhism*. Oxford University Press.
- Gethin, R. (2004). Can killing a living being ever be an act of compassion? *Journal of Buddhist Ethics*, 11, 166–202.
- Giddens, A. (1991). *Modernity and self-identity: Self and society in the late modern age*. Polity Press.
- Goodman, C. (2009). *Consequences of compassion: An interpretation and defense of Buddhist ethics*. Oxford University Press.
- Gowans, C. (2015). *Buddhist moral philosophy: An introduction*. Routledge.
- Harris, I. (2015). *Buddhism and environmental ethics*. Routledge.

-
- Harvey, P. (2000). *An introduction to Buddhist ethics: Foundations, values and issues*. Cambridge University Press. <https://doi.org/10.1017/CBO9780511800801>
- Harvey, P. (2013). *An introduction to Buddhism: Teachings, history and practices (2nd ed.)*. Cambridge University Press.
- Kaza, S. (2000). *The greening of Buddhism*. In C. Tucker & D. Williams (Eds.), *Buddhism and ecology (219–242)*. Harvard University Press.
- Keown, D. (2005). *Buddhist ethics: A very short introduction*. Oxford University Press. <https://doi.org/10.1093/actrade/9780192804571.001.0001>
- Keown, D. (2018). Buddhism and bioethics. *Journal of Buddhist Ethics*, 25, 1–22.
- Loy, D. (2003). *The great awakening: A Buddhist social theory*. Wisdom Publications.
- Loy, D. (2013). *Money, sex, war, karma*. Wisdom Publications.
- Payutto, P. A. (1995). *Buddhist economics: A middle way for the market place*. Buddhadhamma Foundation.
- Queen, C. S., & King, S. B. (Eds.). (1996). *Engaged Buddhism: Buddhist liberation movements in Asia*. State University of New York Press.
- Rahula, W. (1974). *What the Buddha taught (2nd ed.)*. Grove Press.
- Singer, P. (2011). *Practical ethics (3rd ed.)*. Cambridge University Press. <https://doi.org/10.1017/CBO9780511975950>
- Thich Nhat Hanh. (1987). *Being peace*. Parallax Press.

ISSN INTERNATIONAL
STANDARD
SERIAL
NUMBER
THAILAND

PKP
PUBLIC
KNOWLEDGE
PROJECT

OJS
OPEN
JOURNAL
SYSTEMS

Buddho Journal

<https://so13.tci-thaijo.org/index.php/Buddho>

ISSN: 3057-1200 (ONLINE)

Religion, Philosophy and Science Living together in the era of progress

ศาสนา ปรัชญา และวิทยาศาสตร์ การอยู่ร่วมกันในยุคแห่ง
ความก้าวหน้า

Author & Corresponding Author*

1. วงศธร คะชะนา

Wongsatorn Kachana*

Affiliation:

1. คณะศาสนาและปรัชญา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

Faculty Religion and Philosophy Mahamakutbuddhist university, Thailand.

Email: kachanaphan@gmail.com

Article history:

Received: 19/01/2025 Revised: 15/06/2025

Accepted: 20/11/2025 Available online: 29/01/2026

How to Cite:

Kachana, W. (2026). Religion, Philosophy and Science Living together in
the era of progress. *Buddho*, 5(1), 30-40.

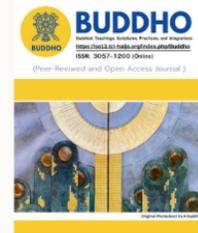

BUDDHO

Buddhist Teachings, Scriptures, Practices, and Integrations

<https://so13.tci-thaijo.org/index.php/Buddho>

ISSN: 3057-1200 (Online)

Academic Review Articles

Religion, Philosophy and Science Living together in the era of progress

ศาสนา ปรัชญา และวิทยาศาสตร์ การอยู่ร่วมกันในยุคแห่งความก้าวหน้า

Wongsatorn Kachana*

Abstract

In an era marked by rapid advancements in technology and science, religion, philosophy, and science continue to play significant roles in shaping human understanding of truth, the meaning of life, and existence. Although these three domains employ distinct methodologies and epistemological foundations in their pursuit of knowledge, understanding their interrelationships is essential for fostering balanced and constructive coexistence in the contemporary world. This study aims to examine the relationship among religion, philosophy, and science through qualitative documentary analysis and philosophical interpretation, focusing on their conceptual frameworks, scopes, and approaches to truth.

The findings reveal that religion, philosophy, and science are not inherently contradictory but rather function in a complementary and mutually enriching manner. Science provides empirical explanations of the physical world, philosophy offers critical reflection and conceptual analysis, and religion contributes moral values, ethical guidance, and existential meaning. The knowledge derived from this study highlights the potential for an integrated framework that harmonizes these three domains, offering a holistic perspective for human and societal development and promoting sustainable and creative coexistence in the modern era.

Keywords: Progress, Religion, Philosophy, Science

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มุ่งศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างศาสนา ปรัชญา และวิทยาศาสตร์ในบริบทของสังคมร่วมสมัยที่ขับเคลื่อนด้วยความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีและวิทยาศาสตร์อย่างรวดเร็ว ทั้งสามศาสตร์ต่างมีบทบาทสำคัญในการอธิบายความจริง ความหมายของชีวิต และการดำรงอยู่ของมนุษย์ แม้จะมีวิธีการ แหล่งที่มาของความรู้ และกรอบการอธิบายที่แตกต่างกัน การวิจัยนี้ใช้การศึกษาวិเคราะห์เชิงเอกสารและการตีความเชิงปรัชญาเพื่อเปรียบเทียบแนวคิด หลักการ และขอบเขตของความรู้ของแต่ละศาสตร์

ผลการศึกษาพบว่า ศาสนา ปรัชญา และวิทยาศาสตร์มิได้เป็นศาสตร์ที่ขัดแย้งกันโดยเนื้อแท้ หากแต่มีความสัมพันธ์เชิงเกื้อกูลและเติมเต็มซึ่งกันและกัน วิทยาศาสตร์ให้คำอธิบายเชิงประจักษ์เกี่ยวกับโลกทางกายภาพ ปรัชญาทำหน้าที่ตั้งคำถาม วิเคราะห์ และวิพากษ์กรอบความคิด ส่วนศาสนามอบมิติด้านคุณค่า จริยธรรม และความหมายของชีวิต องค์ความรู้ที่ได้จากการศึกษานี้ชี้ให้เห็นถึงแนวทางการบูรณาการทั้งสามศาสตร์อย่างสมดุลซึ่งสามารถนำไปใช้เป็นกรอบความคิดในการพัฒนามนุษย์และสังคมให้ดำรงอยู่ร่วมกันอย่างสร้างสรรค์และยั่งยืนในโลกยุคปัจจุบัน

คำสำคัญ: ความก้าวหน้า, ศาสนา, ปรัชญา, วิทยาศาสตร์

บทนำ

ในศตวรรษที่ 21 ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีและวิทยาศาสตร์ได้พัฒนาอย่างรวดเร็วและต่อเนื่อง ส่งผลให้เกิดการค้นพบใหม่ ๆ ที่มีอิทธิพลต่อโครงสร้างทางสังคม เศรษฐกิจ และวัฒนธรรมของมนุษยชาติอย่างลึกซึ้ง ความรู้ทางวิทยาศาสตร์ไม่เพียงช่วยอธิบายปรากฏการณ์ทางธรรมชาติและจักรวาลเท่านั้น แต่ยังเปลี่ยนแปลงวิถีคิดเกี่ยวกับชีวิต ความเป็นมนุษย์ และความจริงในระดับพื้นฐาน อย่างไรก็ตาม ความก้าวหน้าดังกล่าวก็มาพร้อมกับคำถามเชิงลึกที่ท้าทายกรอบความเข้าใจดั้งเดิมของศาสนาและปรัชญา โดยเฉพาะในประเด็นว่าด้วยธรรมชาติของความจริง ความหมายของการดำรงอยู่ และบทบาทของมนุษย์ในจักรวาล (Barbour, 2000)

ศาสนา ปรัชญา และวิทยาศาสตร์ ถือเป็นสามระบบความรู้ที่มีวิธีการแสวงหาความจริงแตกต่างกัน ศาสนาเน้นการรับรู้ผ่านการเปิดเผย ความศรัทธา และประสบการณ์ทางจิตวิญญาณ ปรัชญาอาศัยการใช้เหตุผล การไตร่ตรองเชิงวิพากษ์ และการตั้งคำถามต่อสมมติฐานพื้นฐานของความรู้ ขณะที่วิทยาศาสตร์มุ่งเน้นการสังเกต การทดลอง และการพิสูจน์เชิงประจักษ์ แม้ระบบความรู้ทั้งสามจะมีจุดเน้นและวิธีการที่แตกต่างกัน แต่ล้วนมีเป้าหมายร่วมกันคือการแสวงหาความเข้าใจเกี่ยวกับความจริงและความหมายของชีวิต (Russell, 2011)

ในอดีต ความสัมพันธ์ระหว่างศาสนาและวิทยาศาสตร์มักถูกมองในลักษณะของความขัดแย้ง โดยเฉพาะในประเด็นที่การค้นพบทางวิทยาศาสตร์ดูเหมือนจะทำลายคำอธิบายเชิงศาสนา อย่างไรก็ตาม นักวิชาการร่วมสมัย

จำนวนมากเสนอว่าความขัดแย้งดังกล่าวมิได้เป็นสิ่งที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ หากแต่เป็นผลจากการตีความที่แยกขาดระบบความรู้ทั้งสามออกจากกันอย่างเด็ดขาด แนวคิดสหวิทยาการจึงได้รับความสนใจมากขึ้น โดยมุ่งเน้นการสนทนาและการบูรณาการระหว่างศาสนา ปรัชญา และวิทยาศาสตร์ เพื่อสร้างความเข้าใจที่ครอบคลุมและลุ่มลึกยิ่งขึ้นเกี่ยวกับโลกและมนุษย์ (Haight, 2012)

ดังนั้น บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความเป็นไปได้และแนวทางของการอยู่ร่วมกันระหว่างศาสนา ปรัชญา และวิทยาศาสตร์ในยุคแห่งความก้าวหน้าทางวิทยาการ โดยมุ่งวิเคราะห์บทบาท จุดแข็ง และขอบเขตของแต่ละระบบความรู้ ตลอดจนเสนอกรอบแนวคิดที่สามารถเชื่อมโยงความเชื่อ ความรู้เชิงเหตุผล และหลักฐานเชิงประจักษ์เข้าด้วยกันอย่างสมดุล การทำความเข้าใจความสัมพันธ์ดังกล่าวไม่เพียงช่วยลดช่องว่างระหว่างความเชื่อและวิทยาศาสตร์ แต่ยังสามารถนำไปสู่การพัฒนาสังคมที่มีความเข้าใจเชิงลึก มีเหตุผล และเคารพความหลากหลายทางความคิดอย่างยั่งยืน

พื้นฐานแนวคิดของศาสนา ปรัชญา และวิทยาศาสตร์

การทำความเข้าใจความจริง ความหมายของชีวิต และการดำรงอยู่ของมนุษย์ เป็นประเด็นพื้นฐานที่ศาสนา ปรัชญา และวิทยาศาสตร์พยายามอธิบายในกรอบแนวคิดและวิธีการที่แตกต่างกัน ทั้งสามศาสตร์นี้มีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาความคิดมนุษย์ในเชิงประวัติศาสตร์และร่วมสมัย โดยต่างมีจุดเน้น วิธีการพิสูจน์ความจริง และขอบเขตความรู้เฉพาะของตนเอง

ศาสนา

ศาสนาเป็นระบบความเชื่อที่มุ่งอธิบายความหมายของชีวิต ความจริงสูงสุด และความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสิ่งเหนือธรรมชาติหรือพระเจ้า โดยคำสอนทางศาสนามักเน้นจริยธรรม ความศรัทธา และแนวทางการดำเนินชีวิตที่ดีงาม การพิสูจน์ความจริงในศาสนาไม่จำกัดอยู่เพียงการทดลองเชิงประจักษ์ แต่ใช้การเปิดเผย ความศรัทธา และการปฏิบัติตามคำสอนเป็นหลัก (Smart, 1996)

ศาสนาคริสต์ให้ความสำคัญกับความรัก การให้อภัย และความรอด โดยถือว่าพระคัมภีร์เป็นการเปิดเผยความจริงสูงสุดจากพระเจ้า คริสเตียนใช้พระคัมภีร์เป็นหลักในการยืนยันความจริงทางศาสนาและเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิต (McGrath, 2017)

พุทธศาสนามุ่งเน้นการอธิบายสภาวะความทุกข์และแนวทางสู่การพ้นทุกข์ โดยอาศัยการปฏิบัติตามพระธรรมเป็นเครื่องมือพิสูจน์ความจริงในเชิงประสบการณ์ตรง ผู้ปฏิบัติสามารถรู้แจ้งเห็นจริงได้ด้วยตนเองโดยไม่ขึ้นกับอำนาจภายนอก (Rahula, 1974)

ศาสนาอิสลามสอนให้ศรัทธาในพระเจ้า (อัลลอฮ์) และปฏิบัติตามแนวทางที่ปรากฏในอัลกุรอาน ซึ่งถือเป็นการเปิดเผยความจริงสูงสุด คำสอนทางศาสนาเป็นทั้งหลักจริยธรรมและแนวทางการดำเนินชีวิตในโลกนี้และโลกหน้า (Nasr, 2003)

โดยสรุป ศาสนาทำหน้าที่เป็นกรอบความหมายทางจิตวิญญาณและจริยธรรม ซึ่งช่วยกำหนดคุณค่าและทิศทางการดำเนินชีวิตของมนุษย์

ปรัชญา

ปรัชญา (Philosophy) เป็นศาสตร์ที่มุ่งศึกษาคำถามพื้นฐานเกี่ยวกับความจริง ความรู้ ความหมายของชีวิต และคุณค่าที่มนุษย์ยึดถือ โดยอาศัยการใช้เหตุผล การคิดวิเคราะห์ และการตั้งคำถามอย่างเป็นระบบเป็นหัวใจสำคัญ ปรัชญาแตกต่างจากวิทยาศาสตร์ตรงที่ไม่จำเป็นต้องพึ่งพาการทดลองเชิงประจักษ์หรือหลักฐานทางกายภาพเป็นหลัก หากแต่เน้นการพิจารณาเชิงแนวคิดและตรรกะ เพื่อทำความเข้าใจโครงสร้างของความคิดและความจริงในระดับนามธรรม ดังที่รัสเซลล์ (Russell, 2004) ชี้ให้เห็นว่า ปรัชญาคือการฝึกฝนมนุษย์ให้รู้จักตั้งคำถามต่อสิ่งที่ดูเหมือนชัดเจนอยู่แล้ว

โดยทั่วไป ปรัชญาสามารถแบ่งออกเป็นสามสาขาหลัก ซึ่งแต่ละสาขามีบทบาทสำคัญในการอธิบายโลกและประสบการณ์ของมนุษย์ สาขาแรกคือ อภิปรัชญา (Metaphysics) ซึ่งศึกษาธรรมชาติของความเป็นจริงและการมีอยู่ ตั้งคำถามเกี่ยวกับสิ่งที่มีอยู่จริง โครงสร้างของโลก และความเปลี่ยนแปลงของสรรพสิ่ง อริสโตเติลเสนอแนวคิดเรื่องสาเหตุสี่ประการเพื่ออธิบายการเกิดและการเปลี่ยนแปลงของสิ่งต่าง ๆ ในธรรมชาติ ขณะที่เดการ์ตพยายามแสวงหาความจริงที่แน่นอนที่สุดผ่านการใช้เหตุผลบริสุทธิ์ โดยเริ่มจากการตั้งข้อสงสัยต่อทุกสิ่งก่อนจะสรุปว่า “ฉันคิด ฉันทันทีมีอยู่” (Aristotle, 1984; Descartes, 1996)

สาขาที่สองคือ ญาณวิทยา (Epistemology) ซึ่งมุ่งศึกษาธรรมชาติ ที่มา ขอบเขต และความน่าเชื่อถือของความรู้ ญาณวิทยาตั้งคำถามว่ามนุษย์รู้ได้อย่างไร และความรู้ที่ได้มานั้นเชื่อถือได้เพียงใด อิมมานูเอล คานท์ เสนอแนวคิดสำคัญเกี่ยวกับการแยกความแตกต่างระหว่าง “สิ่งที่ปรากฏจริงในตัวเอง” กับ “สิ่งที่ปรากฏต่อการรับรู้ของมนุษย์” ซึ่งสะท้อนให้เห็นข้อจำกัดของการรับรู้และมีอิทธิพลอย่างลึกซึ้งต่อการพัฒนาปรัชญาสมัยใหม่ (Kant, 1998)

สาขาสุดท้ายคือ คุณวิทยา (Axiology) ซึ่งศึกษาคุณค่าในด้านความดี ความงาม และความยุติธรรม ครอบคลุมทั้งจริยศาสตร์และสุนทรียศาสตร์ แนวคิดอรรถประโยชน์นิยมของจอห์น สจ๊วต มิลล์ เสนอว่าการกระทำที่ถือว่าดีคือการกระทำที่ก่อให้เกิดความสุขสูงสุดแก่คนจำนวนมากที่สุด แนวคิดนี้มีอิทธิพลอย่างมากต่อการพิจารณาประเด็นทางศีลธรรมและนโยบายสาธารณะในสังคมสมัยใหม่ (Mill, 2001)

โดยสรุป ปรัชญามีบทบาทสำคัญในการทำหน้าที่เป็นสะพานเชื่อมระหว่างศาสนาและวิทยาศาสตร์ ช่วยให้มนุษย์มีกรอบความคิดในการไตร่ตรองประเด็นทางจริยธรรม การแสวงหาความจริง และการตีความความหมายของความรู้ ท่ามกลางบริบทของโลกที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ปรัชญาจึงไม่เพียงเป็นศาสตร์เชิงทฤษฎี หากแต่เป็นเครื่องมือสำคัญในการทำความเข้าใจชีวิตและสังคมอย่างลึกซึ้ง

วิทยาศาสตร์

วิทยาศาสตร์ (Science) เป็นรากฐานสำคัญของการแสวงหาความรู้เกี่ยวกับธรรมชาติและจักรวาลของมนุษย์ โดยเป็นกระบวนการที่ดำเนินไปอย่างมีระบบและอาศัยหลักฐานเชิงประจักษ์ที่สามารถตรวจสอบและทำซ้ำได้ วิทยาศาสตร์มิได้เกิดจากความเชื่อหรือการคาดเดาเพียงลำพัง หากแต่ตั้งอยู่บนการสังเกตปรากฏการณ์ การตั้งคำถาม และการทดสอบสมมติฐานอย่างมีเหตุผล ดังที่ Popper (2002) ชี้ให้เห็นว่า ความรู้ทางวิทยาศาสตร์ต้องเปิดโอกาสให้มีการพิสูจน์หรือหักล้างได้ กระบวนการทางวิทยาศาสตร์จึงประกอบด้วยขั้นตอนสำคัญ ได้แก่ การสังเกต การตั้งสมมติฐาน การออกแบบและดำเนินการทดลอง การเก็บรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูล ตลอดจนการสรุปผลและเผยแพร่ผลงานเพื่อให้ชุมชนวิชาการร่วมกันตรวจสอบและวิพากษ์ ซึ่งเป็นหัวใจของการพัฒนาความรู้ทางวิทยาศาสตร์ (Chalmers, 2013) ความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์ได้ส่งผลอย่างลึกซึ้งต่อการพัฒนาสังคมมนุษย์ โดยเฉพาะในด้านเทคโนโลยี การแพทย์ และพลังงาน ซึ่งช่วยยกระดับคุณภาพชีวิตและขยายขอบเขตความสามารถของมนุษย์อย่างไม่เคยมีมาก่อน อย่างไรก็ตาม ความสำเร็จเหล่านี้ก็มาพร้อมกับความท้าทายเชิงจริยธรรมที่ซับซ้อน ไม่ว่าจะเป็นประเด็นการใช้เทคโนโลยีชีวภาพ การดัดแปลงพันธุกรรม หรือการพัฒนาปัญญาประดิษฐ์ ซึ่งล้วนตั้งคำถามต่อคุณค่า ความรับผิดชอบ และขอบเขตของการใช้ความรู้ทางวิทยาศาสตร์ ดังนั้น การทำความเข้าใจวิทยาศาสตร์อย่างรอบด้านจึงไม่อาจแยกขาดจากการพิจารณาทาง ปรัชญาและศาสนา ซึ่งช่วยทำหน้าที่เป็นกรอบคิดในการกำกับทิศทางของความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์ให้สอดคล้องกับจริยธรรมและคุณค่าของมนุษยชาติ

ความสัมพันธ์ระหว่างศาสนา ปรัชญา และวิทยาศาสตร์

ประวัติศาสตร์การอยู่ร่วมกันของศาสนา ปรัชญา และวิทยาศาสตร์

ในเชิงประวัติศาสตร์ ความสัมพันธ์ระหว่างศาสนา ปรัชญา และวิทยาศาสตร์มีลักษณะทั้งความร่วมมือและความขัดแย้ง ในบางช่วงเวลา วิทยาศาสตร์ถูกมองว่าเป็นภัยต่อความเชื่อทางศาสนา ตัวอย่างที่ชัดเจนคือกรณีของกาลิเลโอ กาลิเลอี (Galileo Galilei) ซึ่งเสนอทฤษฎีโลกหมุนรอบดวงอาทิตย์ (heliocentric theory) อันขัดแย้งกับคำสอนของศาสนจักรในยุคนั้น ส่งผลให้เกิดการต่อต้านจากสถาบันศาสนา (Galilei, 1632; Brooke, 1991)

ความขัดแย้งดังกล่าวไม่ได้สะท้อนภาพรวมทั้งหมดของความสัมพันธ์ระหว่างทั้งสามศาสตร์ ในยุคกลาง นักวิทยาศาสตร์จำนวนมากเป็นนักบวชหรือผู้ได้รับการศึกษาจากสถาบันศาสนา เช่น โทมัส อควินัส (Thomas Aquinas) ซึ่งพยายามประสานแนวคิดเชิงปรัชญาของอริสโตเติลเข้ากับหลักเทววิทยาคริสต์ และมีอิทธิพลต่อพัฒนาการของเหตุผลเชิงวิทยาศาสตร์ในยุโรป (Aquinas, 1265/1981) ความสัมพันธ์ในลักษณะดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่า ศาสนา ปรัชญา และวิทยาศาสตร์สามารถเกี่ยวพันซึ่งกันและกันได้ภายใต้บริบททางสังคมและวัฒนธรรมที่เอื้อต่อการสนทนาเชิงเหตุผล

ความสัมพันธ์ในยุคปัจจุบัน

ในยุคปัจจุบัน ความสัมพันธ์ระหว่างศาสนาและวิทยาศาสตร์ยังคงมีความตึงเครียดในบางประเด็นสำคัญ เช่น ทฤษฎีวิวัฒนาการของดาร์วิน และแนวคิดเกี่ยวกับการกำเนิดของจักรวาล ซึ่งบางครั้งขัดแย้งกับคำอธิบายเชิงศาสนาแบบดั้งเดิม (Dawkins, 2006; Barbour, 2000) อย่างไรก็ตาม นักวิชาการร่วมสมัยจำนวนมากพยายามเสนอกรอบความคิดที่ไม่มองศาสนาและวิทยาศาสตร์ในฐานะคู่ตรงข้าม แต่เป็นศาสตร์ที่มีขอบเขตและวิธีการแสวงหาความรู้ที่แตกต่างกัน ตัวอย่างเช่น งานวิจัยด้านประสาทวิทยาศาสตร์และจิตวิทยาสามารถศึกษาว่าสมองมนุษย์ตอบสนองต่อประสบการณ์ทางจิตวิญญาณอย่างไร ซึ่งช่วยสร้างความเข้าใจเชิงวิทยาศาสตร์ต่อปรากฏการณ์ที่เคยถูกอธิบายด้วยกรอบศาสนาเพียงอย่างเดียว (Newberg & d'Aquili, 2001) ขณะเดียวกัน ปรัชญามีบทบาทสำคัญในการสร้างกรอบจริยธรรมและแนวคิดเชิงวิพากษ์สำหรับการประยุกต์ใช้ความรู้ทางวิทยาศาสตร์ในสังคมร่วมสมัย

ประเด็นร่วมสมัยที่เกี่ยวข้อง

จริยธรรมของเทคโนโลยี ความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เช่น ปัญญาประดิษฐ์ (Artificial Intelligence: AI) การดัดแปลงพันธุกรรม และการโคลนนิ่ง ได้ก่อให้เกิดคำถามเชิงจริยธรรมที่ซับซ้อน ซึ่งไม่สามารถอาศัยกรอบคิดทางวิทยาศาสตร์เพียงอย่างเดียวในการตอบคำถามเหล่านี้ ศาสนาและปรัชญาจึงมีบทบาทสำคัญในการอภิปรายเกี่ยวกับขอบเขตของการแทรกแซงธรรมชาติ คุณค่าความเป็นมนุษย์ และความรับผิดชอบทางศีลธรรมของนักวิทยาศาสตร์ (Habermas, 2003; Sandel, 2007) ตัวอย่างเช่น การโคลนนิ่งมนุษย์ถูกวิพากษ์จากมุมมองทางศาสนาว่าเป็นการล่วงละเมิดกฎธรรมชาติหรือเจตจำนงของพระเจ้า ขณะที่นักปรัชญาอภิปรายถึงผลกระทบต่ออัตลักษณ์ ศักดิ์ศรี และเสรีภาพของมนุษย์ ซึ่งสะท้อนให้เห็นความจำเป็นของการบูรณาการมุมมองจากหลายศาสตร์ในการกำหนดนโยบายและแนวปฏิบัติทางวิทยาศาสตร์

การตีความความหมายของชีวิต แม้วิทยาศาสตร์จะสามารถอธิบายปรากฏการณ์ทางธรรมชาติได้อย่างเป็นระบบผ่านการสังเกตและการทดลอง แต่คำถามเกี่ยวกับ “ความหมายของชีวิต” ยังคงเป็นประเด็นเชิงนามธรรมที่

อยู่นอกขอบเขตของการพิสูจน์เชิงประจักษ์ (Frankl, 1959) ศาสนาและปรัชญาจึงมีบทบาทสำคัญในการช่วยมนุษย์ทำความเข้าใจคุณค่า เป้าหมาย และความหมายของการดำรงอยู่ในมิติที่ลึกซึ้งกว่า

แนวทางความก้าวหน้าร่วมกันในอนาคต

การส่งเสริมการสนทนาระหว่างศาสตร์

การส่งเสริมการสนทนาอย่างสร้างสรรค์ระหว่างนักวิทยาศาสตร์ นักปรัชญา และนักศาสนา เป็นแนวทางสำคัญในการสร้างความเข้าใจร่วมกันและจัดการกับประเด็นร่วมสมัยที่มีความซับซ้อน เช่น จริยธรรมของ AI การจัดการสิ่งแวดล้อม และการแก้ไขพันธุกรรมเพื่อการแพทย์ การสนทนาในลักษณะนี้ช่วยลดการแบ่งแยกเชิงอุดมการณ์ และส่งเสริมเสรีภาพทางความคิดโดยไม่ปิดกั้นความคิดเห็นที่แตกต่างภายใต้ข้ออ้างว่าเป็นแนวคิดที่ล้ำสมัย (Barbour, 2000)

การสร้างจริยธรรมร่วมสมัย

ปรัชญาสามารถทำหน้าที่เป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนากรอบจริยธรรมที่ยืดหยุ่นและครอบคลุม เพื่อให้ศาสนาและวิทยาศาสตร์สามารถทำงานร่วมกันในการพัฒนาสังคมอย่างยั่งยืน โดยเฉพาะในบริบทของการวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยีที่อาจส่งผลกระทบต่อมนุษย์และสิ่งแวดล้อม เช่น เทคโนโลยีทางพันธุกรรมและปัญญาการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ กรอบจริยธรรมดังกล่าวควรให้ความสำคัญกับความยุติธรรม ความรับผิดชอบ และการคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์เป็นหลัก (Beauchamp & Childress, 2019)

สรุปได้ว่าความสัมพันธ์ระหว่างศาสนา ปรัชญา และวิทยาศาสตร์มีพัฒนาการที่ซับซ้อนและหลากหลาย โดยในเชิงประวัติศาสตร์ ทั้งสามศาสตร์เคยมีความขัดแย้งกัน โดยเฉพาะในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับคำอธิบายธรรมชาติและจักรวาล อย่างไรก็ตาม ในหลายช่วงเวลาศาสนาและปรัชญาก็มีบทบาทสำคัญในการสนับสนุนการพัฒนาความรู้ทางวิทยาศาสตร์ โดยเฉพาะผ่านกรอบเหตุผล จริยธรรม และโลกทัศน์ของมนุษย์ ในบริบทร่วมสมัย แม้ว่าความตึงเครียดระหว่างศาสนาและวิทยาศาสตร์ยังคงปรากฏในบางประเด็น เช่น ทฤษฎีวิวัฒนาการและการกำเนิดจักรวาล แต่แนวโน้มทางวิชาการได้หันมาให้ความสำคัญกับการบูรณาการองค์ความรู้ข้ามศาสตร์มากขึ้น โดยเฉพาะบทบาทของปรัชญาในการทำหน้าที่เป็นตัวกลางในการวิเคราะห์เชิงจริยธรรม และการตีความผลกระทบของความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีต่อมนุษย์และสังคม ประเด็นร่วมสมัยที่สำคัญ ได้แก่ จริยธรรมของเทคโนโลยี เช่น ปัญญาประดิษฐ์ การดัดแปลงพันธุกรรม และการโคลนนิ่ง ซึ่งก่อให้เกิดคำถามเกี่ยวกับคุณค่าความเป็นมนุษย์ ศักดิ์ศรี และความรับผิดชอบต่อศีลธรรม ประเด็นเหล่านี้สะท้อนให้เห็นว่าวิทยาศาสตร์เพียงอย่างเดียวไม่เพียงพอในการกำหนดทิศทางการพัฒนา จำเป็นต้องอาศัยกรอบคิดทางศาสนาและปรัชญาเข้ามา

เสริมสร้างความสมดุล ศาสนา ปรัชญา และวิทยาศาสตร์ไม่ควรถูกมองว่าเป็นศาสตร์ที่แยกขาดจากกัน หากแต่เป็นองค์ความรู้ที่สามารถเกื้อหนุนซึ่งกันและกัน การส่งเสริมการสนทนาและการสร้างกรอบจริยธรรมร่วมสมัยจะช่วยให้ทั้งสามศาสตร์สามารถทำงานร่วมกันอย่างสร้างสรรค์ เพื่อการพัฒนาสังคมที่ยั่งยืนและเคารพคุณค่าความเป็นมนุษย์ในอนาคต

สรุป

แม้ศาสนา ปรัชญา และวิทยาศาสตร์จะมีความแตกต่างกันทั้งในด้านวิธีการ แนวคิด และเป้าหมายในการแสวงหาความรู้ แต่ทั้งสามศาสตร์ล้วนมีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนามนุษยชาติในมิติที่แตกต่างกันอย่างเกื้อหนุนกัน ศาสนาทำหน้าที่เป็นหลักยึดเหนี่ยวทางจิตใจและเป็นกรอบจริยธรรมพื้นฐาน ช่วยหล่อหลอมคุณธรรม ค่านิยม และแนวทางการประพฤติปฏิบัติของมนุษย์ เพื่อให้สังคมสามารถอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุขและมีศีลธรรม ปรัชญามีบทบาทในการส่งเสริมเสรีภาพทางความคิด กระตุ้นให้มนุษย์ตั้งคำถาม วิเคราะห์ และใคร่ครวญความจริงทั้งในเชิงรูปธรรมและนามธรรม อันนำไปสู่ความเข้าใจตนเอง สังคม และโลกอย่างลึกซึ้งยิ่งขึ้น ขณะที่วิทยาศาสตร์มุ่งเน้นการศึกษาความจริงตามหลักเหตุผลและการพิสูจน์เชิงประจักษ์ ซึ่งช่วยพัฒนาองค์ความรู้ เทคโนโลยี และคุณภาพชีวิตของมนุษย์ในด้านกายภาพอย่างต่อเนื่อง ดังนั้น หากมีการนำจุดแข็งของแต่ละศาสตร์มาประยุกต์ใช้ร่วมกันพร้อมตระหนักถึงข้อจำกัดของแต่ละด้านอย่างรอบคอบ ก็จะช่วยสร้างแนวทางการอยู่ร่วมกันอย่างสมดุลระหว่างศาสนา ปรัชญา และวิทยาศาสตร์ อันจะนำไปสู่การพัฒนาโลกในยุคแห่งความก้าวหน้าให้เป็นสังคมที่เจริญทั้งทางวัตถุ จิตใจ และจริยธรรมอย่างยั่งยืน

ข้อเสนอแนะ

ควรส่งเสริมการบูรณาการองค์ความรู้จากศาสนา ปรัชญา และวิทยาศาสตร์ร่วมกันอย่างเป็นระบบ โดยเฉพาะในด้านการศึกษาและการพัฒนาสังคม เพื่อให้มนุษย์ได้รับการพัฒนาอย่างรอบด้าน ทั้งทางสติปัญญา คุณธรรม จริยธรรม และคุณภาพชีวิต นอกจากนี้ ควรเปิดพื้นที่ให้เกิดการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างศาสตร์ต่าง ๆ อย่างสร้างสรรค์ เพื่อลดความขัดแย้งทางความคิด และใช้จุดแข็งของแต่ละศาสตร์ในการกำหนดแนวทางการแก้ไขปัญหาของสังคมร่วมสมัย อันจะนำไปสู่การพัฒนาที่สมดุล ยั่งยืน และสอดคล้องกับบริบทของโลกยุคปัจจุบัน

องค์ความรู้ที่ได้จากการศึกษา

จากการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างศาสนา ปรัชญา และวิทยาศาสตร์ พบว่า แม้ทั้งสามศาสตร์จะมีแนวคิดและวิธีการแสวงหาความรู้ที่แตกต่างกัน แต่สามารถนำมาบูรณาการร่วมกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยองค์ความรู้ใหม่ที่ได้คือ การพัฒนามนุษย์และสังคมอย่างยั่งยืนจำเป็นต้องอาศัยความสมดุลระหว่างความเจริญทางวัตถุ จิตใจ และปัญญา วิทยาศาสตร์ช่วยสร้างความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีและคุณภาพชีวิต ศาสนาช่วยกำกับทิศทางด้านคุณธรรมและจริยธรรม ขณะที่ปรัชญาช่วยส่งเสริมการคิดอย่างมีเหตุผลและการไตร่ตรองเชิงวิพากษ์ ดังนั้นข้อเสนอแนะคือควรส่งเสริมการเรียนรู้และการประยุกต์ใช้ทั้งสามศาสตร์ควบคู่กัน โดยเฉพาะในด้านการศึกษาและการกำหนดนโยบายสังคม เพื่อให้การพัฒนาเป็นไปอย่างรอบด้าน ลดความขัดแย้งทางความคิด และนำไปสู่สังคมที่มีความสมดุล มีจริยธรรม และสามารถปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกยุคใหม่ได้อย่างเหมาะสม

เอกสารอ้างอิง

- Aquinas, T. (1981). *Summa theologiae* (Fathers of the English Dominican Province, Trans.). Christian Classics. (Original work published 1265–1274)
- Aristotle. (1984). *The complete works of Aristotle* (J. Barnes, Ed.; Vols. 1–2). Princeton University Press.
- Barbour, I. G. (2000). *When science meets religion: Enemies, strangers, or partners?* HarperCollins.
- Beauchamp, T. L., & Childress, J. F. (2019). *Principles of biomedical ethics* (8th ed.). Oxford University Press.
- Brooke, J. H. (1991). *Science and religion: Some historical perspectives*. Cambridge University Press.
- Chalmers, A. F. (2013). *What is this thing called science?* (4th ed.). Open University Press.
- Dawkins, R. (2006). *The God delusion*. Bantam Press.
- Descartes, R. (1996). *Meditations on first philosophy* (J. Cottingham, Trans.). Cambridge University Press. (Original work published 1641)
- Frankl, V. E. (1959). *Man's search for meaning*. Beacon Press.
- Galilei, G. (1632). *Dialogue concerning the two chief world systems*. (Later English translations).
- Habermas, J. (2003). *The future of human nature* (H. Beister, M. Pensky, & W. Rehg, Trans.). Polity Press.
- Haight, J. F. (2012). *Science and faith: A new introduction*. Paulist Press.
- Kant, I. (1998). *Critique of pure reason* (P. Guyer & A. W. Wood, Trans.). Cambridge University Press. (Original work published 1781)
- McGrath, A. E. (2017). *Christian theology: An introduction* (6th ed.). Wiley-Blackwell.
- Mill, J. S. (2001). *Utilitarianism*. Hackett Publishing. (Original work published 1863)
- Nasr, S. H. (2003). *Islam: Religion, history, and civilization*. HarperCollins.

- Newberg, A., & d'Aquili, E. (2001). *Why God won't go away: Brain science and the biology of belief*. Ballantine Books.
- Popper, K. R. (2002). *The logic of scientific discovery*. Routledge. (Original work published 1959)
- Rahula, W. (1974). *What the Buddha taught* (2nd ed.). Grove Press.
- Russell, B. (2004). *The problems of philosophy*. Oxford University Press. (Original work published 1912)
- Russell, B. (2011). *Religion and science*. Oxford University Press.
- Smart, N. (1996). *Dimensions of the sacred: An anatomy of the world's beliefs*. University of California Press.
- Sandel, M. J. (2007). *The case against perfection: Ethics in the age of genetic engineering*. Harvard University Press.

Buddho Journal

<https://so13.tci-thaijo.org/index.php/Buddho>

ISSN: 3057-1200 (ONLINE)

Analyzing the Relationship Between Factors Influencing Smoking Cessation and the Monastic Discipline of Monks and Novices

วิเคราะห์ความสัมพันธ์ของปัจจัยการเลิกสูบบุหรี่กับพระวินัยของพระภิกษุและสามเณร

Author & Corresponding Author*

1. พระมหาสมใจ ปญญาทีโป
2. พระมหาชวน ชวนปญโญ
3. พระชาญสิงห์ สนมมโน*
1. Phramaha Somjai Pannadipo, 2. Phramaha Chuan Chavanapanyo, 3. Phra Chansing Santamano*

Affiliation:

- 1-3. คณะศาสนาและปรัชญา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
- 1-3. Faculty of Religion and Philosophy, Mahamakut Buddhist University, Thailand.

1. Email: somjai.sod@student.mbu.ac.th
2. Email: shuanshai840@gmail.com
3. Email: chansing2535@gmail.com

Article history:

Received: 10/10/2025 Revised: 24/11/2025
Accepted: 20/12/2025 Available online: 04/02/2026

How to Cite:

Pannadipo, P. S., Chavanapanyo, P. C. & Santamano, P. C. (2026). Analyzing the Relationship Between Factors Influencing Smoking Cessation and the Monastic Discipline of Monks and Novices. *Buddho*, 5(1), 41-55.

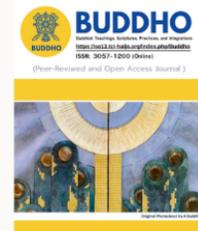

BUDDHO

Buddhist Teachings, Scriptures, Practices, and Integrations

<https://so13.tci-thaijo.org/index.php/Buddho>

ISSN: 3057-1200 (Online)

Original Research Articles

Analyzing the Relationship Between Factors Influencing Smoking Cessation and the Monastic Discipline of Monks and Novices

วิเคราะห์ความสัมพันธ์ของปัจจัยการเลิกสูบบุหรี่กับพระวินัยของพระภิกษุและสามเณร

1. Phramaha Somjai Pannadipo, 2. Phramaha Chuan Chavanapanyo, 3. Phra Chansing Santamano*

1. พระมหาสมใจ ปณฺญาทีโป 2. พระมหาชวน ชวนปญฺโญ 3. พระชาญสิงห์ สนมฺโน*

Abstract

This research employed a qualitative research used in-depth interview methods approach with three main objectives: (1) to examine the current problems related to smoking among monks and novice monks, (2) to analyze the relationship between smoking cessation promotion and adherence to the Buddhist Vinaya (monastic discipline), and (3) to propose smoking cessation guidelines that are consistent with Vinaya practice. The study population consisted of monks and novice monks, with the sample drawn from those studying at the central campus of Mahamakut Buddhist University. The primary research instrument was in-depth interviews.

The findings reveal that smoking cessation is of significant importance within the Buddhist context, particularly for monks and novice monks, who are required to observe the Vinaya as a foundation for developing wisdom, enhancing physical and mental well-being, and maintaining proper conduct that fosters respect and faith among lay followers. The application of Buddhist principles as coping mechanisms for stress management was found to be especially effective. Integrating the Vinaya into the smoking cessation process plays a crucial role in encouraging meaningful participation, enabling monks and novice monks to critically reflect on the relationship between discipline and health. This integration enhances understanding of their vital role in smoking cessation in accordance with monastic discipline and supports the preservation of physical and mental well-being, thereby enabling them to fulfill their religious duties effectively and sustainably within the Buddhist tradition.

Keywords: Somking Cessation, Monastic Discipline, Monks, Novices

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบคุณภาพใช้เทคนิคการสัมภาษณ์เชิงลึก โดยมีวัตถุประสงค์ 1) ศึกษาสภาพปัญหาการสูบบุหรี่ของพระภิกษุและสามเณร 2) วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการส่งเสริมการเลิกสูบบุหรี่และพระวินัย 3) นำเสนอแนวทางในการเลิกสูบบุหรี่ที่สอดคล้องกับการปฏิบัติตามพระวินัย กลุ่มประชากรได้แก่พระภิกษุและสามเณร กลุ่มตัวอย่างคือพระภิกษุและสามเณรที่ศึกษาที่มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ส่วนกลาง เครื่องมือในการวิจัยได้แก่ วิธีวิจัยแบบ การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ผลการวิจัยพบว่า 1) การเลิกสูบบุหรี่มีความสำคัญในทางพระพุทธศาสนา โดยเฉพาะพระภิกษุและสามเณรต้องประพฤติตามพระวินัยในการพัฒนาสติปัญญาเสริมสร้างร่างกายและจิตใจ ให้เกิดความเรียบร้อยดีงาม นำเคารพเลื่อมใส และใช้วิธีหลักธรรมในทางพระพุทธศาสนาในการจัดการความเครียด การนำพระวินัยมาเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเลิกบุหรี่ ช่วยให้มีส่วนร่วมสำคัญที่จะทำให้พระภิกษุและสามเณรวิเคราะห์ความสัมพันธ์นี้ ช่วยให้เข้าใจถึงบทบาทที่สำคัญของพระภิกษุและสามเณรในกระบวนการเลิกสูบบุหรี่ตามพระวินัย และรักษาสุขภาพกายและใจให้เกิดความความเรียบร้อยดีงาม เพื่อการทำหน้าที่ในพระพุทธศาสนาให้สมบูรณ์สืบต่อไป

คำสำคัญ: การเลิกสูบบุหรี่, พระวินัย, พระภิกษุ, สามเณร

บทนำ

บุหรี่จัดเป็นยาเสพติดประเภทหนึ่งที่ทำให้เกิดอันตรายอย่างร้ายแรงต่อสุขภาพของผู้สูบและบุคคลรอบข้าง อีกทั้งเป็นสาเหตุสำคัญของการเสียชีวิตก่อนวัยอันควร การสูบบุหรี่เป็นกระบวนการที่ทำให้สมองได้รับสารนิโคตินอย่างรวดเร็วที่สุด โดยใช้เวลาเพียงประมาณ 7 วินาที ซึ่งเร็วกว่าการฉีดสารเสพติดบางชนิดเข้าสู่กระแสเลือดโดยตรง การศึกษาพบว่าการสูบบุหรี่วันละหนึ่งซองสามารถทำให้อายุขัยของผู้สูบสั้นลงเฉลี่ยประมาณ 2 ชั่วโมง 20 นาที หรือการสูบบุหรี่หนึ่งมวนส่งผลให้อายุขัยลดลงประมาณ 7 นาที (บังอร ฤทธิภักดี, 2550) นอกจากนี้ การสูบบุหรี่ยังถือเป็นสาเหตุการเสียชีวิตอันดับหนึ่งที่สามารถป้องกันได้ โดยสารพิษในบุหรี่ยกทำให้เกิดการเสียชีวิตของประชากรมากกว่ายาเสพติดชนิดอื่น เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ไรโคเอดส์ และอุบัติเหตุรวมกัน

รายงานของราชวิทยาลัยอายุรแพทย์แห่งกรุงลอนดอนระบุว่า ในปี พ.ศ. 2551 ทั่วโลกมีผู้สูบบุหรี่ประมาณ 1,300 ล้านคน และมีผู้เสียชีวิตจากการสูบบุหรี่ปีละประมาณ 5.4 ล้านคน อีกทั้งคาดการณ์ว่าจำนวนผู้เสียชีวิตจากการสูบบุหรี่จะเพิ่มขึ้นเป็นมากกว่า 8 ล้านคนต่อปีภายในปี พ.ศ. 2573 ซึ่งคิดเป็นประมาณหนึ่งในสิบของประชากรโลกที่เสียชีวิตจากโรคที่มีสาเหตุมาจากการสูบบุหรี่ (ประกิจ วาทีสาธกกิจ, 2551)

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาในระดับประเทศสถานการณ์การสูบบุหรี่ในประเทศไทยยังคงเป็นปัญหาสาธารณสุขที่สำคัญ จากข้อมูลในปี พ.ศ. 2550 พบว่าประชากรไทยอายุ 15 ปีขึ้นไปที่ยังสูบบุหรี่อยู่มีจำนวนเกือบ 11 ล้านคน โดยในจำนวนนี้มีผู้สูบบุหรี่เป็นประจำประมาณ 9.5 ล้านคน และสูบเป็นครั้งคราวอีกกว่า 1 ล้านคน การประเมินผลกระทบในระยะยาวชี้ให้เห็นว่า หากกลุ่มประชากรดังกล่าวไม่เลิกสูบบุหรี่ จะมีผู้เสียชีวิตจากโรคที่เกิดจากการสูบบุหรี่ไม่น้อยกว่าหนึ่งในสี่ หรือมากกว่า 2 ล้านคนในอนาคต ผลการสำรวจของสำนักงานสถิติแห่งชาติยังพบว่า ภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีจำนวนผู้สูบบุหรี่มากที่สุดประมาณ 3.5 ล้านคน รองลงมาคือภาคกลาง 2.01 ล้านคน ภาคเหนือ 1.89 ล้านคน ภาคใต้ 1.36 ล้านคน และกรุงเทพมหานครประมาณ 858,420 คน (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2554) ข้อมูลดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่าปัญหาการสูบบุหรี่ยังคงฝังรากลึกในโครงสร้างสังคมไทย และจำเป็นต้องได้รับการแก้ไขอย่างเป็นระบบ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาในระดับคณะสงฆ์สำหรับคณะสงฆ์ไทย ปัญหาการสูบบุหรี่ของพระภิกษุและสามเณรยังคงปรากฏอย่างต่อเนื่อง งานวิจัยหลายชิ้นชี้ให้เห็นว่าการสูบบุหรี่เป็นปัจจัยเสี่ยงด้านสุขภาพที่พบมากที่สุดในกลุ่มพระสงฆ์ การสำรวจพระภิกษุทั่วประเทศพบว่าพระภิกษุสูบบุหรี่สูงถึงร้อยละ 41.30 และการตรวจคัดกรองสุขภาพพระภิกษุจาก 77 จังหวัด พบผู้สูบบุหรี่ร้อยละ 40 (มูลนิธิ 50 พรรษามหาวิราลงกรณ์, 2554) การศึกษาเฉพาะพื้นที่พบว่า ในกรุงเทพมหานคร พระภิกษุและสามเณรสูบบุหรี่ร้อยละ 13.80 (กรมการแพทย์ กระทรวงสาธารณสุข, 2549) ขณะที่ในจังหวัดนครราชสีมา พบว่าพระภิกษุสูบบุหรี่สูงถึงร้อยละ 40.2 โดยเฉลี่ยวันละประมาณ 8 มวน และที่น่าสนใจคือพระภิกษุส่วนใหญ่ถึงร้อยละ 89.6 เป็นผู้จัดซื้อบุหรี่ด้วยตนเอง (นุสรณ์ คุณระวนิชพงษ์, 2557)

ความสำคัญของปัญหาต่อพระธรรมวินัยและบทบาทของพระสงฆ์ พระภิกษุและสามเณรถือเป็นแบบอย่างทางศีลธรรมและจริยธรรมของสังคม ทำหน้าที่อบรมสั่งสอนและชี้นำคฤหัสถ์ให้ดำเนินชีวิตตามหลักพระพุทธศาสนา ดังปรากฏในพระไตรปิฎกว่า พระสงฆ์พึงเป็น “ผู้สำรวมอินทรีย์ มีความประพฤติเรียบร้อย งดงามทั้งกาย วาจา และใจ” (มหามกุฏราชวิทยาลัย, 2557) การประพฤติที่ไม่เหมาะสม เช่น การสูบบุหรี่ในสถานที่สาธารณะ วัด หรือสถาบันการศึกษาสงฆ์ ซึ่งล้วนเป็นเขตปลอดบุหรี่ ย่อมส่งผลต่อภาพลักษณ์ของพระสงฆ์ และอาจก่อให้เกิดความเสื่อมศรัทธาในหมู่พุทธศาสนิกชน ยิ่งไปกว่านั้น การสูบบุหรี่ยังอาจขัดต่อหลักพระธรรมวินัยในแง่ของการไม่สำรวมอินทรีย์ การเบียดเบียนตนเอง และการก่อให้เกิดโทษต่อร่างกายและจิตใจ ซึ่งไม่สอดคล้องกับเป้าหมายแห่งการบำเพ็ญสมณธรรม การปล่อยให้ปัญหาดังกล่าวดำรงอยู่โดยไม่มีแนวทางแก้ไขอย่างเป็นระบบจึงอาจส่งผลกระทบต่อความศรัทธาของสาธุชนและความมั่นคงของพระพุทธศาสนาในระยะยาว

จากการทบทวนวรรณกรรมที่ผ่านมา พบว่ายังมีช่องว่างทางวิชาการในประเด็นการศึกษาเรื่องการเลิกสูบบุหรี่ของพระภิกษุและสามเณร โดยเฉพาะการประยุกต์หลักพระธรรมวินัยมาเป็นกรอบแนวคิดในการส่งเสริมการเลิกสูบบุหรี่ งานวิจัยส่วนใหญ่ยังมุ่งเน้นด้านสุขภาพเป็นหลัก และยังขาดการเชื่อมโยงกับมิติทางพระพุทธศาสนา

อย่างเป็นระบบ ดังนั้น งานวิจัยนี้จึงมุ่งศึกษาสภาพปัญหาการสูบบุหรี่ของพระภิกษุและสามเณรในมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ส่วนกลาง วิเคราะห์ปัจจัยในการส่งเสริมการเลิกสูบบุหรี่ และนำเสนอแนวทางการเลิกสูบบุหรี่ที่สอดคล้องกับการปฏิบัติตามพระธรรมวินัย เพื่อเป็นแนวทางในการส่งเสริมสุขภาพกายและใจของพระภิกษุและสามเณร และสนับสนุนการดำรงอยู่ของพระพุทธศาสนาอย่างมั่นคงและยั่งยืนต่อไป

ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องและกรอบแนวคิดในการวิจัย

สภาพปัญหาการสูบบุหรี่ของพระภิกษุและสามเณร

พระภิกษุและสามเณรมีสถานะเป็นผู้นำทางจริยธรรมและเป็นแบบอย่างในการประพฤติปฏิบัติแก่ศฤงคาร์ทั้งในด้านการดำรงชีวิตตามหลักพระธรรมวินัยและการอบรมสั่งสอนศีลธรรมแก่สังคม ดังนั้น พระภิกษุและสามเณรจึงจำเป็นต้องเป็นผู้ประกอบด้วยความรู้ควบคู่กับความประพฤติที่งดงาม อันจะก่อให้เกิดความเลื่อมใสศรัทธาแก่ผู้ที่ยังไม่มีศรัทธา และส่งเสริมให้ผู้ที่มีศรัทธาอยู่แล้วเกิดความเลื่อมใสยิ่งขึ้น (มหามกุฏราชวิทยาลัย, 2557) อย่างไรก็ตาม สภาพปัญหาการสูบบุหรี่ของพระภิกษุและสามเณรยังคงปรากฏให้เห็นอย่างต่อเนื่อง ทั้งในพื้นที่วัดซึ่งจัดเป็นเขตปลอดบุหรี่ และในสถานที่ราชการหรือสถาบันการศึกษาทางพระพุทธศาสนา เช่น มหาวิทยาลัยสงฆ์ การกระทำดังกล่าวสะท้อนถึงความไม่เหมาะสมและไม่สอดคล้องกับหลักพระธรรมวินัย ซึ่งมุ่งเน้นความสำรวมอินทรีย์ ความมกน้อย และการไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น งานวิจัยด้านสุขภาพพระสงฆ์พบว่า พระภิกษุและสามเณรมีอัตราการสูบบุหรี่ในระดับที่น่ากังวล โดยการสำรวจพระภิกษุทั่วประเทศพบว่ามีผู้สูบบุหรี่สูงถึงร้อยละ 41.30 และการตรวจคัดกรองสุขภาพพระภิกษุจาก 77 จังหวัดพบอัตราการสูบบุหรี่ร้อยละ 40 (มูลนิธิ 50 พรรษามหาวชิราลงกรณ, 2554) ข้อมูลดังกล่าวชี้ให้เห็นว่าปัญหาการสูบบุหรี่ในคณะสงฆ์เป็นปัญหาเชิงโครงสร้าง มิใช่ปัญหาเฉพาะบุคคล การสูบบุหรี่ของพระภิกษุและสามเณรย่อมส่งผลกระทบต่อภาพลักษณ์ของคณะสงฆ์ในฐานะผู้ทรงศีล และอาจนำไปสู่การลดทอนความศรัทธาของพุทธศาสนิกชน ซึ่งขัดต่อบทบาทสำคัญของพระสงฆ์ในฐานะ “เนื่อนาบุญ” และผู้ธำรงรักษาพระพุทธศาสนาให้ดำรงอยู่อย่างมั่นคงในสังคม

ปัจจัยในการส่งเสริมการเลิกสูบบุหรี่ตามแนวทางพระวินัย

การอธิบายและทำนายพฤติกรรมกรรมการเลิกสูบบุหรี่สามารถอาศัยกรอบแนวคิดจาก ทฤษฎีพฤติกรรมกรรมวางแผน (Theory of Planned Behavior: TPB) ซึ่งเสนอว่า พฤติกรรมของบุคคลเกิดจากเจตนาพฤติกรรม (behavioral intention) อันมีปัจจัยกำหนดสำคัญ 3 ประการ ได้แก่ เจตคติ ความคาดหวังทางสังคม และการรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรม (Ajzen, 1991)

1. เจตคติต่อการเลิกสูบบุหรี่ เจตคติหมายถึงความเชื่อ ความรู้สึก และการประเมินคุณค่าของพระภิกษุและสามเณรที่มีต่อการเลิกสูบบุหรี่ หากมองว่าการเลิกสูบบุหรี่ก่อให้เกิดประโยชน์ทั้งต่อสุขภาพกาย สุขภาพจิต และความสอดคล้องกับพระวินัย ย่อมส่งผลให้เกิดแรงจูงใจภายในในการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม โดยเฉพาะเมื่อเชื่อมโยงการเลิกสูบบุหรี่เข้ากับการฝึกตน ลดละกิเลส และการสำรวมอินทรีย์ตามหลักพระพุทธศาสนา

2. ความคาดหวังทางสังคม ความคาดหวังทางสังคมหมายถึงการรับรู้ของพระภิกษุและสามเณรต่อแรงกดดันหรือการสนับสนุนจากบุคคลสำคัญ เช่น พระอาจารย์ ผู้บังคับบัญชาทางสงฆ์ เพื่อนสหธรรมิก และพุทธศาสนิกชน หากบุคคลเหล่านี้มีความคาดหวังและสนับสนุนให้พระภิกษุและสามเณรเลิกสูบบุหรี่ตามแนวพระวินัย ย่อมเพิ่มโอกาสในการเกิดพฤติกรรมเลิกสูบบุหรี่ได้อย่างเป็นรูปธรรม

3. การรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรม การรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรมหมายถึงความเชื่อมั่นของพระภิกษุและสามเณรต่อศักยภาพของตนเองในการเลิกสูบบุหรี่ หากได้รับการสนับสนุนที่เหมาะสม ทั้งในด้านความรู้ แนวทางปฏิบัติ และการใช้หลักธรรมเป็นเครื่องมือในการจัดการความอยากและความเครียด ย่อมช่วยเพิ่มโอกาสในการเลิกสูบบุหรี่ได้อย่างยั่งยืน ดังนั้น การส่งเสริมการเลิกสูบบุหรี่ในคณะสงฆ์ควรดำเนินการอย่างบูรณาการ โดยปรับเปลี่ยนเจตคติ เสริมสร้างบรรทัดฐานทางสังคมในคณะสงฆ์ และเพิ่มศักยภาพในการควบคุมพฤติกรรม ภายใต้กรอบของพระธรรมวินัยอย่างเหมาะสม

พฤติกรรมเลิกสูบบุหรี่กับการปฏิบัติตามพระวินัย

การปฏิบัติตามพระธรรมวินัยเป็นภารกิจหลักของพระภิกษุและสามเณรที่อุปสมบทเข้ามาในพระพุทธศาสนา เพื่อฝึกฝนตนเอง ลดละกิเลส และดำรงชีวิตอย่างเรียบง่าย แม้พระวินัยจะมีได้บัญญัติสิกขาบทเกี่ยวกับการสูบบุหรี่ไว้โดยตรง แต่เมื่อพิจารณาในเชิงอรรถาธิบาย พบว่าการสูบบุหรี่เกี่ยวข้องกับการครอบครองและใช้เงิน ซึ่งเข้าข่ายอาบัตินิสัสคคิยาปาจิตตีย์ ข้อที่ 18 และ 19 ว่าด้วยการรับและแลกเปลี่ยนเงินตรา (มหามกุฏราชวิทยาลัย, 2557) การนำเงินไปซื้อบุหรี่สะท้อนถึงความยึดติดในกามคุณและการไม่สำรวมอินทรีย์ ซึ่งขัดกับเป้าหมายของการบวชที่มุ่งฝึกจิตให้พ้นจากอำนาจของตัณหา ดังนั้น การเลิกสูบบุหรี่จึงมิใช่เพียงการส่งเสริมสุขภาพเท่านั้น หากแต่เป็นการปฏิบัติตามพระธรรมวินัยอย่างสอดคล้องและสมบูรณ์

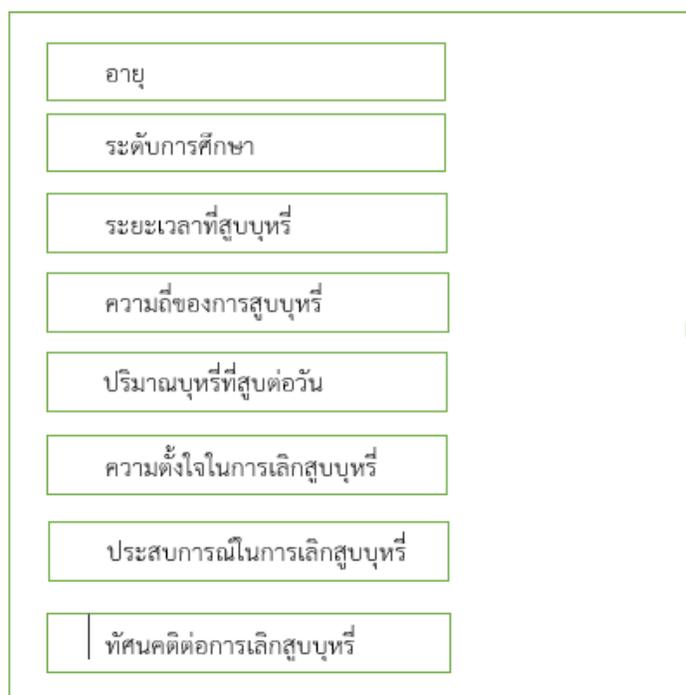
ความตระหนักรู้ในภัยของการสูบบุหรี่

งานวิจัยทางการแพทย์จำนวนมากยืนยันว่าการสูบบุหรี่เป็นปัจจัยเสี่ยงสำคัญของโรคเรื้อรังหลายระบบ ได้แก่ โรคหัวใจและหลอดเลือด โรคมะเร็ง โรคปอดอุดกั้นเรื้อรัง และโรคระบบทางเดินอาหาร (บังอร ฤทธิภักดี, 2550; ประกิจ วาทีสาธกิจ, 2551) การเลิกสูบบุหรี่สามารถลดอัตราการเกิดโรคและการเสียชีวิตได้อย่างมีนัยสำคัญ โดยเฉพาะในผู้ที่เลิกสูบตั้งแต่อายุยังน้อย การตระหนักรู้ถึงโทษภัยของการสูบบุหรี่จึงเป็นปัจจัยสำคัญใน

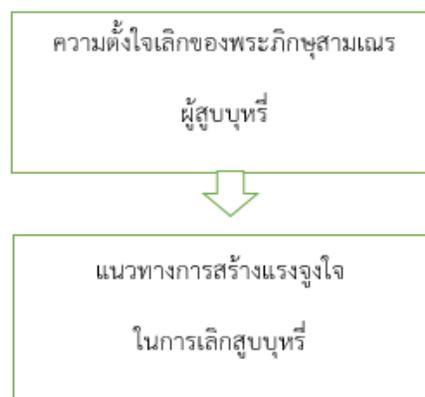
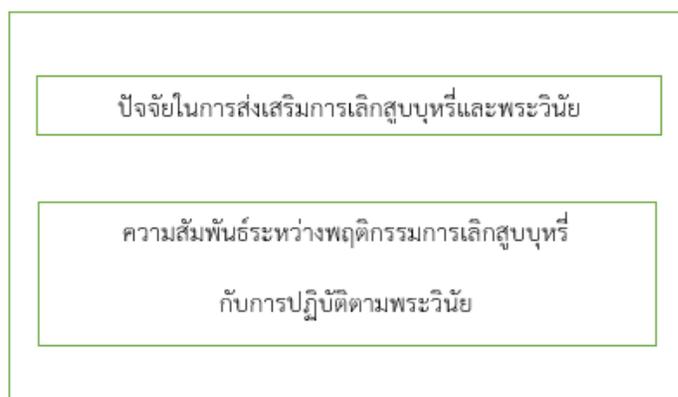
การปรับเปลี่ยนพฤติกรรม โดยเฉพาะในกลุ่มพระภิกษุและสามเณร ซึ่งมีภารกิจในการรักษาสุขภาพกายและใจให้พร้อมต่อการปฏิบัติศาสนกิจและการเผยแผ่พระพุทธศาสนาอย่างยั่งยืน

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ปัจจัยส่วนบุคคล

เจตคติต่อการเลิกสูบบุหรี่

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วัตถุประสงค์

1. ศึกษาสภาพปัญหาการสูบบุหรี่ของพระภิกษุและสามเณร
2. วิเคราะห์ปัจจัยในการส่งเสริมการเลิกสูบบุหรี่และพระวินัย
3. วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมกรรมการเลิกสูบบุหรี่กับการปฏิบัติตามพระวินัย

ระเบียบวิธีในการวิจัย

รูปแบบการวิจัย (Research Design)

การศึกษานี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) เป็นเครื่องมือหลักในการเก็บรวบรวมข้อมูล ทั้งนี้ การเลือกใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเลิกสูบบุหรี่กับการปฏิบัติตามพระวินัยของพระภิกษุและสามเณรอย่างลึกซึ้ง ครอบคลุมมิติด้านประสบการณ์ ทศนคติ การรับรู้ และการสะท้อนความคิดของผู้ให้ข้อมูลภายใต้บริบทชีวิตจริงของการดำรงสมณเพศ

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง (Population and Sample)

ประชากรที่ใช้ในการศึกษานี้ ได้แก่ พระภิกษุและสามเณรที่กำลังศึกษาอยู่ ณ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย (ส่วนกลาง) กลุ่มตัวอย่างได้มาจากการคัดเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยคัดเลือกผู้ให้ข้อมูลที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัยเกี่ยวกับพฤติกรรมกรรมการเลิกสูบบุหรี่ และการปฏิบัติตามพระวินัย ผู้ให้สัมภาษณ์มีจำนวนทั้งสิ้น 15 รูป เป็นนักศึกษาระดับปริญญาตรีทั้งหมด โดยมีลักษณะทั่วไปได้แก่ อายุระหว่าง 18–20 ปี จำนวน 6 รูป คิดเป็นร้อยละ 40 และอายุระหว่าง 21–36 ปี จำนวน 9 รูป คิดเป็นร้อยละ 60 ในจำนวนผู้ให้สัมภาษณ์ทั้งหมด มีผู้ที่ไม่สูบบุหรี่จำนวน 3 รูป คิดเป็นร้อยละ 20 และผู้ที่สูบบุหรี่หรือเคยมีประสบการณ์การสูบบุหรี่จำนวน 12 รูป คิดเป็นร้อยละ 80 ระยะเวลาการสูบบุหรี่มีตั้งแต่ 2 เดือน ถึง 9 ปี ความถี่ของการสูบบุหรี่ตั้งแต่น้อยที่สุดวันละ 1 มวน ไปจนถึงมากที่สุดวันละ 1 ซอง ทั้งนี้ ผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่มีความตั้งใจในการเลิกสูบบุหรี่ และมีประสบการณ์พยายามเลิกสูบบุหรี่มาแล้ว

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย (Research Instrument)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสัมภาษณ์เชิงลึกแบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-structured In-depth Interview) ซึ่งผู้วิจัยพัฒนาขึ้นตามวัตถุประสงค์ของการศึกษา แบ่งออกเป็น 3 ส่วน ได้แก่

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์ ประกอบด้วยข้อมูลพื้นฐาน เช่น อายุ ระดับการศึกษา ระยะเวลาการสูบบุหรี่ ความถี่และปริมาณการสูบบุหรี่ต่อวัน ความตั้งใจในการเลิกสูบบุหรี่ ประสพการณ์การเลิกสูบบุหรี่ และทัศนคติต่อการเลิกสูบบุหรี่

ส่วนที่ 2 คำถามสัมภาษณ์เชิงลึก เป็นคำถามปลายเปิด เพื่อศึกษาทัศนคติและความคิดเห็นของผู้ให้สัมภาษณ์ ในประเด็นต่อไปนี้ สภาพปัญหาการสูบบุหรี่ของพระภิกษุและสามเณร ปัจจัยที่ส่งเสริมการเลิกสูบบุหรี่ในความสัมพันธ์กับพระวินัย และความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการเลิกสูบบุหรี่กับการปฏิบัติตามพระวินัยของพระภิกษุและสามเณร

ส่วนที่ 3 ข้อเสนอแนะ เปิดโอกาสให้ผู้ให้สัมภาษณ์แสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับแนวทางการเลิกสูบบุหรี่ที่สอดคล้องกับพระวินัย

การเก็บรวบรวมข้อมูล (Data Collection)

การเก็บรวบรวมข้อมูลดำเนินการโดยผู้วิจัยผ่านการสัมภาษณ์เชิงลึกแบบเผชิญหน้า (Face-to-face Interview) ก่อนดำเนินการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยได้ชี้แจงวัตถุประสงค์ของการวิจัย และสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับการรักษาความลับของข้อมูล โดยข้อมูลทั้งหมดจะนำไปใช้เพื่อวัตถุประสงค์ทางวิชาการเท่านั้น การสัมภาษณ์ดำเนินการตามแนวคำถามที่กำหนดไว้ พร้อมเปิดโอกาสให้ผู้ให้สัมภาษณ์สามารถขยายความและแสดงความคิดเห็นอย่างอิสระ ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ถูกบันทึก ถอดความ และจัดระเบียบอย่างเป็นขั้นตอน

การวิเคราะห์ข้อมูล (Data Analysis)

ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึกนำมาวิเคราะห์โดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหาเชิงคุณภาพ (Qualitative Content Analysis) ตามขั้นตอนดังนี้

- 1) ถอดเทปและบันทึกข้อมูลคำสัมภาษณ์อย่างละเอียด
- 2) อ่านทบทวนข้อมูลซ้ำหลายครั้งเพื่อทำความเข้าใจภาพรวม
- 3) การกำหนดรหัสข้อมูล (Coding) จากประเด็นสำคัญ
- 4) การจัดกลุ่มรหัสข้อมูลเป็นหมวดหมู่และประเด็นสาระสำคัญ
- 5) การตีความและวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของประเด็นต่าง ๆ ให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย

ผลการวิเคราะห์นำเสนอในลักษณะการพรรณนาเชิงวิเคราะห์ เพื่ออธิบายความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเลิกสูบบุหรี่กับการปฏิบัติตามพระวินัยของพระภิกษุและสามเณรอย่างเป็นระบบและรอบด้าน

ผลการวิจัย

ศึกษาสภาพปัญหาการสูบบุหรี่ของพระภิกษุและสามเณร

ผลการวิจัยพบว่า ผู้ให้สัมภาษณ์ร้อยละ 80 มีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่า การสูบบุหรี่ของพระภิกษุและสามเณรเป็นปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อภาพลักษณ์ของพระสงฆ์ในระดับสังคม และไม่สอดคล้องกับสมณสาธูป เนื่องจากพระภิกษุและสามเณรดำรงสถานะเป็นแบบอย่างทางศีลธรรมและจริยธรรมของสังคม การสูบบุหรี่จึงอาจนำไปสู่การวิพากษ์วิจารณ์จากประชาชน และส่งผลกระทบต่อระดับความศรัทธาของพุทธศาสนิกชนโดยรวม ผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่เห็นพ้องว่า ในกรณีที่ยังไม่สามารถเลิกสูบบุหรี่ได้ ควรมีการควบคุมพฤติกรรมดังกล่าวให้เกิดขึ้นในสถานที่และช่วงเวลาที่เหมาะสม โดยหลีกเลี่ยงการแสดงออกในพื้นที่สาธารณะ ทั้งนี้ ผู้ให้สัมภาษณ์ A14 (อายุ 14 ปี) ระบุว่า การสูบบุหรี่เป็นพฤติกรรมที่ไม่เพียงขัดต่อสมณสาธูป แต่ยังส่งผลกระทบต่อสุขภาพของผู้สูบบุหรี่โดยตรง ขณะเดียวกัน ผู้ให้สัมภาษณ์บางรูปมองว่าบุหรี่จัดเป็นสิ่งมีนเมาประเภทหนึ่ง ซึ่งการบริโภคในปริมาณมากอาจส่งผลกระทบต่อระดับสติและสมาธิ อันไม่สอดคล้องกับแนวทางการฝึกตนของนักบวช

โดยสรุป ผู้ให้สัมภาษณ์มองว่าการเลิกสูบบุหรี่เป็นองค์ประกอบหนึ่งของกระบวนการฝึกฝนชีวิตนักบวช ซึ่งเอื้อต่อการดำเนินชีวิตอย่างมีสติ เห็นคุณค่าของตนเอง และสอดคล้องกับเป้าหมายของการบวชตามหลักพระพุทธศาสนา

วิเคราะห์ปัจจัยในการส่งเสริมการเลิกสูบบุหรี่และพระวินัย

ผลการวิจัยพบว่า ผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่เห็นว่าควรมีการส่งเสริมและรณรงค์ให้พระภิกษุและสามเณรเลิกสูบบุหรี่อย่างเป็นระบบ โดยเชื่อมโยงแนวทางการเลิกสูบบุหรี่เข้ากับการปฏิบัติตามพระธรรมวินัยอย่างชัดเจน การสูบบุหรี่ถูกมองว่าเป็นพฤติกรรมที่ส่งผลกระทบต่อการศึกษาพระวินัยทั้งในมิติทางตรงและทางอ้อม โดยเฉพาะประเด็นด้านสุขภาพ การเป็นอุปสรรคต่อการทำสมาธิ และการพัฒนาคุณภาพจิตใจ ผู้ให้สัมภาษณ์หลายรูปให้ความเห็นว่า พระสงฆ์มีบทบาทสำคัญในฐานะผู้นำทางจิตใจและเป็นแบบอย่างเชิงจริยธรรมของสังคม ดังนั้น การเลิกสูบบุหรี่จึงเป็นแนวทางหนึ่งในการธำรงรักษาสมณสาธูป ควบคู่กับการดูแลสุขภาพกาย สุขภาพจิต และสิ่งแวดล้อม ผู้ให้สัมภาษณ์ A2 (อายุ 19 ปี) เสนอว่า สถาบันการศึกษาควรกำหนดมาตรการควบคุมการสูบบุหรี่ภายในพื้นที่อย่างชัดเจน รวมถึงอาจกำหนดบทลงโทษทางวินัย เช่น การหักคะแนนจิตพิสัยด้านความประพฤติ เพื่อเสริมสร้างแรงจูงใจในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมอย่างเป็นรูปธรรม นอกจากนี้ ผู้ให้สัมภาษณ์ยังเสนอว่า การกำหนดข้อห้ามในการนำเงินจากกิกเงินมนต์ไปใช้เพื่อซื้อบุหรี่ หรือการให้ผู้อื่นจัดซื้อแทน เป็นมาตรการที่มีความสอดคล้องกับหลักพระธรรมวินัย และมีศักยภาพในการลดโอกาสการสูบบุหรี่ได้อย่างมีนัยสำคัญ

วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมกรเลิกลุบหรือกับการปฏิบัติตามพระวินัย

ผลการวิจัยพบว่า ผู้ให้สัมภาษณ์มีทัศนคติว่าพฤติกรรมกรเลิกลุบหรือมีความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดกับการปฏิบัติตามพระธรรมวินัย แม้ว่าพระวินัยจะมีได้บัญญัติข้อห้ามเกี่ยวกับการสูบบุหรี่ไว้โดยตรง แต่พฤติกรรมดังกล่าวมีความเชื่อมโยงกับประเด็นการรับเงิน การใช้จ่าย และการแลกเปลี่ยนด้วยรูปียะ ซึ่งสามารถพิจารณาเทียบเคียงกับอบัติตามพระวินัยได้อย่างชัดเจน ผู้ให้สัมภาษณ์ A15 (อายุ 20 ปี) ให้ข้อมูลว่า การนำเงินที่ได้รับจากญาติโยมไปใช้เพื่อซื้อบุหรี่ หรือการให้ผู้อื่นจัดซื้อให้ เป็นการกระทำที่ขัดต่อหลักพระธรรมวินัยในประเด็นการรับและการใช้จ่าย ซึ่งถือเป็นประเด็นสำคัญที่สะท้อนความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมกรเลิกลุบหรือกับการละเมิดพระวินัย

โดยสรุป ผู้ให้สัมภาษณ์เห็นว่าการเลิกลุบหรือมีบทบาทในการส่งเสริมความเรียบร้อยของสมณสาธูป ลดพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม และเอื้อต่อการพัฒนาตนเองผ่านกระบวนการเจริญสติ สมาธิ และการปฏิบัติธรรมอย่างต่อเนื่อง

การอภิปราย

สภาพปัญหาการสูบบุหรี่ของพระภิกษุและสามเณร

ผลการวิจัยสะท้อนให้เห็นอย่างชัดเจนว่า การสูบบุหรี่ของพระภิกษุและสามเณร มิได้เป็นเพียงปัญหาด้านสุขภาพส่วนบุคคลเท่านั้น หากแต่เป็นปัญหาที่มีมิติทางสังคม ศีลธรรม และสถาบันสงฆ์เข้ามาเกี่ยวข้องอย่างซับซ้อน โดยผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่รับรู้ว่าการสูบบุหรี่ส่งผลกระทบต่อภาพลักษณ์ของพระสงฆ์ในฐานะผู้ทรงศีลและแบบอย่างทางจริยธรรมของสังคม ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดบทบาททางสังคม (social role theory) ที่ชี้ว่า บุคคลที่ดำรงบทบาทเชิงสัญลักษณ์สูงย่อมถูกคาดหวังให้แสดงพฤติกรรมที่สอดคล้องกับบรรทัดฐานทางสังคม (Biddle, 1986) ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับรายงานของมูลนิธิ 50 พรรษามหาวชิราลงกรณ์ (2554) ซึ่งระบุว่า การสูบบุหรี่เป็นปัจจัยเสี่ยงด้านสุขภาพที่พบได้ในคณะสงฆ์ไทย และส่งผลกระทบต่อความศรัทธาของพุทธศาสนิกชนในวงกว้าง งานวิจัยด้านสาธารณสุขยังพบว่า พระภิกษุที่สูบบุหรี่มีแนวโน้มเผชิญปัญหาสุขภาพเรื้อรังสูงกว่าพระที่ไม่สูบ ซึ่งสะท้อนความย้อนแย้งระหว่างอุดมคติของชีวิตนักบวชกับพฤติกรรมสุขภาพที่ไม่เอื้อต่อการปฏิบัติธรรม (Suksomboon & Phaholthep, 2010) ในมิติทางพระพุทธศาสนา การสูบบุหรี่ยังถูกมองว่าเป็นพฤติกรรมที่ขัดกับหลักการไม่เบียดเบียนตนเอง (attavyābādha) และการสำรวมอินทรีย์ ซึ่งเป็นหัวใจสำคัญของการฝึกตนในเพศบรรพชิต ดังนั้น สภาพปัญหาการสูบบุหรี่จึงไม่ได้ถูกตีความในเชิงสุขภาพเพียงมิติเดียว แต่เป็นตัวชี้วัดระดับการฝึกตนและวินัยภายในของพระภิกษุและสามเณรด้วย

ปัจจัยในการส่งเสริมการเลิกสูบบุหรี่และความเชื่อมโยงกับพระวินัย

ข้อค้นพบที่ผู้ให้สัมภาษณ์เสนอให้มีมาตรการเชิงสถาบัน เช่น กฎระเบียบ ข้อบังคับ หรือบทลงโทษทางวินัย แสดงให้เห็นว่าการเลิกสูบบุหรี่ไม่อาจอาศัยเพียงแรงจูงใจส่วนบุคคล แต่จำเป็นต้องมีโครงสร้างสนับสนุนจากองค์กรหรือสถาบันสงฆ์ ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีพฤติกรรมวางแผน (Theory of Planned Behavior: TPB) ของ Ajzen (1991) ที่อธิบายว่า การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมขึ้นอยู่กับทัศนคติ บรรทัดฐานทางสังคม และการรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรม ในบริบทของพระภิกษุและสามเณร บรรทัดฐานทางสังคมมีได้หมายถึง สังคมฆราวาสเพียงอย่างเดียว แต่รวมถึงวัฒนธรรมองค์กรของสถาบันสงฆ์ ความคาดหวังจากครูบาอาจารย์ และการกำกับดูแลภายในวัดหรือมหาวิทยาลัยสงฆ์ การกำหนดพื้นที่ปลอดบุหรี่หรือการห้ามใช้เงินส่วนตัวเพื่อซื้อบุหรี่ จึงเป็นกลไกที่ช่วยลดโอกาสการสูบบุหรี่ และเสริมสร้างการรับรู้การควบคุมพฤติกรรมได้อย่างเป็นรูปธรรม งานวิจัยของ Lim et al. (2018) พบว่า มาตรการเชิงสถาบันและสภาพแวดล้อมที่ปลอดบุหรี่มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับอัตราการเลิกสูบบุหรี่ในกลุ่มที่มีข้อจำกัดด้านบทบาทและวินัยสูง ซึ่งสนับสนุนข้อค้นพบของการวิจัยนี้ว่า การออกแบบนโยบายในมหาวิทยาลัยสงฆ์สามารถเป็นเครื่องมือสำคัญในการส่งเสริมการเลิกสูบบุหรี่ได้อย่างยั่งยืน

ความสัมพันธ์ระหว่างการเลิกสูบบุหรี่กับการปฏิบัติตามพระวินัย

ผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่า แม้พระวินัยจะมีได้บัญญัติข้อห้ามเรื่องการสูบบุหรี่ไว้โดยตรง แต่พฤติกรรมดังกล่าวมีความเชื่อมโยงกับประเด็นสำคัญทางพระวินัย โดยเฉพาะเรื่องการรับและ การใช้เงิน (รูปียะ) ซึ่งถือเป็นอาบัติที่มีความสำคัญต่อการดำรงสมณสาธูป ผลการวิจัยจึงสะท้อนให้เห็นว่า การเลิกสูบบุหรี่เป็นการลดโอกาสในการละเมิดพระวินัยทางอ้อม และช่วยเสริมสร้างความบริสุทธิ์แห่งเพศบรรพชิต ประเด็นนี้สอดคล้องกับการอธิบายพระวินัยในเชิงจริยศาสตร์ของพระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตโต, 2555) ที่ชี้ว่า พระวินัยมิใช่เพียงข้อห้ามเชิงรูปแบบ แต่เป็นระบบฝึกตนเพื่อขัดเกลากิเลสและลดการยึดติดในวัตถุ การเลิกสูบบุหรี่จึงสามารถตีความได้ว่าเป็นกระบวนการฝึกจิตให้รู้เท่าทันตัณหา และสอดคล้องกับเป้าหมายสูงสุดของชีวิตนิกบวช นอกจากนี้ แนวคิดการเจริญสติ (mindfulness) ในพระพุทธศาสนา ยังได้รับการยืนยันจากงานวิจัยร่วมสมัยว่าเป็นกลไกสำคัญในการลดพฤติกรรมเสพติด รวมถึงการสูบบุหรี่ (Brewer et al., 2011) ซึ่งช่วยอธิบายว่าการปฏิบัติธรรมอย่างสม่ำเสมอสามารถเป็นปัจจัยเสริมในการเลิกสูบบุหรี่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

สรุป

การศึกษานี้สามารถสรุปได้ว่า การสูบบุหรี่ของพระภิกษุและสามเณรเป็นปัญหาที่มีความซับซ้อนและส่งผลกระทบต่อหลายมิติอย่างมีนัยสำคัญ ทั้งในด้านสุขภาพกายและสุขภาพจิตของพระภิกษุและสามเณรเอง ด้านภาพลักษณ์และความศรัทธาของพุทธศาสนิกชนที่มีต่อคณะสงฆ์ ตลอดจนด้านการประพฤติปฏิบัติตามพระธรรมวินัย ซึ่งเป็นรากฐานสำคัญของความเป็นสมณเพศ การสูบบุหรี่ไม่เพียงก่อให้เกิดความเสี่ยงต่อโรคไม่ติดต่อเรื้อรังและลดทอนคุณภาพชีวิตของพระสงฆ์เท่านั้น แต่ยังอาจนำไปสู่พฤติกรรมที่ไม่สอดคล้องกับบทบาทของพระสงฆ์ในฐานะแบบอย่างทางศีลธรรมของสังคม ดังนั้น การส่งเสริมการเลิกสูบบุหรี่ในกลุ่มพระภิกษุและสามเณรจึงควรดำเนินการอย่างเป็นระบบและบูรณาการ โดยครอบคลุมทั้งในระดับบุคคล ระดับสถาบันสงฆ์ และระดับครอบครัวพระวินัย ในระดับบุคคล ควรเน้นการเสริมสร้างความรู้และแรงจูงใจภายใน โดยเชื่อมโยงการเลิกสูบบุหรี่เข้ากับการฝึกฝนตนเองตามหลักพระธรรม เช่น หลักสติ สมาธิ และการส่ำรวมอินทรีย์ ขณะที่ในระดับสถาบันสงฆ์ ควรมีนโยบายและสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเลิกสูบบุหรี่ รวมถึงการสนับสนุนจากพระอุปัชฌาย์ พระอาจารย์ และคณะสงฆ์ในภาพรวม ส่วนในระดับพระวินัย ควรมีการตีความและนำหลักพระวินัยมาใช้เป็นแนวทางในการส่งเสริมพฤติกรรมที่เหมาะสมกับสมณสาธูปอย่างชัดเจนและสร้างสรรค์

ทั้งนี้ การเลิกสูบบุหรี่มีความสัมพันธ์โดยตรงกับการธำรงรักษาสมณสาธูปของพระภิกษุและสามเณร เนื่องจากสามารถช่วยลดความเสี่ยงต่อการละเมิดพระวินัย โดยเฉพาะประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการใช้เงินหรือการพึ่งพาปัจจัยที่ไม่เหมาะสม นอกจากนี้ ยังเป็นการส่งเสริมสุขภาพะทั้งทางกายและจิตใจ อันจะเอื้อต่อการปฏิบัติศาสนกิจและการเผยแผ่พระพุทธศาสนาได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ปัจจัยเหล่านี้ล้วนมีความสำคัญต่อการธำรงอยู่ของพระพุทธศาสนาอย่างมั่นคง น่าเชื่อถือ และยั่งยืนในระยะยาว

ข้อเสนอแนะ

องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

งานวิจัยนี้เสนอว่า การเลิกสูบบุหรี่ของพระภิกษุและสามเณรสามารถใช้ “พระวินัย” เป็นกรอบแนวคิดเชิงจริยธรรมและพฤติกรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพ มิใช่เพียงการรณรงค์ด้านสุขภาพ แต่เป็นการฟื้นฟูบทบาทของพระสงฆ์ในฐานะผู้ฝึกตนและผู้นำทางจิตใจของสังคม

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

1. ควรมีนโยบายส่งเสริมการเลิกสูบบุหรี่ในสถาบันการศึกษาสงฆ์อย่างเป็นระบบ
2. ควรใช้หลักพระธรรมวินัยและการเจริญสติเป็นเครื่องมือในการจัดการความอยากบุหรี่
3. ควรกำหนดมาตรการทางวินัยหรือกิจกรรมทดแทนเพื่อลดโอกาสในการสูบบุหรี่

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ควรมีการศึกษาวินัยเชิงปริมาณหรือแบบผสมผสาน เพื่อพัฒนาโมเดลการส่งเสริมการเลิกสูบบุหรี่ในคณะสงฆ์ และศึกษาผลลัพธ์ระยะยาวของการใช้หลักพระวินัยร่วมกับการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมสุขภาพ

เอกสารอ้างอิง

- กรมการแพทย์ กระทรวงสาธารณสุข. (2549). รายงานผลการสำรวจพฤติกรรมกาสูบหรี่ของพระภิกษุและสามเณรในเขตกรุงเทพมหานคร. กรุงเทพมหานคร: กระทรวงสาธารณสุข.
- บังอร ฤทธิภักดี. (2550). การสูบบุหรี่กับผลกระทบต่อสุขภาพ. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- บังอร ฤทธิภักดี. (2550). บุหรี่กับผลกระทบต่อสุขภาพและอายุขัยของผู้สูบ. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ด้านสาธารณสุข.
- ประกิจ วาที่สาธกกิจ. (2551). บุหรี่กับโรคเรื้อรัง: หลักฐานทางการแพทย์และการป้องกัน. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก.
- ประกิจ วาที่สาธกกิจ. (2551). สถานการณ์การสูบบุหรี่ของประชากรโลกและผลกระทบต่อด้านสุขภาพ. กรุงเทพมหานคร: มูลนิธิธรรมาภิบาลเพื่อการไม่สูบบุหรี่.
- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตโต). (2555). พระวินัย: การฝึกตนเพื่อความพ้นทุกข์. กรุงเทพฯ: มูลนิธิพุทธธรรม.
- มหามกุฏราชวิทยาลัย. (2557). พระไตรปิฎก ฉบับมหามกุฏราชวิทยาลัย. กรุงเทพมหานคร: มหามกุฏราชวิทยาลัย.
- มหามกุฏราชวิทยาลัย. (2557). พระวินัยปิฎก เล่มที่เกี่ยวข้องกับนัยแห่งการครองชีพและการสำรวมอินทรีย์. กรุงเทพมหานคร: มหามกุฏราชวิทยาลัย.
- มูลนิธิ 50 พรรษามหาชิวาลงกรณ์. (2554). รายงานสถานการณ์สุขภาพพระสงฆ์ไทย. กรุงเทพฯ: มูลนิธิ 50 พรรษามหาชิวาลงกรณ์.

- มูลนิธิ 50 พรรษามหาชริราลงกรณ์. (2554). รายงานผลการตรวจคัดกรองสุขภาพพระภิกษุจาก 77 จังหวัด. กรุงเทพมหานคร: มูลนิธิ 50 พรรษามหาชริราลงกรณ์.
- มูลนิธิ 50 พรรษามหาชริราลงกรณ์. (2554). รายงานผลการตรวจสุขภาพพระภิกษุสามเณรทั่วประเทศ 77 จังหวัด. กรุงเทพมหานคร: มูลนิธิ 50 พรรษามหาชริราลงกรณ์.
- นุสรณ์ คุณะวนิชพงษ์. (2557). พฤติกรรมการสูบบุหรี่ของพระภิกษุในจังหวัดนครราชสีมา. นครราชสีมา: สถาบันวิจัยด้านสาธารณสุข.
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2554). การสำรวจพฤติกรรมการสูบบุหรี่ของประชากรไทย พ.ศ. 2554. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานสถิติแห่งชาติ.
- Ajzen, I. (1991). The theory of planned behavior. *Organizational Behavior and Human Decision Processes*, 50(2), 179–211.
- Biddle, B. J. (1986). Recent developments in role theory. *Annual Review of Sociology*, 12, 67–92.
- Brewer, J. A., Mallik, S., Babuscio, T. A., Nich, C., Johnson, H. E., Deleone, C. M., Minnix-Cotton, C. A., Byrne, S. A., Kober, H., Weinstein, A. J., Carroll, K. M., & Rounsaville, B. J. (2011). Mindfulness training for smoking cessation: Results from a randomized controlled trial. *Drug and Alcohol Dependence*, 119(1–2), 72–80.
- Lim, K. H., Teh, C. H., Kee, C. C., Lim, K. K., Chan, Y. Y., & Tee, E. O. (2018). The impact of smoke-free policies on smoking cessation behavior among adults. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 15(6), 1179.
- Suksomboon, N., & Phaholthep, K. (2010). Health risk behaviors among Buddhist monks in Thailand. *Journal of Health Research*, 24(4), 185–190.

ISSN INTERNATIONAL
STANDARD
SERIAL
NUMBER
THAILAND

PKP
PUBLIC
KNOWLEDGE
PROJECT

OJS
OPEN
JOURNAL
SYSTEMS

Buddho Journal

<https://so13.tci-thaijo.org/index.php/Buddho>

ISSN: 3057-1200 (ONLINE)

The Transmission of Buddhism in the Era of Globalization

Author & Corresponding Author*

Kalyan Ramkhumar

Affiliation:

1. The Centre of Mahayana Buddhist Studies, Acharya Nagarjuna University, India.

1. **Email:** kalyan.ramkhumar1990@gmail.com

Article history:

Received: 15/11/2025 Revised: 20/12/2025

Accepted: 25/01/2026 Available online: 04/02/2026

How to Cite:

Ramkhumar, K. (2026). The Transmission of Buddhism in the Era of Globalization. *Buddho*, 5(1), 56-64.

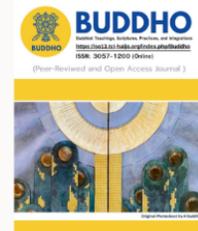

BUDDHO

Buddhist Teachings, Scriptures, Practices, and Integrations

<https://so13.tci-thaijo.org/index.php/Buddho>

ISSN: 3057-1200 (Online)

Academic Review Articles

The Transmission of Buddhism in the Era of Globalization

Kalyan Ramkhumar

Abstract

In the context of intensifying globalization, Buddhism has emerged as a significant transnational religious and ethical force, shaping global discourses on mindfulness, morality, and human well-being. This article examines Buddhism's global transmission through the conceptual framework of religious soft power, with particular attention to Thai Theravāda Buddhism. Drawing on theories of globalization and soft power, the study analyzes how Buddhist teachings, meditation practices, and monastic traditions function as non-coercive sources of cultural and moral influence. Rather than expanding through institutional conversion or political authority, Buddhism exerts global influence through attraction, ethical credibility, and experiential relevance. Thai Buddhism, rooted in canonical discipline (vinaya), meditation, and moral cultivation, plays a pivotal role in shaping global perceptions of Buddhism as a practical path for personal transformation and social harmony. The article further explores challenges arising from globalization, including tensions between traditional monastic norms and contemporary social contexts, critiques of institutional authority, and ethical accountability in the digital age. It argues that Buddhism's continued global relevance depends not on institutional power, but on the authenticity of its ethical vision and its capacity to respond constructively to global challenges. Ultimately, the study demonstrates that Buddhism functions as a form of religious soft power that reshapes values and worldviews rather than political structures.

Keywords: Buddhism, Globalization, Soft Power, Religious Transmission, Mindfulness

Introduction

Globalization has profoundly transformed the ways in which religions are transmitted, interpreted, and practiced across national and cultural boundaries. Advances in communication technology, increased migration, transnational education, and global tourism have facilitated the rapid circulation of religious ideas, symbols, and practices (Appadurai, 1996; Beyer, 2006). Within this dynamic context, Buddhism has emerged as one of the most globally influential religious traditions, often perceived as compatible with modern values such as rational inquiry, ethical autonomy, and psychological well-being (McMahan, 2008; Gethin, 1998).

Unlike missionary religions that historically expanded through institutional conversion or political patronage, Buddhism's global transmission has largely occurred through cultural exchange, intellectual engagement, and experiential practices (Lopez, 2009). Meditation, mindfulness, ethical reflection, and philosophical inquiry have become central vehicles through which Buddhism reaches global audiences (Wilson, 2014). This phenomenon invites scholarly inquiry into how Buddhism functions not merely as a spiritual system, but also as a form of cultural and moral influence in international society (Queen & King, 1996).

This article examines the transmission of Buddhism in the era of globalization through the conceptual framework of religious soft power. It focuses particularly on Thai Theravāda Buddhism, which has played a significant role in shaping global perceptions of Buddhist practice through meditation traditions, monastic discipline, and ethical teachings (Swearer, 2010; Jackson, 2016). By analyzing Thai Buddhism's global engagement, this study seeks to demonstrate how religion can exercise influence through attraction, credibility, and ethical authority rather than coercion or institutional dominance (Nye, 2004).

Buddhism and Globalization: Conceptual Framework

Globalization refers to the intensification of interconnectedness across societies, cultures, and institutions (Giddens, 1990). In the religious sphere, globalization does not necessarily lead to secularization or the decline of faith traditions. Instead, it often results in the transformation, reinterpretation, and recontextualization of religious practices (Beyer, 2006).

Buddhism's adaptability has enabled it to flourish in diverse cultural environments. Core Buddhist principles—such as impermanence (*anicca*), non-self (*anattā*), dependent origination (*paṭiccasamuppāda*), and compassion (*karuṇā*)—are not bound to a single cultural worldview (Harvey, 2013). As a result, Buddhist teachings can be translated into ethical, psychological, and philosophical frameworks that resonate with global audiences (McMahan, 2008). Thai Buddhism occupies a unique position within this global landscape. Rooted in Theravāda canonical traditions and sustained by a strong monastic institution, Thai Buddhism has historically emphasized discipline (*vinaya*), meditation, and moral cultivation (Tambiah, 1976; Swearer, 2010). In the global era, these features have become sources of international appeal rather than cultural limitation.

In sum, the conceptual framework of Buddhism and globalization highlights a dynamic, reciprocal relationship. Globalization transforms Buddhist practices and institutions, while Buddhist ethical and philosophical resources offer critical perspectives on globalization itself—particularly its implications for suffering, desire, identity, and interdependence. Understanding Thai Buddhism within this framework allows for a nuanced analysis of how a historically rooted religious tradition negotiates global modernity without relinquishing its doctrinal and disciplinary foundations.

Understanding Religious Soft Power

Soft power, a concept widely used in international relations, refers to the ability to influence others through attraction rather than coercion or force. Coined by political scientist Joseph S. Nye, soft power operates through culture, values, and moral legitimacy rather than military or economic pressure (Nye, 2004). In contrast to hard power, which relies on compulsion, soft power shapes preferences and behaviors by inspiring admiration, trust, and voluntary alignment. In a religious context, soft power emerges when spiritual traditions shape global perceptions, ethical norms, and patterns of behavior in subtle but enduring ways (Haynes, 2013). Religion becomes influential not because it demands obedience, but because it offers meaning, moral orientation, and practical guidance for living. Within this framework, Buddhism functions as a form of religious soft power by projecting ethical authority, spiritual credibility, and cultural appeal (Wilson, 2014).

Rather than seeking conversion through institutional expansion or doctrinal enforcement, Buddhism influences global audiences through its teachings on non-violence (*ahiṃsā*), mindfulness (*sati*), compassion (*karuṇā*), and wisdom (*paññā*) (Harvey, 2013). These values resonate strongly in a globalized world facing psychological stress, social conflict, and ethical uncertainty. Buddhism's emphasis on reducing suffering through self-awareness and ethical conduct allows it to function as a universal ethical framework rather than an exclusive belief system (Gethin, 1998).

Thai Buddhism contributes significantly to religious soft power through its association with peaceful practice, meditation traditions, and moral discipline rooted in Theravāda teachings (Swearer, 2010). Thai monastic culture emphasizes restraint (*sīla*), mental cultivation (*samādhi*), and wisdom (*paññā*), presenting Buddhism as a practical path for personal and social transformation rather than a dogmatic belief system (Jackson, 2016).

The international popularity of meditation traditions—particularly Vipassanā and mindfulness-based practices—has further amplified Thai Buddhism's soft-power influence (Wilson, 2014). Although mindfulness has often been adapted into secular and therapeutic settings, its historical roots in Thai forest traditions and monastic discipline continue to shape its global credibility (McMahan, 2008). Meditation retreats led by Thai monks and lay teachers attract participants from diverse religious and cultural backgrounds, reinforcing Buddhism's image as inclusive, experiential, and non-dogmatic.

This chapter explains religious soft power as the ability of faith traditions to influence others through moral authority, cultural appeal, and ethical guidance rather than force. Buddhism exemplifies religious soft power by promoting universally resonant values such as compassion, non-violence, mindfulness, and wisdom. Thai Buddhism, rooted in Theravāda practice, strengthens this influence through its emphasis on ethical discipline, meditation, and peaceful monastic culture. The global spread of mindfulness and Vipassanā meditation—adapted across religious and secular contexts—has further enhanced Thai Buddhism's soft-power impact, presenting it as an inclusive, practical, and non-dogmatic path for personal and social transformation.

Globalization and the Transmission of Buddhist Values

Globalization has accelerated the transnational flow of Buddhist ideas, practices, and symbols (Appadurai, 1996). Through migration, digital media, academic exchange, and international tourism, Thai Buddhist culture circulates far beyond national borders (Beyer, 2006). Overseas Thai temples serve not only as religious centers for diaspora communities but also as spaces of intercultural dialogue and spiritual exploration for non-Thai practitioners (Swearer, 2010). Online dhamma teachings, livestreamed meditation sessions, translated scriptures, and digital learning platforms allow Buddhist soft power to operate independently of direct state control while still reflecting Thailand's cultural heritage (Campbell, 2013). This decentralized transmission enables Buddhism to reach global audiences in flexible and context-sensitive ways.

Importantly, this influence is non-coercive and dialogical. Buddhist teachings are often framed in universal ethical language—such as emotional balance, compassion, and ethical awareness—making them accessible regardless of religious identity (Queen & King, 1996). As a result, Thai Buddhism participates in global ethical discourse without asserting dominance or political authority, distinguishing religious soft power from ideological or nationalist influence (Nye, 2004).

The highlights how globalization has enabled Thai Buddhist ideas and practices to spread transnationally through migration, digital media, overseas temples, and online platforms. This decentralized and flexible transmission allows Buddhism to function as cultural soft power beyond direct state control while remaining rooted in Thai heritage. Importantly, Thai Buddhism engages global audiences through non-coercive, universal ethical values—such as compassion and mindfulness—positioning it as a dialogical and inclusive presence in global ethical discourse rather than a political or nationalist force.

Moral Authority in a Global Context

In an era marked by skepticism toward institutions and authority figures, Buddhism's emphasis on personal verification and experiential understanding strengthens its moral credibility (McMahan, 2008). Teachings such as the *Kālāma Sutta*, which encourage critical inquiry rather than blind faith, align closely with contemporary values of autonomy and rational reflection (Gethin, 1998). This philosophical openness enhances Buddhism's legitimacy in global ethical conversations related to mental health, education, environmental responsibility (Suebkrapan, et al, 2025), and peacebuilding (Harvey, 2013). Buddhist mindfulness practices are increasingly incorporated into schools, healthcare systems, and conflict-resolution programs, demonstrating the tradition's practical relevance beyond religious boundaries (Wilson, 2014).

Thai Buddhism's global influence, therefore, does not arise from political ambition but from moral attraction and practical relevance. By offering tools for inner transformation and social harmony, Buddhism functions as a form of soft power that reshapes values rather than policies, perceptions rather than power structures (Haynes, 2013).

Buddhism's moral authority in the global context stems from its emphasis on personal inquiry, experiential understanding, and practical application rather than institutional power. Teachings that encourage critical reflection align with modern values of autonomy and rationality, enhancing Buddhism's credibility in areas such as mental health, education, environmental ethics, and peacebuilding. The global influence of Thai Buddhism emerges through moral appeal and practical relevance, functioning as a form of soft power that shapes values and perceptions by fostering inner transformation and social harmony rather than political control.

Challenges and Future Directions

As Thai Buddhism continues to engage with global audiences, it encounters a range of structural, ethical, and cultural challenges that require careful reflection and adaptive responses (Jackson, 2016). Globalization expands the reach of Buddhist teachings but also exposes tensions between traditional monastic norms and rapidly changing social contexts.

One major challenge concerns the maintenance of monastic discipline (*vinaya*) in culturally diverse environments. Thai monks serving abroad as *dhammadūta* missionaries often face social expectations that differ significantly from those in Thailand (Swearer, 2010). Issues such as interaction with laywomen, use of digital technology, financial transparency, and engagement with secular institutions complicate strict adherence to traditional codes.

Moreover, the visibility of monks in global media magnifies the consequences of ethical misconduct. In a globalized information environment, institutional credibility depends increasingly on transparency, ethical consistency, and accountability rather than symbolic status alone (Beyer, 2006). Ethical lapses can quickly undermine Buddhism's moral authority and weaken its soft-power influence. Another challenge lies in critiques of institutional authority. Younger generations tend to respect Buddhist teachings while questioning hierarchical structures and centralized governance, reflecting a global trend in which religious legitimacy is evaluated more by ethical performance than by tradition alone (McMahan, 2008). At the same time, global challenges such as environmental degradation, social inequality, and interreligious conflict present opportunities for Buddhist engagement. Teachings on interdependence, non-harming, and moderation offer powerful ethical frameworks for addressing contemporary crises (Harvey, 2013). Thai Buddhism's involvement in environmental activism and engaged Buddhism illustrates its capacity to translate spiritual principles into social responsibility (Queen & King, 1996).

Thai Buddhism's global expansion brings both opportunities and challenges. Monks operating in diverse cultural contexts face difficulties maintaining traditional monastic discipline amid differing social norms, digital media use, and institutional expectations. Increased global visibility also heightens the impact of ethical misconduct, making transparency and accountability crucial for maintaining moral credibility. Additionally, younger generations increasingly question hierarchical authority while valuing ethical integrity over tradition. At the same time, global issues such as environmental and social crises create opportunities for Thai Buddhism to apply core teachings—such as interdependence and non-harming—through engaged and socially responsible forms of practice.

Conclusion

This study demonstrates that Buddhism, particularly Thai Theravāda Buddhism, plays a significant role in the global religious landscape through its function as a form of religious soft power. In the context of globalization, Buddhism's influence extends beyond doctrinal boundaries, shaping ethical discourse, cultural exchange, and practices of self-cultivation worldwide. Thai Buddhism's emphasis on monastic discipline, meditation, and moral integrity contributes to its global credibility and appeal. Rather than relying on institutional dominance or political authority, Buddhism exercises influence through ethical attraction, experiential relevance, and moral legitimacy. While globalization presents challenges including tensions between tradition and adaptation, institutional accountability, and generational critique it also offers opportunities for renewal and constructive engagement. Thai Buddhism's continued global relevance will depend on its ability to uphold monastic integrity, respond ethically to criticism, and engage meaningfully with global issues. In doing so, Buddhism affirms its role as a moral and spiritual resource in an interconnected world.

Recommendations**Body of Knowledge****1. Buddhism, Globalization, and Cultural Adaptability**

Globalization, understood as the intensification of interconnectedness across societies and institutions, has profoundly reshaped religious transmission and interpretation (Giddens, 1990). In contrast to predictions of religious decline, globalization has facilitated the transformation and recontextualization of religious traditions rather than their disappearance (Beyer, 2006). Buddhism exemplifies this process through its remarkable adaptability across cultural and historical contexts.

2. Religious Soft Power and Buddhist Influence

Soft power refers to the capacity to influence others through attraction, values, and moral legitimacy rather than coercion or force (Nye, 2004). When applied to religion, soft power emerges through ethical credibility, symbolic authority, and the ability to inspire voluntary engagement (Haynes, 2013). Buddhism functions as a form of religious soft power by offering meaning, moral orientation, and practical tools for addressing suffering without demanding exclusive allegiance. Rather than pursuing expansion through institutional enforcement or doctrinal dominance, Buddhism influences global audiences through non-violence (*ahiṃsā*), mindfulness (*sati*), compassion (*karuṇā*), and wisdom (*paññā*) (Harvey, 2013). These values resonate strongly in a globalized world marked by psychological stress, social conflict, and ethical uncertainty. By emphasizing experiential understanding and ethical conduct, Buddhism operates as a universal ethical framework rather than a dogmatic belief system (Gethin, 1998).

Suggestions for Future Study

Future research would benefit from comparative analyses of Buddhist soft power across diverse cultural and national contexts, including Japanese Zen, Tibetan Buddhism, and the global diffusion of secular mindfulness movements. Such comparative frameworks could illuminate how historical traditions adapt to modern political, cultural, and institutional environments.

Empirical investigations into the long-term social, psychological, and ethical effects of Buddhist meditation programs are also recommended. Longitudinal and mixed-methods studies could strengthen interdisciplinary engagement between Buddhist studies, psychology, sociology, and public policy by moving beyond short-term outcomes to assess sustained individual and societal impacts.

Additionally, scholars should examine the growing influence of digital technologies on global Buddhism, particularly in relation to monastic authority, constructions of religious authenticity, and mechanisms of ethical accountability. Online teaching platforms, social media, and virtual communities raise important questions about lineage, legitimacy, and power in transnational religious networks.

Finally, integrating Buddhist ethical frameworks with contemporary global challenges—such as climate change, social inequality, and peacebuilding—offers a promising avenue for both theoretical scholarship and applied practice. Future studies in this area could contribute to broader debates on ethical leadership, sustainability, and nonviolent social transformation in an increasingly interconnected world.

References

- Appadurai, A. (1996). *Modernity at large: Cultural dimensions of globalization*. University of Minnesota Press.
- Beyer, P. (2006). *Religions in global society*. Routledge.
- Campbell, H. (2013). *Digital religion: Understanding religious practice in new media worlds*. Routledge.
- Gethin, R. (1998). *The foundations of Buddhism*. Oxford University Press.
- Giddens, A. (1990). *The consequences of modernity*. Stanford University Press.
- Harvey, P. (2013). *An introduction to Buddhism: Teachings, history and practices (2nd ed.)*. Cambridge University Press.
- Haynes, J. (2013). Religion in global politics. *Routledge Handbook of Religion and Politics*, 1–20.
- Jackson, P. A. (2016). *Capitalism, democracy and the Thai Buddhist order*. Routledge.
- Lopez, D. S. (2009). *Buddhism and science: A guide for the perplexed*. University of Chicago Press.
- McMahan, D. L. (2008). *The making of Buddhist modernism*. Oxford University Press.
- Nye, J. S. (2004). *Soft power: The means to success in world politics*. PublicAffairs.
- Queen, C. S., & King, S. B. (1996). *Engaged Buddhism: Buddhist liberation movements in Asia*. State University of New York Press.

- Suebkrapan, P. C. C., Thepa, P. C. A., Sapanthong, P. S. P., & Sutthirat, N. (2025). *Creative Approach to Enhancing Learning Skills Based on Buddhism and Philosophy*. *Philosophies*, 10(5), 104.
- Swearer, D. K. (2010). *The Buddhist world of Southeast Asia (2nd ed.)*. SUNY Press.
- Tambiah, S. J. (1976). *World conqueror and world renouncer*. Cambridge University Press.
- Wilson, J. (2014). *Mindful America: Meditation and the mutual transformation of Buddhism and American culture*. Oxford University Press.

BUDDHO

Buddhist Teachings, Scriptures, Practices, and Integrations

<https://so13.tci-haijo.org/index.php/Buddho>

ISSN: 3057-1200 (Online)

เจ้าของวารสาร

โครงการวารสารพุทธโฆ กองงานพัฒนาวารสารวิชาการทางพระพุทธศาสนา
288 วัดจินดิติวหาร แขวงทรายกองดิน เขตคลองสามวา กรุงเทพมหานคร 10510

โทร. +66 646946539

Email: buddhist.inn.man@gmail.com

สำนักพิมพ์ โนเบล เอ็ดดูเคชั่น จำกัด
99/642 หมู่ที่ 1 ตำบลศิระจรระเข้ห้อย อำเภอบางเสาธง จังหวัดสมุทรปราการ 10540
โทร. +66 980502649